

Волинський національний університет
імені Лесі Українки
Інститут мистецтв

М. П. СТОЧАНСЬКА

*Земле, моя земле,
я люблю тебе*

(ансамбль бандуристів)

Навчально-репертуарний посібник

*Із досвіду роботи
лауреата
міжнародних та всеукраїнських конкурсів і фестивалів
тріо бандуристок “Дивоструни”
Волинського національного університету
імені Лесі Українки*

Редакційно-видавничий відділ “Вежа”
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
Луцьк – 2009

*Світлій пам'яті моїх батьків
Західних
Петра Павловича та Анни Павлівни
присвячую...*

УДК 787.6(07)+785.7(07)
ББК 85.956.8я7+85.951.6я7
С 82

*Рекомендовано до друку вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 12 від 26.06.2008 р.)*

Рецензенти:

Брояко Н. Б. – заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства, професор, декан факультету музичного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв;

Посікіра Л. К. – народна артистка України, завідувач кафедри народних інструментів, професор Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка;

Тиможинський В. А. – заслужений діяч мистецтв України, голова Волинського осередку Національної спілки композиторів України, професор кафедри музично-теоретичних дисциплін Волинського національного університету імені Лесі Українки, композитор.

Сточанська М. П.

С 82 **Земле, моя земле, я люблю тебе** (ансамбль бандуристів): Навчально-репертуарний посіб.– Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009.– 264 с., іл.
ISMN M-707501-10-8

Навчально-репертуарний посібник підготовлений професором кафедри музичних інструментів інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки **Сточанською Мирославою Петрівною**.

Видання рекомендоване викладачам та аспірантам вищих і середніх спеціальних музичних та музично-педагогічних закладів, студентам спеціальностей “Музичне мистецтво” й “Музична педагогіка та виховання” з метою підвищення ефективності занять з **ансамблем бандуристів** (оркестровий клас). Може бути використане на заняттях методики роботи із творчим колективом, практикуму роботи із творчим колективом, інструментознавства, інструментування, оркестрового диригування тощо.

У посібнику пропонується нотний матеріал творчих робіт (перекладення, аранжування та обробка) автора і вихованців класу М. П. Сточанської як узагальнення багатолітнього досвіду навчальної, концертної та творчої роботи з тріо бандуристок “Дивоструни” Волинського національного університету імені Лесі Українки, лауреата міжнародних і всеукраїнських конкурсів і фестивалів.

Видання буде корисним учителям, керівникам й учасникам ансамблів бандуристів, усім, хто виховує молодь на традиціях національної культури.

Книга присвячена 20-й річниці відкриття класу бандури у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, 10-й річниці концертно-творчої діяльності тріо бандуристок “Дивоструни” ВНУ імені Лесі Українки та творчому ювілею автора.

До посібника додається CD-диск із записом музичних творів репертуару тріо бандуристок “Дивоструни” ВНУ імені Лесі Українки.

УДК 787.6(07)+785.7(07)
ББК 85.956.8я7+85.951.6я7

ISMN M-707501-10-8

© Сточанська М. П., 2009
© Гончарова В. О. (обкладинка), 2009
© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2009

“...Дивляться тополі в небо голубе.
Земле, моя земле, я люблю тебе...
...Я іду з тобою до вершин життя.
О, яке це щастя – я донька твоя!”

(В. Сосюра “Тополина баркарола”)

ВСЛІУТНЄ СЛОВО

Усебічне вивчення кобзарського мистецтва і впровадження його в систему музично-естетичного виховання молоді сприяє вирішенню важливого завдання сучасної педагогіки – духовному вихованню підростаючого покоління на традиціях національної культури.

Навчально-репертуарний посібник створений для студентів-бандуристів спеціальностей “Музична педагогіка та виховання” і “Музичне мистецтво”. Зібраний музичний матеріал сприятиме ефективнішому засвоєнню ними професійних знань на практичних, індивідуальних та самостійних заняттях з ансамблю, інструментування, диригування, методики і практикуму роботи із творчим колективом тощо. Посібник успішно зможуть використати викладачі названих дисциплін й аспіранти музичних та музично-педагогічних закладів 3-го і 4-го рівнів акредитації.

Видання направлене на детальне вивчення нової форми колективного виконавства бандуристів – жіночого тріо бандуристок.

У I розділі книги автор характеризує специфіку цього виду виконавства, звертає увагу на широкі можливості ансамблевого музикування бандуристів, характеризує історію створення та становлення тріо бандуристок як унікального продукту академічної школи в Україні, у Волинській області.

У II розділі зібрано музичний матеріал – нотний текст ансамблевих партитур із репертуару тріо бандуристок “Дивоструни” Волинського національного університету імені Лесі Українки. До збірника увійшло 22 твори, що мають характерні особливості під час виконання жіночим ансамблем у супроводі бандур. Вони різноманітні за характером, стилем, фактурою, складністю виконання. Вважаю, що використання власних творчих робіт (перекладення, аранжування, обробка) авторки та її вихованок – учасниць тріо – матиме вагомий естетико-виховний вплив на студентську молодь.

Представлені твори відрізняються насиченим цікавим бандурним супроводом, розумінням специфіки інструмента. Вони доступні для сприйняття і зручні для виконання, апробовані часом, оскільки звучали на сценах Волинської області та за її межами. Таким чином, книга демонструє новостворений репертуар для ансамблю бандуристів, проблема відсутності якого на сьогодні надзвичайно актуальна.

У Додатку вміщено ілюстративний матеріал (репертуарний список, перелік нагород, ілюстрації попередніх видань тощо) тріо “Дивоструни”, а також відгуки преси, що є яскравим свідченням мистецької значимості творчого колективу.

Особливо цінним вважаю видання авторського нотного матеріалу разом із CD-диском його аудіозапису. Це засвідчує високий професійний мистецький рівень і методико-педагогічну спрямованість зібраного матеріалу.

Створення посібника – підсумок багатогранної навчальної, творчої та концертної діяльності авторки та її успішної практичної роботи із тріо бандуристок “Дивоструни” Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Пропонований посібник – цінний практичний матеріал, працюючи з яким, молоді бандуристи зможуть докладно вивчити, проаналізувати, порівняти основні закономірності використання бандури в ансамблевих супроводах, а пізніше – у своїй майбутній роботі; широко застосувати набуті теоретичні та практичні знання. Зважаючи на високий професійний рівень і практичну затребуваність навчально-репертуарного посібника М. Сточанської “Земле, моя земле, я люблю тебе”, його опублікування є на сьогодні актуальним і своєчасним для музично-естетичного розвитку молодого музиканта, засвоєння ним необхідних виконавських навичок та практичних умінь, формування художнього смаку, розширення його творчої фантазії.

*Заслужений діяч мистецтв України,
кандидат мистецтвознавства,
професор, декан факультету музичного мистецтва
Київського національного університету культури і мистецтв
Н. Б. Брояко*

Ця книга – творчий підсумок класу бандури Інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки. Її автор – М. Сточанська – ентузіаст своєї справи; людина, одержима творчістю, вихованням “собі подібних”, музикант із неабияким концертним досвідом виконавця та керівника. Свого часу Мирослава Петрівна була учасницею чудового тріо бандуристок Луцького дому “Просвіта”, а її голос і майстерність інструменталіста зачарували не лише співвітчизників. М. Сточанська стала засновником класу бандури у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, організатором, диригентом та художнім керівником трьох відомих мистецьких колективів бандуристів цього вузу: народної аматорської студентської капели бандуристів “Дивоструни”, лауреата I Всеукраїнського конкурсу бандуристів педагогічних вузів України квінтелу бандуристок “Дивоструни” та лауреата міжнародних і всеукраїнських музичних конкурсів і фестивалів тріо бандуристок “Дивоструни”.

I, власне, для практичної роботи із тріо бандуристок, усебічного представлення цього самодостатнього ефектного концертного колективу як нової сучасної форми вокально-інструментального виконавства, а також для роботи з різноманітними ансамблями бандуристів направлений теоретичний та музичний матеріал посібника “Земле, моя земле, я люблю тебе”. Перекладення, аранжування й обробки творів майстерно здійснені автором та вихованцями її класу – О. Нагірною і Н. Никитюк.

Музичний матеріал книги зацікавлює пошуком колористичних прийомів, удалих драматургічних рішень. Особлива увага приділена звучанню власне бандури. Партії супроводу

мелодичні, вишукані, відрізняються високим рівнем технічної та виконавської складності, чудово підкреслюють розуміння специфіки інструмента, необмежені можливості його фактурного різноманіття і, як наслідок – переконливості у звучанні та зручності для виконання.

Нотний матеріал доповнюється компакт-диском із записом музичних творів, надрукованих у посібнику, виконаних тріо “Дивоструни”. Виконавську манеру цього колективу вирізняє висока майстерність гри на інструментах, культура співу, тонке відчуття ансамблю і постійне прагнення до переконливості образного вирішення. Свідченням визнання мистецького рівня створеного репертуару і майстерності його виконання стали перемоги вузівського тріо бандуристок у змаганнях професійних бандуристів на всеукраїнських конкурсах та фестивалях, особливо на престижних міжнародних конкурсах, на яких колектив удостоєний найвищих нагород: II Міжнародному конкурсі кобзарського мистецтва імені Г. Китастого (2006 р., м. Київ), I Відкритому фестивалі народного мистецтва “Хранителі національного наследія” (2008 р., м. Москва), III Міжнародному конкурсі виконавців на багатострунних інструментах імені В. Городовської (2008 р., м. Москва).

До посібника увійшли фотоматеріали, списки нагород, аудіозаписів, афіші, відгуки преси про вагомий творчий доробок бандуристів Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Вважаю, що вивчення й аналіз творчого досвіду волинських бандуристів стане в нагоді для професійного виховання нового покоління музикантів, зможе підняти на вищий рівень бандурне мистецтво.

*Заслужений діяч мистецтв України,
голова Волинського осередку Національної спілки композиторів України,
професор кафедри музично-теоретичних дисциплін
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
композитор
В. Тиможинський*

Світ краси та гармонії

Мелодія віків зазвичай відлунує у пісні серцець. Вслухаючись у голос історії, коли в тумані забуття розчиняються тисячі й тисячі доль, укотре переконаємося: з минушиною, як візія прийдешності, промовляє українська народна пісня. А веселкові розсипи найсокровенніших чуттів, відвічне прагнення гармонії чи не найщемливіше озиваються в мові бандури.

Мирослава Сточанська, музикант, митець, відомий в Україні та за її межами, людина, котра плакає молоді таланти, ще в дитинстві довірилася бандурі. З 1984 року, завершивши навчання у Львівській державній консерваторії імені Миколи Лисенка, працює в Луцьку над вихованням майбутніх учителів музики, а також виступає з концертними колективами – студентською капелою бандуристів “Дивоструни”, тріо бандуристок Луцького міського будинку “Просвіта” разом із Лідією Войнаровською та Іриною Ольшевською, чи студентським тріо “Дивоструни”. І завше – із прадавнім та завше сучасним національним музичним інструментом.

Навряд чи на всі “чому” варто намагатися відповісти. Тим паче, що світ Мирослави Сточанської завше під знаком утаємничення, загаковості. Утім, сама Мирослава Петрівна зізнається: “Бандура в усі часи була улюбленицею народу..., кобзарі-бандуристи упродовж віків були хранителями народної мудрості. Вони зберегли від забуття історичну пісню і думу, пронесли їх як великий скарб через роки утисків рідного слова, переслідувань упродовж усіх часів панування імперії до наших днів”.

Аби переконатися в істинності мовленого, варто, очевидно, назвати і суттєві віхи життєпису відомої нашої землячки, члена Волинського осередку Національної ліги українських композиторів, професора кафедри музичних інструментів Волинського національного університету імені Лесі Українки. 1977 року закінчила Луцьке музичне училище по класу бандури, 1984 року – Львівську консерваторію ім. М. Лисенка за спеціальністю “диригент оркестру народних інструментів, викладач бандури”. 1984 року організовує капелу бандуристів “Дивоструни” (і керує нею), із 1985 року – учасниця тріо бандуристок Луцького народного дому “Просвіта”, яке згодом стає дипломантом міжнародних конкурсів народної музики “Червона рута”, “Дунай, Дунай голубий” у Югославії (1986, 1988 рр.), “Живе Різдво” в Австрії

(1990 р.). У 1999 році створює тріо бандуристок “Дивоструни” зі студентів Волинського університету, колектив, який згодом стає лауреатом усеукраїнських та міжнародних музичних конкурсів і фестивалів, неодноразово представляє національне мистецтво за межами України – у Німеччині, Польщі, Росії.

Відкривши у 1988 році клас бандури на кафедрі музики Луцького педінституту, у 1992 році разом із колегами із кафедри музичних інструментів організувала Перший всеукраїнський конкурс бандуристів серед студентів педінститутів України, міжвузівську науково-практичну конференцію “Творче використання народної пісні і музики в процесі музичного виховання школярів”.

По-своєму характеризує творчу діяльність Мирослави Сточанської і те, що вона одночасно займається науковою та творчою роботою.

М. П. Сточанська зуміла зробити понад 100 перекладень, аранжувань, обробок музичних творів для ансамблю бандуристів і бандури – соло, високо відзначених відомими фольклористами та музикознавцями. Серед музикознавчих і навчально-методичних здобутків – створення посібників “Інструментальні ансамблі” (у співавторстві), авторських навчально-методичних посібників “Бандура і гра в ансамблі” та “Вокальні ансамблі у супроводі бандур”.

Мирослава Сточанська, сприймаючи трепетно-вразливо чи не кожную хвилину, даровану Всевишнім, володіє дивовижним умінням перетворювати будні у свято. А цим святом щедро ділиться із сучасниками, усвідомлюючи: духовність – запорука прийдешності.

Тож має рацію волинський маестро Мирослав Стефанишин, стверджуючи, що Мирослава Сточанська “завше – дух краси”. І тоді, коли виходила на сцену разом зі своїми посестрами, Іриною Ольшевською та Лідією Войнаровською. Тріо бандуристок завжди зцілювало всіх присутніх від байдужості й духовного сну. І тоді, коли за помахом її диригентського жезла починає вершитися життєдайне музичне диво у виконанні капели чи тріо “Дивоструни”. І тоді, коли входить до студентської аудиторії, де її завше чекають чисті, теплі зорі очей.

*Зійди, сонце, під моє віконце
та й засвіти ясно,
Позолоти мої чорні терни,
нехай буде красно...*

Ці рядки Лесі Українки (“Золоті терни” муз. М. Жербіна) промовляють про долю митця. А шлях кожного таланту (це вже стало неписаною аксіомою) тернистий по-своєму. Зрештою, він невід’ємний від долі народу, котрий ніяк не може вирватися з полону меншовартості, зневіри до себе. Та завше в найекстремальнішу годину являє наш народ подвижників, котрі, усупереч усім “чорним тернам”, роблять свою справу, не претендуючи на п’єдестали, не домагаючись особливих

статків за невсипущу працю, за непідробне обдарування.

Щороку, коли 21 квітня, у день народження, вона отримує весняні квіти вдячності й любові, вкотре чує, наче благословення, своє ім’я. Мирослава – хвала життю, слава світові... Можливо, у коді імені запрограмована доля доброокої краянки, котра безкорисливо-довірко-ливо дарує квіт мелодій, аби не залишити напризволяще жодної душі, опроміненої Україною.

*Член Національної спілки письменників України,
поет
Віктор Вербич*

У творчому горінні

*“Вільні співи, гучні, голосні,
В ріднім краї я чути бажую...”
Леся Українка*

*“І пісня, як море, стогне й рида,
І барвами грає і скелі зрива!
Як чиста, прозора вода.”
Леся Українка*

Ці рядки геніальної української поетеси хочеться сьогодні долучити до характеристики творчої діяльності одного з найбільш успішних виконавських музичних колективів – тріо бандуристок “Дивоструни” Волинського національного університету імені Лесі Українки та його організатора, натхненника і незмінного художнього керівника, професора кафедри музичних інструментів інституту мистецтв ВНУ імені Лесі Українки Сточанської Мирослави Петрівни.

Творча біографія тріо “Дивоструни” має свій початок у класі бандури Інституту мистецтв. 1984 року М. Сточанська створює на педагогічному факультеті студентську капелу бандуристів “Дивоструни”. Поступово у структурі капели виокремлюються різноманітні ансамблі бандуристів малої форми (дует, тріо, квінтет, октет тощо), які згодом із навчальних перетворюються у концертні колективи та стають творчими осередками. Талановитий педагог, диригент й аранжувальник М. Сточанська зуміла створити методичну базу для відкриття у вузі класу бандури, виховати цілу плеяду переможців різноманітних конкурсів усеукраїнського та міжнародного значення, створити у вузі мистецько-творчу лабораторію для виховання професійного музиканта-бандуриста, працюючи високопрофесійно і плідно.

За роки існування класу бандури у Волинському університеті десятки молодих людей пройшли школу високої культури, патріотизму, відданості служінню вкраїнському національному мистецтву у класі маестро Сточанської, а тепер самі сіють добре й вічне в дитячих душах. Уміло добираючи молоді таланти зі студентської молоді, залучаючи їх до творчих пошуків, удосконалюючи виконавську майстерність своїх вихованців, із кожним роком М. Сточанська досягає все вагоміших здобутків.

Система виховання майбутніх педагогів та музичних виконавців М. Сточанської дає їм можливість набутти справжніх практичних навичок, умінь, глибше розкрити свою творчу індивідуальність. Як досвідчений майстер гри

на бандурі й ансамблевого співу, М. Сточанська ґрунтовно володіє усіма засобами методики вокального мистецтва, успішно передає свій сценічно-творчий досвід, набутий у відомому в Україні та зарубіжжі колективі – тріо бандуристок Луцького будинку “Просвіта” за участю Л. Войнаровської, І. Ольшевської та М. Сточанської. Про високий професійний рівень тріо свідчать аудіо- й відеозаписи тих років. Мирослава Сточанська протягом усього навчального і творчого процесу подає досконалий зразок виховання особистим прикладом. Вона вміло захоплює своїх вихованок художнім образом, оптимізмом, яскравими порівняннями, аналогією та багатою ерудицією. Висока музична культура, тонкий художній смак, володіння різноманітними практичними знаннями і багатим досвідом у поєднанні з людяністю та щирістю – ось ті риси, які приносять радість спілкування її вихованцям і слухацькій аудиторії, усім, хто спілкується з обдарованим майстром-педагогом і водночас скромною людиною, наділеною невичерпною працездатністю і величезною жагою пізнання та популяризації національного мистецтва.

Серед багатьох бандуристів, які отримали ґрунтовну освіту в класі М. Сточанської, найвизначнішим стало тріо “Дивоструни”. Його учасниці у різні роки – Анна Трач, Олена Нагірна, Наталія Никитюк, Катерина Ковальчук, Алла Омельчук.

Концертна біографія тріо відзначається незмінним успіхом, участю у найпрестижніших кобзарських конкурсах та мистецьких фестивалях, що проходять у Тернополі, Косові, Харкові, Києві й Москві. Щоразу керівник та учасниці колективу отримують схвальні відгуки досвідчених знавців бандурного мистецтва, які щоразу відзначають високохудожнє виконання, вражаючу чистоту співу й гри на бандурі, високу техніку, природність звукоутворення, особливе тембральне поєднання голосів. Тріо Волинського університету гідно репрезентує українське мистецтво у зарубіжжі. Їх мистецтвом зачаровуються у Польщі, Німеччині, Росії.

Усі конкурсні й концертні програми колективу завжди подивовують слухача умілим підбором творів за змістом, яскравою мелодійністю. Винахідливе аранжування, новизна викладу та свіжість їх інтерпретацій завжди вражають. Виступи дівчат відрізняються особливою манерою виконання. Тріо “Дивоструни” притаманна нахненність і глибока емоційність у поєднанні з насиченістю звучання та, водночас, зворушлива щирість і вишуканість. Слід сказати, що досягненню своєрідного звучання цього колективу сприяє велика увага до інструмента. У творах репертуару тріо максимально використано звукові й технічні можливості бандури. Їх супроводи насичені, звучать орнаментально, повно, різнобарвно. Висока технічна підготовка учасниць дає змогу виконати складні виконавські завдання. Інструментування та обробки М. Сточанської і її вихованок відрізняються логічністю текстового викладу, тонким відчуттям стилю, форми, характеру виконуваних творів. Повсякденно в роботі з тріо М. Сточанська на перше місце ставить інтонування під час співу та гри і чистоту строю, ювелірно відпрацьовує дикцію, домагається пластичного фразування та детального нюансування. Дуже серйозна робота ведеться над тембральним звучанням, кантиленою, співацьким диханням. Важливим

уважає керівник осмислення співу, а також логічне поєднання вокальної та інструментальної ліній. Усе це приводить до високого рівня майстерності, допомагає здобувати любов і визнання у вимогливого слухача.

Цей колектив нікого не наслідує, він самобутній, неповторний, має свій стиль виконання, що приносить йому заслужену славу. Кожна виконавиця тріо – яскрава бандуристка, співачка, артистка. Об’єднані любов’ю до бандури, української пісні, захоплені спільною справою служіння національному мистецтву, вони створили істинний ансамбль як цілісний організм.

Тріо “Дивоструни” збагачує наше національне вокально-інструментальне мистецтво інтонаційно виразними, гармонійно багатими, змістовно вибудуваними творами як для душі, так і для розуму. Своєю творчістю колектив несе в маси справжню культуру. Слухаючи чарівний спів у супроводі бандур, захоплюєшся високим мистецтвом, насолоджуєшся красою дівочих голосів, срібноспівом бандур, незрівнянним артистизмом та щирістю виконання, милуєшся прекрасним вишитим строєм і вродою молодих волинянок. Цей колектив заслуговує, аби стояти у перших рядах кращих співочих колективів України.

*Голова Волинської обласної організації
Національної ліги українських композиторів,
почесний професор Волинського національного університету
імені Лесі Українки,
заслужений діяч мистецтв
М. С. Стефанишин*

Розділ I

ПРО БАНДУРИСТІВ – НОВА ФОРМА КОЛЕКТИВНОГО ВИКОНАВСТВА

1. Бандура як унікальний музичний інструмент українців

Українська культура, наші національні традиції – не лише окраса і предмет гордості кожного українця. Це – дарований Усевишнім безцінний скарб, наш чудодійний оберіг, що впродовж віків збагачує та живить душу, єднає покоління.

Віддавна уявлення про Україну, мистецтво і звичаї пов'язані з постаттю *кобзаря-бандуриста*. Народний співець, хранитель вікової мудрості українства – це він у всі часи з такою відданістю і мужністю служив своєму нескореному народу. Мандруючи від села до села, акумулюючи помисли та сподівання народні, він кликав до єдності, до боротьби за волю.

Недаремно кобзарі-бандуристи завжди були під пильним наглядом “власть імущих”, гонимі й переслідувані протягом існування всіх імперій: від кінця XVIII століття і аж до 30–50-х років минулого століття, коли радянська система застосувала навіть ганебне фізичне винищення кобзарів. Проте кобзарство зуміло не тільки вижити, а й упевнено виконати свою просвітницьку місію, за що заслужило щирі пошани в народі. Підкреслюючи значимість та непересічність постаті народного співця, слід вказати на те, що геніальний Тарас Шевченко назвав збірку кращих своїх поезій “Кобзарем”, а українці з великою любов'ю та благоговінням назвали Кобзарем свого пророка.

Кобзарство як вид народного мистецтва увібрало в себе, пронесло через віки і передало нащадкам високу духовність та патріотизм, вікову пам'ять українців, рідне слово, історичну думу й народну пісню. *Народна пісня* в українському фольклорі – явище особливе. Це – непідробна енергетика душі народу, образне втілення його сутності, жива і правдива його характеристика. Недаремно видатний вітчизняний композитор-класик Микола Лисенко, вивчаючи феномен української народної пісні, у своєму дослідженні “Характеристика музичних особливостей українських дум та пісень у виконанні кобзаря Вересая” зазначав, що “...у мелодії українській здебільшого мінорній ... з рисунком симетричним і правильним, ритмом здебільшого постійним – відбився, як у дзеркалі, тип українця, миролюбного й глибокого за характером, палкого й пристрасного з природи,

з естетичним почуттям і з розумом споглядальним” [39, 36], а в монографії “Про народну пісню і про народність в музиці” зробив влучне узагальнення: “фольклор – це саме життя” [40, 53]. Поєднання народної пісні та народного інструмента – справді унікальне явище в музичній культурі. Багатство і краса звучання українського слова та проникливої пісенної мелодії разом із неповторними дивозвуками бандури, це – синтез потужних, взаємозбагачуючих глибинних істин.

Дивозвуки бандури – то вишукано-трепетні, то енергійно-закличні, то нестримно-запальні. Вони такі неголосні, проте вражають надзвичайно потужною внутрішньою силою, особливо глибокою енергетикою. Доктор мистецтвознавства, професор ЛДМА імені М. Лисенка Любов Кияновська, досліджуючи плідну діяльність видатного сучасного майстра-конструктора бандури, творця професійної виконавської школи Західної України, професора Василя Герасименка, говорить про бандуру як про *унікальний* інструмент “...з українським серцем, дивним звуком, що здатний передати весь космос людських почуттів, поривань, вражень, потаємних мрій і страждань, який умістив всю історію України, записану на скрижалях струн” [36, 58]. У своїй статті “Зцілюючий звук бандури” професор Л. Кияновська зазначає: “Цей інструмент має ніжний тремтливий тембр, близький до арфи, гітари або клавесина, проте дзвінкіший і ясніший. Він здатний створювати об'ємні просторові переливи, цікаві звукозображувальні ефекти, наближені до плюскоту хвиль, шуму вітру чи шелесту листя, а разом із тим знаменито виражати почуття та промовляти ліричними мелодіями” [15, 4].

Недаремно тому існує така зацікавленість і заслужена шана до цього музичного інструмента, тому таке просте й природне єднання через бандуру з нашим історичним минулим, тому така зрозумілість серцю кожного українця і така доступність у сприйнятті її звучання.

Бандура – музичний інструмент насправді істинно *національний*. Про приналежність його лише українцям переконував у своїй монографії “Музичні інструменти українського народу” і Гнат Хоткевич. Видатний учений-фолькло-

рист, письменник, бандурист, погоджуючись із тим, що кобзоподібні музичні інструменти побутували і в інших народів, він упевнено стверджував, що "...первісний інструмент під іменем кобзи в українців був, приструнки вигадали вони самі, отже результат – бандура є чисто український винахід. Ніде й ні від кого українці цього інструмента не позичали, а вигадали для себе самі" [68, 101].

Існуючи лише в Україні, бандура, як підкреслюють науковці, – "свідчення настільки високої загальної культури нації, що вона могла створити такий високопрофесійний, вельми складний для виконання інструмент, по звукових і виразових якостях сумірний, наприклад, з клавесином чи арфою..." [36, 8]. Тому вона заслужено стала неповторним **національним надбанням**, гордістю і, головне – **символом українців**.

Характерно, що український музичний інструмент постійно викликав зацікавленість у світі. Мистецтвознавці стверджують, що бандуру описували не лише українські вчені й літератори – вона стала доволі популярною в Польщі, де бандуристи впродовж кількох століть були артистичною окрасою магнатських дворів [33, 65]. Кобзарями цікавилися науковці інших країн, зокрема німецькі, такі як Ф. Боденштадт ("Поетична Україна", 1845), А. Вуцькі ("Звуки бандури", 1919), французькі – Е. Дюран "Національний поет Малоросії", 1876) та, особливо, А. Рамбо "Епічна Росія", 1876), котрий особисто слухав Остапа Вересая, а також численні інші дослідники й мандрівники. Іноземні наукові розвідки про кобзу та бандуру свідчать, що український народний епос і пов'язані з ним інструменти представляли там глибокий інтерес й мали відповідний міжнародний резонанс [36, 26].

Останнім часом бандура все впевненіше утверджує своє місце на міжнародному рівні. Виконавство бандуристів набуло у наш час високого **професійного розвитку**. Завдяки вдосконаленню інструмента, розширенню його акустичних виразових і виконавських можливостей, активному й різноплановому збагаченню репертуару бандуристів оригінальними й перекладеними різноманітними творами вокальної та інструментальної музики, а також завдяки вихованню високопрофесійних виконавців він упевнено зазвучав із різноманітних концертних сцен. Крім традиційного застосування у народних оркестрах чи ансамблях, тепер бандура все впевненіше поєднується з класичними музичними інструментами симфонічного, камерного, джазового оркестрів тощо.

Сучасна бандура має для цього всі можливості. Тепер це **самодостатній сольний інструмент** для виконання на ньому творів народної та класичної музики, а також унікальний **ансамблевий** музичний інструмент. Крім того, бандура – прекрасний **аккомпануючий** інструмент співу (сольному чи хоровому) або будь-якому іншому солуючому мелодичному інструменту.

Тому природно, що настільки зріс інтерес до бандури в музичному світі як до концертного інструмента. Вона все впевненіше звучить з академічних сцен соло й у найнесподіваніших інструментальних поєднаннях у різноманітних музичних жанрах. Недаремно, радіючи з успіхів професійного виконавства бандуристів на міжнародних сценах, професор В. Герасименко з гордістю мовить своїм учням: "Наша бандура тепер зодягнулась у фрак". Чи, відповідаючи слухачеві, зачарованому звучанням бандури під час виконання твору Й. С. Баха, маестро говорить: "Тепер бандура стала універсальною і по силі звучання успішно може конкурувати з іншими народними інструментами, а по виконавських можливостях не поступається і класичним інструментам" [30, 148].

Захоплені звучанням інструмента та його виконавськими можливостями відомі світові музичні експерти: лорд Іегудій Мінухін (Англія, США) представив бандуру як молодшу сестру скрипки; Джон Вільямс (Англія) визнав бандуру як повноцінний концертний інструмент; Ал Ді Меола (США) зацікавився виконавськими можливостями на предмет співпраці у своїх музичних проектах; Андреас Фоленвейдер (Швейцарія) має на меті залучити бандуру до свого музичного проекту [6, 14].

Крім того, сьогодні бандурне мистецтво все активніше залучається до системи виховання молодих українців, а бандура все впевненіше впроваджується у музично-педагогічну освіту. Відкрито класи бандури у вищих та середніх музично-педагогічних закладах України. Є перші успішні спроби проведення занять на уроках музики у загальноосвітній школі з використанням бандури. Створено ряд дитячих, юнацьких музичних колективів бандуристів. Чи не в кожній школі Волині є ансамбль бандуристів або народних інструментів з участю юних бандуристів.

Безперечно, завдяки своєму історичному значенню, універсальним виконавським можливостям, яскраво вираженому національному колориту й особливій доступності для сприймання юним слухачем, бандура сьогодні повинна стати ще й потужним засобом виховання у молодого українця відчуття приналежності до

своєї національної культури. Підкреслюючи важливість *культуrowідповідності* під час особистісно орієнтованого виховання, доктор педагогічних наук, професор Ольга Олексюк – автор сотні наукових праць із проблем духовного розвитку студентської молоді в галузі мистецької освіти – вважає, що “культуrowідповідність, забезпечуючи збереження, передачу, відтворення і розвиток культури засобами освіти, передбачає орієнтацію на встановлення духовного взаємозв'язку між собою і своїм народом, переживання почуття належності до національних традицій” [54, 119].

2. Ансамбль бандуристів: особливості звучання

Звучання ансамблю бандуристів має свою специфіку, що зумовлюється насамперед *однотипним* складом задіяних музичних інструментів, адже, як правило, залучаються до гри тільки бандури. І тому такого складу колектив має відповідне *камерне звучання*, вишукане *темброве забарвлення* та, що особливо вирізняє його з-поміж інших музичних ансамблів, – яскраво виражений *національний колорит*.

Ще від початку минулого століття активно велися пошуки ефективності звучання ансамблю бандур. У цей час створюються перші колективи бандуристів у Києві, Полтаві, Харкові. На початку ХХ ст. (1926 р.) у Харківському музичному інституті відкрито клас бандури. Його очолив Гнат Хоткевич, який став одним з основоположників розвитку теорії і практики гри на бандурі, засновником та організатором ансамблевого виконавства на бандурі в усіх його формах. Він організував ансамбль і *перший камерний колектив бандуристів* зі студентів – квартет бандуристів (Олешко, Гаєвський, Гайдамака, Геращенко). Упродовж свого короткого життя Г. Хоткевич натхненно і надзвичайно плідно працював над вихованням бандуриста-професіонала: “розробив комплексну програму гри на бандурі, що охопила детальне пізнання історико-теоретичних, технічних, репертуарних, художніх та педагогічних аспектів. Як допитливий конструктор-реформатор старовинного інструмента, він шукав нових підходів до звучання бандури та ансамблю бандур” [31, 114–115].

Аналізуючи звучання ансамблю Полтавської капели бандуристів, Хоткевич пише директору п. Аронському у 1930 р.: “Бандура – музика серйозна. Не можна ... унісонний супровід, відсутність користування регістрами, тембрами, нюансами вважати серйозною музикою, ...необхідно добитись органічного поєднання співу з інструментальним супроводом і оволодіти усім багатством виконавських при-

Отже, сьогодні, у час творення державності, утвердження самосвідомості українців, становлення національної освіти, особливо актуальним стає *духовне виховання* підрастаючого покоління на традиціях *національної культури*, звернення до історії нашого народу, до багатющої скарбниці народного мистецтва, музичної культури. Саме тому так потрібно щонайактивніше долучити нашу молодь до цього потужного невичерпного джерела, аби виховати істинного патріота, високодуховну гармонійну особистість.

йомів... важливо здобути право називатись *оркестром бандуристів*, а для цього потрібно, щоб бандури прозвучали. Цього не досягнете збільшенням кількості виконавців, цього можна здобути тільки правильною структурою, правильним взаємовідношенням вокалу і супроводу...” [65, 87].

Завдяки акустично-технічним можливостям сучасної бандури особливо актуальною вимогою до виконавців-ансамблістів у наш час стало створення ефекту багатства й об'ємності “оркестрового” звучання супроводу бандурних колективів. У своїй статті “Аранжування для бандури” доцент Прикарпатського національного університету імені В. Стефаніка Віолетта Дутчак підкреслює, що “інструментальні партії не повинні інтонаційно дублювати вокальні, оскільки у такому викладі спів завжди буде заглушувати акомпанемент. Партії бандур бажано викладати багатоярусно, контрастно до звучання вокалу” [26, 9]. Залежно від загального задуму, драматургії, характеру твору інструментальний акомпанемент повинен набувати відповідного смислового значення. Він може пасивно “тримати педаль”, легко “підтримувати” спів чи вторити йому, а може бути рівноправним “партнером” або цілком незалежним, активним, насиченим. Сьогодні це легко забезпечують звуковиразові можливості вдосконаленого сучасного інструмента і достатньо високий виконавський рівень молодих бандуристів. У будь-якому разі слід уникати простого “унісонного”, невиразного бандурного супроводу, а навпаки – потрібно обов'язково домогтися від бандурних партій повноти і багатства фарб “оркестрового” звучання [64, 7].

Цьому сприятиме правильне написання ансамблевої партитури, коли кожній із партій бандур буде надано окремих функцій, які використовуються в оркестровому інструментуванні, а саме: мелодія, протискладення, гармонічна педаль, ритмічно-гармонічна фігурація, басова

лінія. Бандура в силу своєї особливості як сольного та акомпануючого інструмента має можливість вільно виконати кожен з названих функцій, а ансамбль бандур, таким чином, легко може відтворити будь-яку оркестрову фактуру. Збільшення чи зменшення сили звучання можна регулювати застосуванням різної фактури викладу музичного матеріалу – насиченої чи прозорої. Додаткового об'єму загальному звучанню надасть використання різноманітних реєстрів інструмента. Тембральне багатство, свіжі звукові фарби, вишуканість звучання забезпечить використання різноманітних специфічних прийомів гри на бандурі: тремоло, тремольяно, арпеджіато, глісандо, гра під підставкою тощо [64, 120].

Однією з характерних рис бандурного ансамблю є його жанрова особливість. Це – **вокально-інструментальний колектив**, де кожен із учасників – співак та акомпаніатор одночасно. За визначенням сучасних науковців, ансамбль бандуристів – це гуртовий спів з інструментальним акомпанементом самих же співаків [44, 9].

Для забезпечення ефективності звучання такого колективу необхідним буде подолання особливих труднощів. Виходячи з того, що бандурист в ансамблі – і **співак**, і **аккомпаніатор**, і **ансамбліст** в одній особі, він зобов'язаний бути високопрофесійним різностороннім виконавцем та володіти специфічними навичками й уміннями. Так, під час співогри у колективі він має одночасно контролювати складники свого виконавського апарату (спів, супровід), володіти координацією між ними, а також постійно особливо тонко відчувати взаємозв'язок між власною вокально-інструментальною та ансамблевими партіями всього колективу.

Науковці зауважують, що для збалансування вокальної та інструментальної партій виконавець мусить володіти прекрасно розвинутим внутрішнім слухом, який достатньою мірою й одночасно міг би контролювати інтонацію, тембр, ритм, динаміку, дикцію, артикуляцію, гармонію та поліфонію голосів [45, 81–84].

Наступна трудність й особлива відповідальність бандуристів – забезпечення **чистоти**

строю інструмента. Бандура має фіксований хроматичний стрій, проте на тривалість і якість його чистоти впливає багато різноманітних факторів: якість інструмента, належні умови його зберігання та експлуатації, справність механізмів перемикання тональностей, мікроклімат приміщення тощо. Тому це вимагає від кожного учасника добре розвинутого музичного слуху, швидкої реакції і, головне, доброго володіння специфічними навичками й вміннями. Бандурист повинен мати достатній досвід **швидкого та якісного настроювання** 64-х струн бандури, регулювання механізмів зміни тональностей, здійснення самостійного дрібно-го ремонту інструмента тощо.

Бандуристи, природно, змушені долати й певні **виконавські труднощі**. Адже бандура як струнно-щипковий музичний інструмент відрізняється специфікою звуковидобування, а саме: основний спосіб гри – **щипок**, під час якого звучання струни швидко гасне. Тому певною трудністю є виконання штриха **легато**, який насправді сприймається лише на слух при звуковому накладенні. Усе це вимагає від виконавця достатнього технічно-виконавського рівня володіння різноманітними способами та прийомами гри, а також спеціальними навичками приглушення, за необхідності, звучання струн.

Отже, мистецтво **бандуриста-співака-ансамбліста** вже за своєю суттю є синтетичним, тому непростим і вимагає, відповідно, обов'язкової спеціальної підготовки та достатнього досвіду. Враховуючи весь широкий діапазон необхідних умінь виконавця цього доволі складного жанру, можна впевнено стверджувати, що ансамбль – **активна лабораторія** різностороннього розвитку музиканта і набуття основ професійної майстерності бандуриста.

Таким чином, учасники ансамблю бандуристів, музикуючи в колективі, мають можливість та зобов'язані постійно вдосконалювати необхідні вміння і навички співака, акомпаніатора й ансамбліста, щоб набути потрібного досвіду професійного музиканта-виконавця вокально-інструментального колективу та різносторонньої творчої особистості.

3. Вокально-інструментальний ансамбль малої форми – становлення жанру (Україна, Волинь)

Неординарною подією у національному мистецькому житті стало створення в середині минулого століття нового виду ансамблевого виконавства, а саме – **жіночого тріо бандуристок**. Тріо бандуристок як унікальний продукт академічної школи – нова, цікава й художньо

самодостатня форма існування та презентації бандурного мистецтва. Це – ефективний компактний варіант вокально-інструментального ансамблю, що складається з трьох вокальних (сопрано I, сопрано II, альт) і трьох самостійних бандурних партій. Ніна Морозевич,

доцент Одеської консерваторії імені А. Нежданової, так характеризує новий ансамбль малої форми: "...мобільний та, одночасно, місткий у багатоголосовому вокально-ансамблевому та інструментально-оркестровому вираженні склад постає, мабуть, найбільш вирашним, своєрідним та ефектно-сценічним" [48, 146].

Варіанти створення колективів із трьох голосів та трьох інструментів можна знайти і в народному музикуванні, і в розмаїтті форм професійного камерного виконавства. Упродовж багатьох віків бандуру звикли сприймати як чоловічий інструмент. Малі чоловічі ансамблі існували вже раніше. Адже Г. Хоткевич у 30-х роках ХХ ст. створив чоловічий квартет бандуристів у Харківському інституті, а В. Кабачок – у Київському музичному училищі й консерваторії. Виникнення саме жіночого тріо в середині минулого століття зумовлено законодавчим наслідком історико-мистецького та соціально-ідеологічного життя нового суспільства. Проте, як зазначає у своєму дослідженні доцент Харківської консерваторії Л. Мандзюк, новим стало **поєднання вокальної та інструментальної сфери** бандурного виконавства у цілісність камерного ансамблю, де нівелюється пріоритетність серед вокальних й інструментальних партій [44, 9]. Таким чином ансамблеве бандурне виконавство знайшло новий вияв художньо-мистецької виразності й публічності.

Процес інтенсивного "ожіночування" кобзарства починається завдяки старанням Володимира Кабачка, викладача бандури Київського музичного училища і Київської консерваторії, який на початку 50-х років організував тріо бандуристок у складі Т. Поліщук, В. Третякової та Н. Павленко. Це був **перший професійний ансамбль** в Україні й у світі, який відразу завоював любов і визнання широких кіл слухачів, став лауреатом та здобув золоті медалі V Всесвітнього фестивалю молоді та студентів (Варшава, 1955). Пізніше ансамбль став концертною одиницею Української республіканської філармонії, активно гастролював по всьому колишньому СРСР і за його межами, пісні у його виконанні звучали на всіх континентах [20, 330]. Цей колектив мав своїх послідовників – тріо бандуристок Держестради та Укрконцерту в складі Н. Бут, Ю. Коваль, Г. Ненужної (Держестрада) і Л. Лисаківської, Е. Пилипенко, В. Пархоменко (Укрконцерт), які з успіхом виступали на республіканських та всесоюзних конкурсах, міжнародних фестивалях.

Оригінальним вокально-інструментальним ансамблем потрібно назвати **тріо сестер Байко** – вихованок Львівської консерваторії, народних артисток України, лауреатів Шевченків-

ської премії, які на початковому етапі своєї творчості теж використовували бандуру. Репертуар тріо складали українські народні пісні (зокрема західних областей) і твори львівських композиторів – М. Колесси, Є. Козака, А. Кос-Анатольського [16, 77–86].

Не менш відомими і популярними є численні малі ансамблі бандуристів – випускників Львівської консерваторії імені М. В. Лисенка, вихованок професора В. Герасименка. Одним із них було **тріо у складі О. Герасименко, О. Войтович та О. Герасименко** – лауреатів I премії Всесоюзного конкурсу, присвяченого XI Всесвітньому фестивалю молоді і студентів (1978 р.). Висока майстерність їх виконання та інтерпретація музичних творів витримувала критику найбільш вибагливих музикознавців. Тріо концертувало в Україні та репрезентувало українське мистецтво в Польщі, В'єтнамі, Японії, Іспанії, ФРН, Індії, Непалі, Ефіопії, Філіппінах [20, 277].

Тріо бандуристок Львівської філармонії у складі Р. Василевич, Н. Хоми та М. Серняк провадило активну концертну діяльність в Україні та за її межами упродовж 1971–1997 рр. Учасниці колективу удостоєні звання заслужених артисток України [16, 77–86].

У 2000 р. відома виконавиця-бандуристка, композитор Оксана Герасименко створила **квартет бандуристок "Львівянки"** зі студенток Львівської музичної академії, що згодом став дипломантом II (Харків, 2001) та лауреатом III міжнародних конкурсів імені Гната Хоткевича (Харків, 2004), а пізніше – лауреатом Національного конкурсу імені Григорія Китастого (Київ, 2003). Із 2004 р. учасниці колективу стали солістками Львівської державної філармонії [20, 280].

Звання народних артисток України були удостоєні учасниці **тріо "Вербена"** Черкаської обласної філармонії – Л. Ларикова, Л. Зайнчківська й О. Калина. Вихованки професора Київської консерваторії імені П. І. Чайковського Сергія Баштана стали лауреатами I премії Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах (Івано-Франківськ, 1988) та лауреатами I премії і володарями Золотої медалі I Міжнародного конкурсу бандуристів імені Гната Хоткевича (Київ, 1993) [20, 331].

Великої популярності набуло **тріо "Мальви"** Одеської філармонії у складі Н. Морозевич, Г. Касаткіної та Л. Чернецької, започатковане на кафедрі народних інструментів Одеської державної консерваторії у 1993 р. Колектив здобув звання лауреатів I премії на Міжнародному конкурсі "Золоті трембіти" (Івано-Франківськ, 1996). Репертуар тріо поєднує

традиційну українську пісню та оригінальні твори одеських композиторів В. Власова, О. Сокола [20, 148].

Окремі камерні ансамблі бандуристів стали переможцями всесвітніх фестивалів і всесоюзних та всеукраїнських конкурсів: *дует бандуристів* В. Кушпет і К. Новицький (керівник С. Баштан) – лауреат II премії Всесоюзного конкурсу артистів естради (Москва, 1977); *тріо бандуристок Харківського інституту культури* (А. Шутько, С. Петрова, А. Мамченко, керівник А. Омельченко) – лауреат I премії і володар золотої медалі IV Всесвітнього фестивалю молоді і студентів (Гавана, Куба, 1977); *тріо бандуристок* (Ю. Гамова, Е. Миرونюк, В. Пархоменко, керівник А. Бобир) – лауреат I премії і володар золотої медалі Всесвітнього фестивалю молоді і студентів (Варшава, 1979); *тріо бандуристок Київської консерваторії* (Л. Коханська, Т. Всеволодська, Л. Тенюк, керівник Л. Коханська) стало лауреатом III премії Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах (Івано-Франківськ, 1988); II премію здобуло *тріо Київської консерваторії* у складі М. Григоренко, О. Григоренко та Ю. Скоробагатько (керівник С. Баштан) на Міжнародному конкурсі бандуристів імені Гната Хоткевича (Харків, 2004) [20, 108–110].

Серед активних учасників галузевих конкурсних змагань слід назвати такі колективи бандуристів: *ансамбль “Чарівниці”* (м. Дніпропетровськ), *квартет “Купава”* та *тріо “Яворина”* (м. Харків), *квартет “Мрія”* (м. Хмельницький), *тріо “Вишиванка”* (м. Полтава), *квартет “Млада”* (м. Одеса), *тріо “Дивоструни”* (м. Луцьк) та ін.

Традиція ансамблевого співу бандуристів Волині є невід’ємною частиною музичної культури краю, який завжди відзначався міцними культурними традиціями і значними духовними здобутками. Величезний пласт духовної культури області становить вокально-хорове мистецтво, яке стало підґрунтям для організації різноманітних колективів у супроводі бандур, що зайняли значне місце у розвитку й популяризації кобзарського мистецтва в області та за її межами. Ансамблева традиція співу в колективі малої форми була започаткована в Луцькому культурно-освітньому училищі Раїсою Гіщинською, яка у 1960-х роках організувала чудовий *квартет бандуристок* у складі Н. Ващук, З. Ковальчук, Г. Чубок та Н. Шпирки. Колектив мав великий успіх. *Тріо викладачів Луцького музичного училища* у складі Л. Рихлюк, М. Вислоцької і Л. Нагорної також активно концертувало кілька років та щиро дарувало своє мистецтво волинянам [22, 30; 52, 64].

Із часу створення центрального міського культурного осередку особлива увага була привернута до підтримки істинно українського народного інструмента – бандури. Мелодії цих дивострун чарували слухачів. Фахівці постійно зверталися до різних організаційних форм. Тут були ансамблі бандуристів. Довгий час у міському Будинку культури виступало *тріо бандуристок* у складі Л. Євсеєнко, В. Лизун, Т. Трубайло. Згодом виступало тріо, що об’єднувало бандуристок Г. Грицай, Л. Євсеєнко, А. Куцевич [23, 36].

Досліджуючи культурологічний простір Волині 80–90-х років, молодий науковець Волинського університету Н. Никитюк зазначає, що яскравою сторінкою у мистецькому житті Волині й помітною складовою частиною сучасного ансамблевого виконавства стала творчість *тріо бандуристок Луцького дому “Просвіта”* у складі Л. Войнаровської, І. Ольшевської та М. Сточанської [52, 63–69; 67, 4]. Створений з ініціативи його директора Ю. Войнаровського, колектив “...зумів піднести національний інструмент на високий рівень професійної майстерності й достойно репрезентувати українське мистецтво у світі” [51, 65].

Упродовж десятиліття (1984–1995 рр.) активної творчої та концертної діяльності “...були визнання глядачів, і квіти, і радісні сльози вдячності, і бурхливі оплески, і – тріумф! Жодне свято чи мистецький захід, що відбувалися на Волині, – чи присвячені пам’яті Кобзаря, чи нашої славетної землячки Лесі Українки, – не відбувалися без участі тріо [23, 38–39]. Бандуристки підготували і провели сольний концерт у двох відділах, кошти з якого пішли на спорудження пам’ятника Т. Шевченкові в Луцьку [1, 58; 67, 4]. Вони формували культурну політику Волині у цей період, стали “...частиною історико-політичного та соціокультурного цілого, відчули свою належність до унікальної неповторної атмосфери приналежності до свого народу, до своєї культури” [42, 127]. Тріо Луцького дому “Просвіта” – дипломант міжнародних фестивалів народної музики “Червена ружа” (Югославія, 1996 р.), “Дунай, Дунай, голубий” (Югославія, 1988), “Живе Різдво” (Австрія, 1990). Репертуар колективу записано обласним, українським радіо, телебаченням, ТБ Югославії.

Відомим сьогодні на Волині є *тріо бандуристок “Лелія”* (О. Чуріна, Л. Старенкова, О. Костанда) Луцького районного будинку культури, яке створено у 2005 р. випускницею інституту мистецтв Волинського університету, нині викладачем Луцького училища культури і мистецтв Ольгою Чуріною. Тріо активно

пропагує бандурне мистецтво. У 2007 р. колективом записано СД-диск “Томін степів” із 11-ти різноманітних за стилем, характером, художньо-образним змістом творів.

Із 1999 р. у Волинському педінституті імені Лесі Українки розпочало свою концертну і творчу діяльність *тріо бандуристок “Дивоструни”* (А. Трач, О. Нагірна, Н. Никитюк, пізніше: К. Ковальчук, А. Омельчук, Н. Никитюк) (*детальніша інформація в наступній частині розділу*).

Таким чином, нова форма ансамблевого виконавства – жіноче тріо бандуристок, сформована у повоєнний час минулого століття, за

короткий період свого становлення досягла достатнього рівня професійного розвитку, набула заслуженої популярності в Україні й закордонні. Наперекір існуючим на сьогодні проблемам недовготривалості концертування такого виду колективів, обмеженості відповідного ансамблевого репертуару, а також, незважаючи на загальне засилля радіо, телеэфірів та різноманітних концертних залів електронно-естрадним виконавством, подвижницька просвітницька, концертна і творча діяльність тріо бандуристок є досить плідною та надзвичайно цінною.

4. Творчо-мистецька лабораторія бандуристів Волинського національного університету імені Лесі Українки

У Волинському педінституті імені Лесі Українки (після реорганізації в 1993 р.– Волинський державний університет імені Лесі Українки, із 2007 р.– Волинський національний університет імені Лесі Українки) завжди надавалось особливого значення музично-естетичному вихованню, а з 1984 р. – ще й розвиткові бандурного виконавства серед студентської молоді. Цей рік – час організації з ініціативи ректора Н. Бурчака студентської капели бандуристок “Дивоструни”, що стала концертним колективом вузу, а пізніше – творчою лабораторією для виховання професійного бандуриста – вчителя музики [2, 74]. Згодом це сприяло відкриттю класу бандури (1988 р.) і поступовому створенню відповідної навчально-методичної бази, відеотеки, фонотеки, бібліотеки бандуриста. За 20 років існування у класі бандури Волинського національного університету імені Лесі Українки виховано ряд переможців (солісти-бандуристи, тріо, квінтет, ансамбль, капела) міжнародних та всеукраїнських галузевих конкурсів, а саме: дев’ять лауреатів і дипломантів міжнародних конкурсів та фестивалів, сім лауреатів і дипломантів всеукраїнських конкурсів та фестивалів, десятки лауреатів і дипломантів обласних конкурсів кобзарського мистецтва [2, 45–46; 9, 11], (*див. Додаток*).

Крім удосконалення індивідуальних професійних виконавських навичок кожного студента-бандуриста, вивчення досвіду провідних виконавців України та діаспори, засвоєння традицій основних бандурних шкіл, особлива увага у класі бандури вузу постійно надається колективному виконавству студентської молоді, залученню її до свідомої творчої роботи [1, 59]. Із кращих вихованок класу згодом утворилося тріо

бандуристок як окремий концертний колектив із постійним високотехнічним репертуаром.

Перший склад тріо бандуристок було створено в 1994 р. у структурі вузівської капели бандуристок зі студентів педагогічного факультету. На початку колектив існував як мала концертна форма при капелі бандуристок. Перші його учасниці – О. Максимчук, С. Гайсенюк, Н. Бойцова. У перший рік створення тріо вже брало участь в обласному конкурсі кобзарського мистецтва й отримало перемогу (І місце). У попередньо названому складі тріо бандуристок існувало два роки (до закінчення учасницями навчання), виступаючи на всіх урочистостях вузу. Ще одну перемогу на обласному конкурсі бандуристок (І місце) колектив здобув у 1995 р.

Наступних кілька років склад учасниць колективу постійно оновлювався через завершення студентками-учасницями їх навчання у вузі. Проте, незважаючи на труднощі через нестійкий склад учасниць, бандуристки активно концертували, щороку репрезентували свій навчальний заклад на обласних конкурсах бандуристок і щоразу відзначалися дипломами за високий рівень виконання: К. Середа, Н. Завірюха, Н. Бойцова – у 1997 р.; К. Ковальчук, Н. Завірюха, Н. Никитюк – у 1998 р.; К. Ковальчук, О. Нагірна, Н. Никитюк – у 1999 р.

Тріо бандуристок “Дивоструни” за участю Анни Трач, Олени Нагірної, Наталії Никитюк створено у 1999 р. Перший виступ цього колективу відбувся в грудні на концерті “Різдвяні вечори інституту мистецтв”. Відтоді тріо стало учасником чи не всіх урочистостей університету, міста, області [1, 57–59] й поступово перетворилося в *самостійний творчий колектив*.

Серед перших пам'ятних виступів ансамблю – участь з окремою концертною програмою в ювілейному концерті-звіті народної капели “Дивоструни” Волинського університету до 15-річчя від часу її створення, приуроченому 60-й річниці заснування Луцького педінституту імені Лесі Українки [2, 45].

Із 2000 р. колектив розпочав свою **конкурсну діяльність**. Спочатку в рідному місті став дипломантом обласного конкурсу кобзарського мистецтва, приуроченого до шевченківських днів, а в травні цього ж року вже за межами Волині отримав найвищу нагороду – Гран-прі I Міжнародного музичного фестивалю “Срібні струни” в місті Тернополі [2, 27–31, 45].

З особливим хвилюванням і відповідальністю пов'язана поїздка тріо до Харкова у травні 2001 р. На престижному II Міжнародному конкурсі виконавців на народних інструментах імені Гната Хоткевича молоді бандуристик достойно представили Волинь. Їх було відзначено Дипломом за високу майстерність виконання [3, 41].

Із вересня 2002 р. новою учасницею тріо стала студентка I курсу інституту мистецтв Алла Омельчук (А. Трач проживає у США). У зміненому складі колективу дівчата вимушені були ще інтенсивніше працювати над узгодженістю звучання голосів та інструментів, над створенням нової концертної програми.

I успіх не забарився. Участь у наступних змаганнях принесла колективу перемогу. Тріо стало лауреатом XII Міжнародного гуцульського фестивалю (II премія) у місті Косові (2002 р.) (див. Додаток. Відгуки преси. № 40, 60).

А в червні 2003 р. тріо бандуристок Волинського університету (О. Нагірна, А. Омельчук, Н. Никитюк) було запрошене до Києва для участі у II Всеукраїнському мистецькому фестивалі “Просвіта” від Волинської області, де знову здобуло звання лауреата (II премія).

Із грудня 2003 року до складу колективу повертається випускниця класу бандури університету Катерина Ковальчук і дівчата продовжують творчу й концертну діяльність. Пам'ятним та успішним у творчій біографії тріо став 2006 рік. У квітні цього року на Міжнародному кобзарському фестивалі-конкурсі імені Зиновія Штокалка у м. Тернополі тріо “Дивоструни” (К. Ковальчук, А. Омельчук, Н. Никитюк) здобуло перемогу та звання лауреата (I премія).

Чи не найвизначнішою подією у творчому житті тріо бандуристок ВНУ імені Лесі Українки, своєрідним підсумком попередньої та потужним стимулом до подальшої творчої діяльності колективу стала перемога на престижному професійному змаганні бандуристів –

II Міжнародному конкурсі кобзарського мистецтва імені Григорія Китастого, що проходив у грудні 2006 року в Києві. На цьому високому форумі бандуристів, у якому змагалися представники музичних академій, випускники консерваторій України, волинське тріо “Дивоструни” (К. Ковальчук, А. Омельчук, Н. Никитюк) отримало звання лауреата I премії у номінації “ансамблі”, чим достойно змогло представити Волинський університет та Волинь у мистецькому світі (див. Додаток. Відгуки преси. № 48, 57, 61, 87, 88).

В числі останніх творчих здобутків колективу стала перемога у I Відкритому фестивалі “Хранителі національного наследия”, що проводився у червні 2008 року (м. Москва, Росія). Велелюдний мистецький форум, організований культурно-просвітницьким центром “Купина Неопалимая” (керівник – професор Л. Жук) та Російською академією музики імені Гнесіних, зібрав виконавців на струнних інструментах, високохудожні музичні колективи Росії, Білорусі. На запрошення організаторів фестивалю особливу честь представити Україну та її національне мистецтво отримали бандуристик Волинського національного університету імені Лесі Українки. За високу майстерність виконання, віртуозну гру на бандурах, професійний спів, оригінальний репертуар та волинські костюми високопрофесійне журі фестивалю (професори музичних академій, народні артисти Росії) на чолі з народною артисткою Росії О. Стрельченко присудили найвищу нагороду фестивалю – Гран-прі – тріо бандуристок “Дивоструни” (див. Додаток. Відгуки преси. № 53).

Найбільш високим своїм досягненням колектив вважає нещодавню перемогу (лауреат I премії) на престижному III Міжнародному конкурсі виконавців на багатострунних інструментах імені Віри Городовської (Москва, 2008 р.). Цей мистецький форум народно-інструментального виконавства, організаторами якого виступили Міністерство культури РФ, Російська академія музики імені Гнесіних та Культурно-просвітницький центр “Купина Неопалимая”, засвідчив справжнє відродження та високий розвиток національних традицій, музичної думки, професійного виконавства на унікальних інструментах різних народів: російських гуслі, білоруських цимбалів, карельських кантеле, литовських канклес, латвійських кокле, бурятської ятаги, української бандури та ін. Міжнародний склад журі з усесвітньовідомими іменами очолила заслужена артистка Росії, професор РАМ імені Гнесіних, керівник російського ансамблю гусларів “Купина” Л. Жук. Успішний

виступ у конкурсних змаганнях та наступних концертах (“Струны мира”, Гала-концерт), що проводилися на сцені знаменитого Великого залу академії імені Гнесіних, дали змогу тріо “Дивоструни” гідно репрезентувати українське мистецтво, твори волинських авторів, обробки волинських пісень і представити свій край та Україну на міжнародному рівні.

Насиченим і змістовним є *гастрольне життя* колективу. Тріо бандуристок здійснило ряд пам’ятних закордонних концертних поїздок до Німеччини, Польщі, Росії в рамках культурно-освітніх зв’язків.

Пам’ятною сторінкою у творчій біографії колективу стали поїздки з благодійними різдвяними концертами до Німеччини – до краю Ліппе округу Детмольд (жовтень, грудень 2001 р., грудень 2002 р., листопад 2003 р.).

У червні 2004 року колектив “Дивоструни” з оновленою програмою мав змогу репрезентувати ВДУ імені Лесі Українки та Україну в Польщі на мистецькому фестивалі “Добрый день, Свйонткі”, який проводився у місті Ольштин, а також представити свій вуз на урочистостях у польських містах Холмі, Варшаві (2005, 2006, 2008 рр.). Дівчата виконували українські пісні та романси, підготували вітальну різдвяну програму з колядок і віншувань. Особливим успіхом у польської аудиторії користувалися польські пісні польською мовою під супровід української бандури.

У грудні 2005 та листопаді–грудні 2007 року університетське тріо знову гастролювало в Німеччині [9, 9]. Щоразу бандуристки представляли нові окремі концертні програми із творів української та німецької музичної класики, а також з українських колядок і німецьких різдвяних пісень (німецькою мовою) під супровід бандури. Німецька аудиторія захоплено сприймала українське мистецтво. Про успіх на концертах свідчать численні схвальні відгуки німецької преси, відеозаписи місцевого телебачення, повідомлення в мережі “Інтернет” (*див. Додаток. Відгуки преси. № 1–3, 7–17, 25, 30, 33–36, 43, 51, 56, 63, 64, 86*).

У кожен із зарубіжних поїздок колектив традиційно включає до своєї концертної програми частину творів іноземною мовою (польською, німецькою), вивчає твори іноземних авторів, а також готує для представлення за кордоном спеціальні тематичні концертні програми: “Українське Різдво”, “Волинь моя, краса моя”, “Українська народна пісня”, “Бандура – український народний інструмент” тощо. Таким чином колектив щонайповніше має змогу представити іноземній слухачській аудиторії музичну культуру своєї країни, зацікавити

українським бандурним мистецтвом, а також, відповідно, найближче познайомитись із зарубіжною музичною культурою та, одночасно, поповнити свій репертуар новими музичними зразками. Найбільш популярними у польської публіки стали такі твори у виконанні тріо: “Szła dziewczeczka do laseczka” і “Hej, sokoły” польською мовою, а в німецької – “Ave Maria” (музика Ф. Шуберта, текст О. Нагірної (українською та німецькою мовами)); “Волинь моя” (музика і слова С. Кривенького, аранжування О. Нагірної, текст В. Ревухи (німецькою мовою)); колядка “Свята ніч” – “Stille Nacht” (українською та німецькою мовами) й ін. Колектив має у своєму репертуарі 15 творів німецькою і ряд творів польською мовами, вивчає російські народні пісні у супроводі бандури.

Виконавську манеру колективу вирізняє особлива увага до бандурного супроводу у творах. Ансамблістки ставлять за мету щонайповніше використати широкі можливості бандури як інструмента, використовуючи традиційні штрихи, різноманітні регістри, відповідну фактуру, домагаючись багатства і насиченості “*оркестрового*” звучання трьох інструментальних партій, при гармонійному їх поєднанні зі співом. Інструментальний супровід виконуваних творів, залежно від загального задуму, підсилює чи доповнює звучання вокальної лінії або, навпаки, набуває самостійного розвитку. Колектив свідомо уникає унісонів зі співом, одноманітності партій. Партії супроводу повинні мати логічне поєднання за звуковим балансом із вокальними, взаємодоповнювати одні одних. Для забезпечення об’ємності звучання інструментальний супровід повинен містити всі функції оркестрової партитури: мелодія, протискладення, гармонічно-ритмічна фігурація, гармонічна педаль, басова лінія. Зрозуміло, це буде доцільним за необхідності насиченої фактури викладу музичного тексту. За потреби прозорої фактури у супроводі застосовується, відповідно, інший підхід. Кожна з творчих робіт репертуару тріо продумана в її драматургічному розвитку. У новостворених партитурах автори пропонують нові колористичні вирішення, шукають та застосовують незвичні звукові фарби, цікаві драматургічні прийоми тощо. Кожен музичний твір – яскрава, завершена образна картина.

У своїй роботі тріо постійно вдосконалює *навички сольного й ансамблевого співу*. Учасниці колективу працюють над правильним дотриманням усіма голосами єдиної манери формування звука – високопозиційного, із його відповідним резонуванням, утриманням пра-

вильного вокального дихання, дотриманням чистоти інтонації, строю, культури виконання, ансамблю між партіями співу та супроводу. Усі ці складники вокальної техніки засвоюються разом із відповідною динамікою, виразною артикуляцією, дикцією, єдністю музичного розвитку під час створення художньо-образного змісту. “Основа роботи полягає в тому, щоб уміло поєднати вокально-технічні засоби та художні завдання в єдине ціле. Тоді грамотне оволодіння вокально-хоровими навичками дасть змогу ставити більш складні завдання” [32, 146–153].

Не менш важливим для учасниць тріо є постійний розвиток і вдосконалення **технічно-виконавських навичок** бандуриста-інструменталіста. Відома дослідниця виконавської техніки бандуриста професор Н. Брояко у монографії “Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста” підкреслює, що технічна майстерність виконавця є необхідною умовою і невід’ємною складовою частиною творення музичного художнього образу. Вона містить у собі не тільки весь комплекс м’язових відчуттів, орієнтацій, скоординованих різноманітних форм та характерів рухів, а й духовне виявлення особистості виконавця, пов’язане із втіленням його інтерпретаторських намірів. Адже поряд із віртуозною технікою гри, тонким відчуттям звукоутворення “...важливо володіти **художньою технікою** – (виразне виконання мелодії) в широкому розумінні цього слова” [7, 105].

Однією з найнеобхідніших умов існування професійного музичного колективу є наявність відповідних **інструментів**. Саме якість бандур (їх діапазон, стрій, технічні й акустичні характеристики, тембральне забарвлення звучання) разом із виконавськими можливостями музикантів визначають професійний рівень колективу. Віртуозні, технічно складні музичні твори можна виконати лише на сучасній удосконаленій бандурі. Тріо “Дивоструни” обрало інструменти львівського майстра-конструктора, професора Львівської музичної академії В. Герасименка. Його бандура “Львів’янка” відрізняється широким діапазоном та вдосконаленою системою механізмів зміни тональностей. Але головне у цьому інструменті – його особливе звучання: дзвінко-срібне й одночасно глибоке густе. Недаремно цю бандуру порівнюють із клавесином. “Герасименкові бандури доводять, що цей оригінальний інструмент у руках справжнього майстра здатний перерости вузькорегіональну “етнографічну екзотику” і сприйматися в усьому багатстві тембрових переливів, сумірних і з скрипкою, і з клавесином, а іноді навіть і з оркестровими ефектами” [20, 279–281].

Крім того, це зручний із високими технічними можливостями інструмент. А ще він ефектний зовні й порівняно легкий за вагою для дівочих рук. На наше переконання, це найудаліший вибір для жіночого складу ансамблю.

Шукаючи цікаві звукові ефекти під час створення нових бандурних партитур, колектив використовує **додаткові музичні інструменти**, якщо цього вимагає художня необхідність, як-от: ксилофон, дзвіночки, тамбурин, трикутник, маракас “шум дощу” тощо. Яскравий приклад цьому – “Весняна фантазія” (муз. Г. Менкуш, аранж. автора) чи “Волинські співанки” (обр. О. Нагірної) тощо (*запис на CD-диску*). Проте в основному, бандура має достатні можливості сама повністю відтворити задумане.

У своїй **концертно-творчій роботі** “Дивоструни” керуються цінним досвідом основоположників професійного виконавства бандуристів, організаторів бандурних колективів ХХ століття – Г. Хоткевича, В. Кабачка, В. Герасименка, С. Баштана, а також продовжують справу сучасних професійних виконавців.

Узагальнюючи кращі традиції музичних колективів вузу та особистого творчого [61, 33–34] і концертного досвіду їх художнього керівника [23, 37–39; 67, 4], бандуристки “Дивострун” прагнуть щонайповнішого втілення свого творчого потенціалу. Адже основна мета класу бандури ВНУ імені Лесі Українки – виховати бандуриста-**професіонала, патріота, активну творчу особистість**. Тому “Дивоструни” – завжди у пошуках нового.

Поєднуючи різноманітні види діяльності, колектив став для бандуристок **творчою лабораторією** [2, 27–31, 45, 74; 9, 9; 10, 9; 60, 43–48]. Вивчаючи, аналізуючи кращі надбання вітчизняної та зарубіжної музичної культури, тріо особливу увагу приділяє фольклору. Українська народно-пісенна творчість є благодатним джерелом для виховання професійного музиканта. Адже, як зазначає народна артистка України, професор Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка Людмила Посікіра, пісня – найбільш демократичний, доступний і розповсюджений жанр вокальної музичної літератури, побудована на характерних народних мелодичних інтонаціях, що у музичній педагогіці сприяє природному і тим самим правильному розвитку співака-бандуриста [57, 5]. Проте “до фольклору потрібно ставитись творчо” – це одне з основних теоретичних положень М. Лисенка. Український композитор закликає зовсім не рабськи наслідувати народне мистецтво, він підкреслює, що “фольклор – це основа професійної

творчості, це животворний ґрунт, необхідний для успішного проростання таланту, для виховання художника справді народного...” [19, 4].

Тріо постійно творчо працює над створенням нових оригінальних *перекладень, аранжувань, обробок* музичних творів. Ця робота здійснюється безпосередньо учасницями колективу О. Нагірною, Н. Никитюк та художнім керівником. Активно розширюючи свій концертний репертуар високохудожніми різножанровими музичними творами, бандуристки одночасно намагаються зробити свій посильний внесок у подолання існуючої на сьогодні проблеми обмеженості бандурного ансамблевого репертуару. Тому колектив ставить собі за мету створити максимальну кількість нових партитур різноманітних жанрів і стилів, різного рівня технічно-виконавської складності. До творчої роботи над створенням репертуару бандуристів поступово долучаються і молодші учасниці – К. Ковальчук та А. Омельчук.

Творчі роботи у новому викладі аналізуються в класі, проходять достатню практичну апробацію на коректурних репетиціях, за потреби музичний матеріал зазнає змін чи доповнень, після чого здійснюється комп’ютерний набір нотного тексту і завершена партитура розучується студентським ансамблем бандуристів на практичних заняттях, загальних репетиціях, включається до концертних програм колективів, готується до друку.

Таким чином, *репертуар* колективу певною мірою ексклюзивний і налічує близько сотні цілком неповторних музичних номерів. Його складають різнохарактерні вокальні й інструментальні твори українських та зарубіжних композиторів-класиків, сучасних композиторів, українські народні пісні й романси. Репертуар бандуристок ВНУ імені Лесі Українки – плід спільних творчих пошуків, створений безпосередньо в колективі, апробований у концертних виступах, вивірений часом, різноманітними слухацькими аудиторіями й іншими виконавцями, тепер став відомим і популярним серед бандуристів.

Особливу увагу тріо приділяє створенню нових перекладень для ансамблю бандуристів творів на вірші *Т. Шевченка* й *Лесі Українки*. Окрема важлива сторінка в тематиці творчого доробку бандуристок – твори *авторів Волинського краю*: М. Стефанишина, В. Тиможинського, І. Ольшевського, О. Богачука, Й. Струцюка, С. Олексеюк, Л. Засадко, М. Кузьо та ін., *обробки волинських народних пісень*.

Кращі з творчих робіт колективу склали зміст п’яти CD, одного DVD-дисків. У 2005 році здійснено *запис компакт-дисків* на студії

звукозапису ВДУ імені Лесі Українки (звукозапис О. Жданюка): “Радуйся, земле, Син Божий народився” (дев’ять українських колядок і різдвяні вітання) і на студії Павла Завади: “Земле, моя земле, я люблю тебе” (20 різножанрових творів). У 2007 р. – на студії звукозапису ВНУ імені Лесі Українки (звукозапис Р. Сороки): “Різдвяні вітання з України” (18 українських колядок і німецьких різдвяних пісень), “Возвеселімся всі разом нині” (12 українських колядок) та “На струнах бандури” (13 різножанрових творів, 2008 р.), на Волинському телебаченні – відеофільм “Возвеселімся всі разом нині” (2008 р.).

Значимим досягненням колективу, підтвердженням певної творчої зрілості вихованок тріо, а також особливою гордістю їх художнього керівника як члена Волинського обласного осередку Національної ліги українських композиторів стало зарахування Олени Нагірної (у 2004 р.) та Наталії Никитюк (у 2006 р.) до цієї мистецької організації. Творчі роботи молодих бандуристок неодноразово діставали схвальну оцінку на концертах-звітах *композиторів Волині* [див. Додаток. Відгуки преси. № 46, 47], на фестивалях, конкурсах бандуристів [2, 27–31].

Творчий доробок бандуристів університету став основою *навчально-методичних посібників*: “Бандура і гра в ансамблі” (1997 р.), “Інструментальні ансамблі” (2005, 2006 рр.), “Вокальні ансамблі у супроводі бандур” (2005, 2006 рр.), репертуарних збірників, методичних рекомендацій, що вийшли друком у РВВ “Вежа” Волинського університету [10; 47].

Особливу відповідальність бандуристки вбачають у наступному різносторонньому розвитку кожної з учасниць колективу. Вихованки ВНУ імені Лесі Українки – відомого наукового закладу, поряд із творчою, концертною діяльністю не залишають осторонь *наукову*. Так, Н. Никитюк закінчила аспірантуру при ВДУ імені Лесі Українки (2006 р.), працює над дисертаційним дослідженням. К. Ковальчук стала аспірантом ВНУ імені Лесі Українки (2007 р.), займається науковою роботою.

Важливого значення бандуристки тріо “Дивоструни” завжди надають *зовнішньому вигляду* артиста на сцені. Колектив має декілька різноманітних комплектів вишуканого сценічного одягу завдяки постійній увазі та матеріальній підтримці адміністрації вузу, а саме його ректорів: Нестора Володимировича Бурчака, Богдана Йосиповича Заброварного, Івана Дмитровича Олексеюка, Ігоря Ярославовича Коцана. Тому концертні костюми колективу особливі, виготовлені майстрами у відповідній кольоровій гамі (червоно-чорно-білий,

блакитно-жовто-синій, сіро-бірюзово-білій) за порадами й ескізами художників, місцевих краєзнавців. Під час їх створення використано волинські узори вишивання, ткання, вироби із соломки волинської майстрині Марії Ковальчук. Ручну вишивку та гаптування сорочок і спідниць виконала майстриня Надія Лукановська, застосовано розшивання бісером, золотою стрічкою тощо. До кожного з костюмів дуже вимогливо добиралося відповідне взуття, прикраси, головні убори. Дівчата як справжні українки-майстрині також активно долучаються до виготовлення своїми руками вишиванок, віночків, герданів та ін.

Усі роки від часу створення тріо бандуристок “Дивоструни” за кобзарською традицією відгукується на всі патріотичні, суспільно-політичні події [9], урочистості у вузі, місті, області, країні. Таким чином бандуристки Волинського національного університету імені Лесі Українки натхненно працюють, активно концертують, репрезентуючи свій славний вуз в Україні й зарубіжжі, повні нових творчих задумів та ідей [1, 57–59].

Ансамбль має низку записів на українському, волинському *радіо* і *телебаченні*, запис на німецькому, російському телебаченні. Колектив був учасником радіопередач каналів “Радіо “Культура” (Київ, 2007, 2008 рр.), Першого національного (Київ, 2008 р.), “Радіо-Луцьк” (Луцьк, 2007 р.), телепередач “Нова Волинь” (Луцьк, 2005, 2007, 2008 рр.), “Радио Россия” (Москва, 2008 р.) та ін.

Тріо “Дивоструни” пишається тим, що цей *колектив* – *гідний представник ВНУ імені Лесі Українки*. Його народження, становлення, творче загартування та мистецькі успіхи – усе створено й розвивається у стінах рідного вузу та на його честь. Кожна з учасниць колективу пройшла навчання у класі бандури університету з першого до випускного курсу, удосконалюючи індивідуальні виконавські навички гри на інструменті та сольного співу, набула вмінь

ансамблевого виконавства, а згодом отримала змогу долучитися до активної особистої концертної діяльності і творчої роботи. Бандуристи, здійснюючи перекладення й обробки різноманітних творів для ансамблю бандур, поповнили музичний доробок свого колективу і запропонували новий репертуар іншим ансамблям цього жанру. Таким чином кожна з учасниць тріо: Анна Трач, Олена Нагірна, Наталія Никитюк, Катерина Ковальчук, Алла Омельчук, – пройшла особистий шлях *школи творчо-мистецького виховання*, сценічного загартування в колективі, стала досвідченим концертним виконавцем та яскравою творчою особистістю. Кожна додала свого особливого шарму загальному іміджу колективу, кожна з них – взаємодоповнюючий компонент ансамблю, який продуктивно функціонує як “єдиний організм” (за М. Різлем). Вони щиро та натхненно віддають свій талант й уміння нашої загальній справі на славу кобзарського мистецтва й рідного вузу.

Свою особливу мистецьку місію тріо бандуристок “Дивоструни” вбачають у якнайширшій *популяризації кобзарства та національної культури серед молоді*, а також у щонайширшому *пропагуванні* кращих зразків високодуховної *музичної та поетичної спадщини* за допомогою істинно українського народного інструмента – *бандури*. Ми покликані, продовжуючи кобзарські традиції, прищеплюючи відчуття приналежності до висококультурного талановитого народу, натхненно й самопожертвенно нести до людських сердець українську пісню з її потужною духовною енергетикою, з віщим Кобзаревим та проникливим Лесиним словом, із мріями і сподіваннями славних поколінь патріотів-подвижників, щоб сприяти зростанню рівня національної свідомості та патріотичних почуттів у кожного українця.

Колектив має WEB-сторінку в мережі “Інтернет”: www.dyvostruny.ho.ua

Розділ II

РЕПЕРТУАР АНСАМБЛЮ БАНДУРИСТІВ

1. Особливості творення та формування

Сольне інструментальне виконавство бандуристів досягло в Україні високого розвитку впродовж останніх десятиріч. Для бандури-соло створено оригінальний навчальний та концертний репертуар композиторами М. Дремлюгою, А. Коломійцем, К. М'яковим, О. Герасименко, В. Кирейком, В. Зубицьким, В. Павліковським й ін.

Сьогодні існує самостійна галузь бандурної музичної творчості – транскрипції, перекладення, аранжування творів в основному для бандури-соло, до якої плідно долучилися практикуючі бандуристи: В. Герасименко, С. Баштан, О. Герасименко, В. Єсіпок, П. Чухрай, В. Петренко та ін.

Ансамблеве виконавство бандуристів, що пройшло шлях становлення і розвитку впродовж минулого століття, не нагромадило достатньої кількості репертуару. Сучасні композитори створили незначну кількість оригінальних інструментальних творів для ансамблів бандуристів. Серед **інструментальних композицій**, що набули популярності й активно поповнили ансамблевий репертуар, слід назвати такі твори: “Ніч яка місячна” – обр. І. Марченка, “Рапсодія-дума” – муз. О. Яковчука, “Спогади” – муз. О. Герасименко; серед **вокально-інструментальних композицій**: “Молімось”, “Україно моя”, “Яблуневий дзвін”, “Зелений концерт”, “Зимовий вечір” В. Павліковського, “Сповідь” О. Герасименко й ін. В останні роки стали відомі в Україні композиції авторів із діаспори – Г. Китастого, В. Мішалова, Ю. Олійника та ін. В основному ансамблі бандуристів використовують обробки українських народних пісень, аранжування пісень сучасних композиторів. Насамперед це перекладення українських народних пісень різних жанрів (ліричні, побутові, жартівливі, історичні) для дуетів, тріо, квартетів, капел. Аранжування здійснюють, як правило, керівники ансамблів чи самі учасники. Характерною особливістю цих пісень є куплетна форма, акордово-гармонічна фактура вокальних партій. Набули популярності й лірико-патріотичні пісні та пісні про кохання українських композиторів: “Україно, любов моя” – муз. І. Шамо, “Пісні про Україну” – муз. В. Верменича, “Синові” – муз. А. Пашкевича, “Сину, качки летять” – муз. О. Білаша, “Білі каштани” – муз.

П. Майбороди, “Гуцулка Ксеня” – муз. Я. Барнича, “Спать не дають солов’ї” – муз. Є. Козака тощо. Ці твори вирізняються насиченістю вокальних партій, використанням сольних епізодів, імітацій голосів, а також різноманітним інструментальним супроводом до кожного з куплетів [26].

Завдяки постійному зростанню рівня технічно-виконавських можливостей бандуристів-учасників ансамблів виникла потреба поповнення репертуару колективів інструментальними й вокально-інструментальними творами зарубіжної та української класики.

Видавництво концертно-навчального ансамблевого репертуару бандуристів довгий час було обмеженим. Створення ансамблевої літератури частково розпочалось у 70-х роках минулого століття завдяки роботі над упорядкуванням нотних збірників А. Омельченка (“Твори для ансамблю бандуристів”, 1971 р.) і В. Лобка (“Українські народні пісні в обробці для вокального ансамблю в супроводі бандур”, 1975 р.). У 80–90-ті рр. бібліотека бандуристів поповнилась ансамблевим репертуаром завдяки виданням збірників для дитячих ансамблів, для тріо та капел бандуристів. Значний вклад у справу оновлення репертуару ансамблів внесли В. Герасименко, В. Лобко, М. Гвоздь, В. Таловири. Згодом популярності набувають опублікування концертного репертуару відомих ансамблів бандуристів: “З тобою, бандуро. Репертуар бандуристок українського телебачення і радіо” (1982) упорядник С. Петрова; “Співає тріо бандуристок “Дніпрянка” (1988); “Під срібний дзвін бандур. З репертуару капели бандуристів ім. Т. Шевченка та дівочої капели бандуристок м. Детройт” (1993), упорядник П. Потапенко; “Вставай, народе!” З репертуару Капели ім. Т. Шевченка м. Детройт (США) (1996), автор Григорій Китастий та ін. [24, 13–25].

На сучасному етапі до творення й опублікування ансамблевого репертуару значною мірою долучилися:

- народний артист України, Голова національної спілки кобзарів України, професор Володимир Єсіпок (“Гей, вдарте в струни, кобзарі” – 1999 р., “Струни вічності” – 2004 р.);
- народний артист України, керівник національної капели бандуристів України Микола Гвоздь (“Грай, моя бандуро” – 2006 р.);

- заслужений діяч мистецтв композитор Володимир Павліковський (ансамблі: “Україно моя”, “Молімось”, “Зелений концерт”, “Зимовий вечір”, “Яблуневий дзвін” – збірник Зої Ружин “Україна є, Україна буде! – 2004 р.);
- доцент Прикарпатського університету ім. В. Стефаника Віолетта Дутчак (“Любїть Україну” – 2003, “Кобзареві струни” – 2004 р.);
- доцент Львівської музичної академії Оксана Герасименко (“Дивоструни” – 1997 р., “Українські колядки” – 1999 р., “Безкрилої любові не буває” – 2001 р., “Пливи світами, пісне любові” – 2001 р., “Сповідь” – 2004 р., “Українські колядки” – 2006 р., “Камерні твори для мелодичних інструментів та бандури” – 2007 р.);
- керівник ансамблю Рівненського музучилища Тетяна Свентах (“Звучи, рідна мово!” – 2005 р.);
- керівник капели бандуристів Івано-Франківського народного дому Марта Шевченко (“Задзвенімо разом, браття” – 2004 р.);
- доцент Волинського університету Мирослава Сточанська (“Бандура і гра в ансамблі” – 1997 р., “Вокальні ансамблі у супроводі бандур” – 2005, 2006 рр., “Інструментальні ансамблі” – у співавторстві з Надією Кучерук – 2005, 2006 рр.) й ін.

Відродно, що волиняни вносять свій активний вклад у навчально-методичне забезпечення бандуристів. Відомий волинський композитор, голова Волинського осередку Національної спілки композиторів України, заслужений діяч мистецтв України Віктор Тиможинський – автор збірки творів для бандури “Бандуруючи”, що вийшла друком у Волинській обласній друкарні у 2007 р. До книги увійшло 12 творів для різного складу виконавців: для бандури – соло, голосу (меццо-сопрано, баритона, альт) у супроводі бандури, жіночого тріо та капели [66].

Волинська обласна друкарня активно пропагує кобзарське мистецтво, видаючи і розповсюджуючи музичні добірки творів для бандури провідних музикантів України. Це – В. Єсіпок “Твори для бандури” (Луцьк, 2003 р.) – чотири інструментальні та 26 творів для голосу в супроводі бандури, українські народні пісні; В. Єсіпок “Українські народні романси” (Луцьк, 2006 р.) – 45 романсів для голосу в супроводі бандури; В. Павліковський “Альбом бандуриста” (Луцьк, 2007 р.) – 34 різнохарактерні твори різного жанру, стилю і складності та ін.

У Волинському університеті створено три авторські навчально-методичні посібники: М. Сточанська “Бандура і гра в ансамблі” (1997), Н. Кучерук, М. Сточанська “Інструментальні

ансамблі” (2005, 2006), М. Сточанська “Вокальні ансамблі у супроводі бандур” (2005, 2006) – РВВ “Вежа” Волинського державного університету імені Лесі Українки. Ці видання містять ряд (відповідно – 21, 17, 22 твори) авторських перекладень, аранжувань, обробок різножанрових творів, а також методичні рекомендації щодо їх вивчення та виконання. Узагальнюючи багаторічний досвід педагогічної і творчої праці викладачів зі студентами та творчими колективами бандуристів, вони покликані сприяти розвитку сучасного колективного виконавства і розширенню ансамблевого репертуару для різноманітних колективів бандуристів [38; 64].

Проте, як свідчить педагогічна і виконавська практика, надалі залишається проблемним забезпечення навчальних та концертних бандурних колективів відповідним ансамблевим репертуаром. Для наступного розвитку кобзарського мистецтва, для успішного впровадження цієї галузі національної культури у музично-естетичне виховання підрастаючого покоління залишається актуальним і надалі питання розширення кола різножанрових та різностильових творів для ансамблю бандуристів.

Музичний репертуар – один із вирішальних факторів **виховання музиканта**. Насамперед він є свідченням рівня професійної майстерності колективу, демонструє його творчий потенціал, а також, вирішуючи конкретні навчально-виховні цілі, визначає напрям наступного творчого розвитку кожного учасника ансамблю. В роботі диригента, керівника колективу добір репертуару повинен посідати важливе місце і, безперечно, буде одним із головних чинників успішної майбутньої роботи ансамблю. Адже вдало підібрані музичні твори допоможуть швидко закріпити й удосконалити технічно-виконавську майстерність кожного ансамбліста, виховати його зацікавленість до занять у колективі, до творчої та концертної роботи, дадуть змогу розвинути музичну культуру й естетичний смак.

Під час **формування репертуару** для вивчення і виконання у колективі насамперед слід дотримуватися **принципу відповідності** музичних творів технічно-виконавському рівню його учасників. Інакше подолання технічних труднощів відволікатиме музикантів від здійснення художніх завдань. Крім того, обрані твори повинні відповідати специфіці звучання ансамблю, щоб у виконанні саме ансамблю бандуристів звучати переконливо, логічно.

Музичний матеріал має бути **змістовним, різноманітним, цікавим** і в той же час **доступним** для сприймання виконавцями, щоб викликати інтерес до вивчення, розвивати і

збагачувати їхню музичну ерудицію. Різносторонній розвиток молодого музиканта – учасника музичного колективу, розширення його кругозору і мистецьких інтересів безпосередньо залежить від художнього рівня й різноманітності виконуваних творів. У дитячому колективі вибір програми особливо важливий, оскільки від цього залежить зацікавленість виконавців. Репертуар повинні складати повноцінні у художньому відношенні твори, різноманітні за стилем, характером і формою. Разом із творами *танцювального, жартівливого* характеру музичний репертуар бажано доповнювати творами *кантиленного* складу. До навчальної програми ансамблю бандуристів важливо включати і *різнопланові за жанром* твори: хорові (а capella), інструментальні, вокально-інструментальні, супровід солістам-співакам, інструменталістам тощо.

Підкреслюючи важливість підбору репертуару для ефективного розвитку бандуриста-співака, професор Львівської музичної академії ім. М. В. Лисенка Людмила Посікіра зазначає, що базовим складником репертуару бандуриста-співака повинна бути українська музика, зокрема думи, народні пісні, романси, твори сучасних композиторів. Особливу увагу потрібно приділити пісні як найбільш демократичному і розповсюдженому жанру вокальної музичної літератури. *Народна пісня* – скарбниця багатства змісту, почуттів, настроїв і образів, несе в собі характерні особливості музичної культури того народу, до якого вона належить, і таким чином, змушує співака проникатися цими особливостями. Будучи переважно нескладним, доступним для багатьох виконавців твором, вона побудована на характерних народних мелодичних інтонаціях, що у вокально-педагогічній практиці сприяє *природному* і тим самим *правильному розвитку* музиканта [57].

Учбовий репертуар навчального колективу повинен також сприяти *послідовному розвитку* виконавських навичок ансамблевої гри. Музична програма має добиратися за рівнем технічних можливостей виконавців на даний час, бути помірно складною, формуватися за принципом поступового ускладнення, щоб забезпечити наступний ріст виконавця. Ретельно вибраний керівником музичний матеріал допоможе молодому музиканту у *вивченні музичних форм*, у вихованні *відчуття стилю*, у розширенні *музичної ерудиції*, дасть змогу закласти основи *сценічної культури*.

Важливим у виборі репертуару є *принцип “концертності”* творів (за М. Терлецьким). Формування концертної програми з високо-

художніх, віртуозних, легких для сприймання слухачем творів забезпечить наступний сценічний успіх колективу. Тому завжди вдалим буде використання народної пісні, творів вітчизняних та зарубіжних композиторів-класиків, сучасної, популярної музики. Такий підхід сприятиме ефективному пропагуванню різноманітного музичного матеріалу за допомогою специфічного ансамблевого музикування й одночасно популяризації ансамблевого виконавства та презентації колективу.

Не менш важливим для успішного розвитку і створення *творчого обличчя колективу* є доповнення його репертуару самобутнім музичним матеріалом на основі вивчення творчості свого регіону.

Під час формування репертуару, особливо для колективу, що розпочинає свою роботу, керівник обов'язково зіткнеться зі значними труднощами через малу кількість оригінальної нотної літератури для ансамблів. Адже практично кожен колектив індивідуальний за своїм складом і технічно-виконавськими можливостями. Тому на керівника ансамблю лягає додаткове навантаження – пошук відповідного нотного матеріалу чи *створення нового репертуару, пристосованого* для виконання саме його конкретним ансамблем, а саме *здійснення власних перекладень і аранжувань*.

Основними виразовими засобами музичного твору є мелодія, ритм, лад, гармонія, а також темп, динаміка. Перекладач повинен залишити їх у незмінному вигляді, щоб не спотворити авторський задум, ідею твору. Проте допустимі будуть деякі зміни: розширення загального звукового діапазону за рахунок крайніх регістрів; обернення середніх голосів й акордів, октавні перенесення; застосування витриманих звуків у різних регістрах (гармонічна педаль); гармонізація голосів; застосування цікавих звукових ефектів, тембрової різноманітності. Усі ці нововведення повинні слугувати розкриттю змісту, основної ідеї твору, бути виправданими та логічними. Створюючи аранжування музичного твору для певного складу, перекладач найчастіше вносить до партитури щось нове – складає вступ, змінює фактуру, додає новий музичний матеріал.

До цієї діяльності дуже корисно залучати й учасників ансамблю: *імпровазіція та творчі пошуки* не тільки допоможуть знайти оптимальний варіант у вирішенні будь-якого мистецького питання, а й сприятимуть *розвитку творчого мислення* учасників [64].

Отже, однією з умов успішного розвитку творчого колективу ансамблю бандуристів та ефективного різностороннього виховання його

учасників є формування *високохудожнього репертуару, різноманітного за жанрами, стилем, формою, характером*. Його мають складати оригінальні твори композиторів, а також

перекладення творів музичної класики, вітчизняних, зарубіжних композиторів, аранжування сучасних вокальних й інструментальних творів та обробки народних пісень.

2. Вибрані твори тріо бандуристок “Дивоструни”. Нотні партитури (CD-диск)

Репертуар тріо бандуристок “Дивоструни” великий та різноманітний (*див. Додаток*).

Пропонована нотна добірка містить 22 високохудожні музичні й поетичні зразки української культурної спадщини та сьогодення. Крім того, це твори різних авторів, народні пісні й мелодії, що мають характерні особливості звучання, відрізняються особливостями їх вивчення та виконання. Ми пропонуємо для ознайомлення, аналізу й вивчення новостворені партитури для ансамблю бандуристок із трьох жіночих вокальних партій і трьох партій бандур. *Перекладення* (№ 6), *аранжування* (№ 1–5, 7, 8, 10, 17–19, 22), *обробки* (№ 9, 11–16, 20, 21) – приклади створених авторкою посібника й учасницями тріо “Дивоструни” (О. Нагірною, Н. Никитюк, А. Омельчук) творчих робіт. Вони здійснені у процесі практичної роботи бандуристок на індивідуальних заняттях з інструментування чи самостійної творчої роботи, відкоректовані під час вивчення їх нотних текстів на репетиціях колективу та впродовж наступної сценічної апробації у концертних виступах тріо.

Перекладення, аранжування, обробка – види творчої роботи над музичним твором під час створення партитури (інструментальної, вокальної, вокально-інструментальної) в даному випадку – для ансамблю бандуристок.

Під час *перекладення* музичних творів ми дотримувалися максимальної їх наближеності до оригіналів. Повністю збережено основну мелодичну лінію, гармонічний план, форму твору та фактуру викладу музичного тексту. Проте застосовано низку простих прийомів інструментування: заміна одноголосної вокальної партії на триголосну, здійснено гармонічні заповнення одноголосної лінії супроводу, октавні перенесення музичного тексту для повнішого звучання бандур і зручності виконання інструментальних партій.

Під час *аранжування* творів практикується більш вільний підхід до роботи над музичним текстом. Пропоновані приклади демонструють творчу фантазію авторів, пошук нових звукових фарб, колоритності загального звучання, що дало змогу застосовувати порівняно різноманітні прийоми інструментування, як-от:

зміна регістрів, фактури, ритму, включення епізодів соло, створення нових музичних тем, підголосків тощо.

Найбільш сміливий творчий підхід у роботі над музичним матеріалом демонструє *обробка* народної пісні. Враховуючи органічне поєднання справді народного інструмента з українською піснею та використовуючи акустичні, тембральні можливості сучасного інструмента, а також технічно-виконавський рівень молодих бандуристок, тут використано широку палітру виразових засобів народного музикування, застосовано найрізноманітніші прийоми інструментування, використано всі можливі способи гри на бандурі [64].

Твори, представлені в розділі, різноманітні за тематикою, характером, жанром, складністю виконання. Умовно їх можна поділити на три підгрупи за *тематикою*: *патріотичні* (№ 1–10), *різдвяні* (№ 11–16), *ліричні* (№ 16–22).

Разом із тим у цій частині книги пропонується до розгляду і вивчення твори *різних жанрів*. Це в основному *вокально-інструментальні* (№ 1–11, 13–20), а також: *вокальний* (а capella – № 12) і два *інструментальні* (№ 21, 22) твори.

Добірка партитур ознайомить бандуриста з *творами композиторів* М. Лисенка, Л. Лепкого, Г. Китастого, Ф. Грубера, П. Майбороди, А. Кос-Анатольського, М. Жербіна, С. Фоменка, Г. Менкуш, *на вірші* Т. Шевченка, Лесі Українки, Б. Лепкого, В. Сосюри, А. Малишка, а також із *творами волинських авторів*: М. Стефанишина, О. Каліщука, І. Берестюка, С. Олексеюк, О. Дем’янчука, Л. Засадко.

У цьому розділі представлено: *молитву* (№ 2), *думу* (№ 3), *різдвяну пісню* (№ 11), *колядку* (№ 12–15), *щедрівку* (№ 16), *історичну пісню* (№ 4), у тому числі – *повстанську пісню* (№ 9) та *пісню Помаранчевої революції* (№ 10), *романс* (№ 6), *сучасну пісню* (№ 1, 10, 17, 18, 19), *обробку народної пісні* (№ 20) та різноманітні *поєднання кількох пісень і танцювальних мелодій* – *віночок* (№ 9, 12, 20), *фантазія* (№ 22).

Окрім того, пропонуємо звернутися до текстів першоджерел музичних творів для порівняння та аналізу кожної з перекладених робіт, ознайомлення таким чином з особливостями створення тієї чи іншої партитури:

- “Тополина баркарола” (муз. П. Майбороди, сл. В. Сосюри, аранж. М. Сточанської) [43, 166];
- “Молитва за Україну” (муз. М. Стефанишина, сл. Л. Засадко, аранж. Н. Никитюк) [62, 5];
- “Дума про козацькі могили” (муз. і сл. А. Кос-Анатольського, аранж. М. Сточанської) [11, 19];
- “Гомоніла Україна” (муз. Г. Китастого, сл. Т. Шевченка, аранж. М. Сточанської) [34, 107];
- “Смутної провесни” (муз. М. Лисенка, сл. Лесі Українки, перекл. М. Сточанської) [59, 17];
- “Золотії терни” (муз. М. Жербіна, сл. Лесі Українки, аранж. М. Сточанської) [59, 50];
- “Чуєш, брате мій” (муз. Л. Лепкого, сл. Б. Лепкого, аранж. М. Сточанської) [53, 233];
- “Віночок українських колядок” (обр. М. Сточанської) [4, 7–13];
- “Нова радість стала” (колядка, обр. М. Сточанської) [4, 7];
- “Що то за предиво” (колядка, обр. М. Сточанської) [4, 13];
- “На небі зірка ясна засяла” (колядка, обр. М. Сточанської) [4, 11];
- “Пісня про рушник” (муз. П. Майбороди, сл. А. Малишка, аранж. М. Сточанської, Н. Никитюк) [43, 50];
- “Волинські співанки” (віночок волинських народних пісень, обр. О. Нагірної) [55; 56];

- “Весняна фантазія” (муз. Г. Менкуш, аранж. М. Сточанської) [46, 39].

Наступні музичні номери мають певну особливість – основою під час створення цих партитур стала лише *мелодія* із запису, а саме: *рукопис автора твору* – “Лесі Українці” (мелодія І. Берестюка, сл. Л. Михальчук, аранж. М. Сточанської); “У Волині очі сині” (муз. О. Дем’янчука, сл. С. Олексеюк, аранж. Н. Никитюк); “Волиняночка” (муз. і сл. О. Каліщука, аранж. О. Нагірної) чи *перекладача* – “Свята ніч” (мелодія Ф. Грубера, обр. М. Сточанської); “Щедрий вечір” (щедрівка, обр. А. Омельчук); “Віночок повстанських пісень” (обр. М. Сточанської, Н. Никитюк); чи *аудіозапис* – “Не спи, моя рідна земля” (муз. і сл. С. Фоменка, аранж. О. Нагірної); “Квіти моря” (мелодія групи “Ера”, обр. О. Нагірної).

Прослуховування CD-диска із аудіозаписом усього музичного матеріалу, надіємося, доповнить візуальні та уявні враження від перегляду партитур і, головне, сприятиме ефективнішому ознайомленню, а також швидкому та успішному вивченню й виконанню обраного музичного твору.

Сподіваємося, що твори репертуару тріо “Дивоструни” зацікавлять усіх, причетних до кобзарського мистецтва, будуть використовуватись у навчальному процесі під час виховання професійного музиканта, у концертній діяльності бандурних колективів, а також поповнять репертуар різноманітних ансамблів.

НОТНІ ПАРТИТУРИ

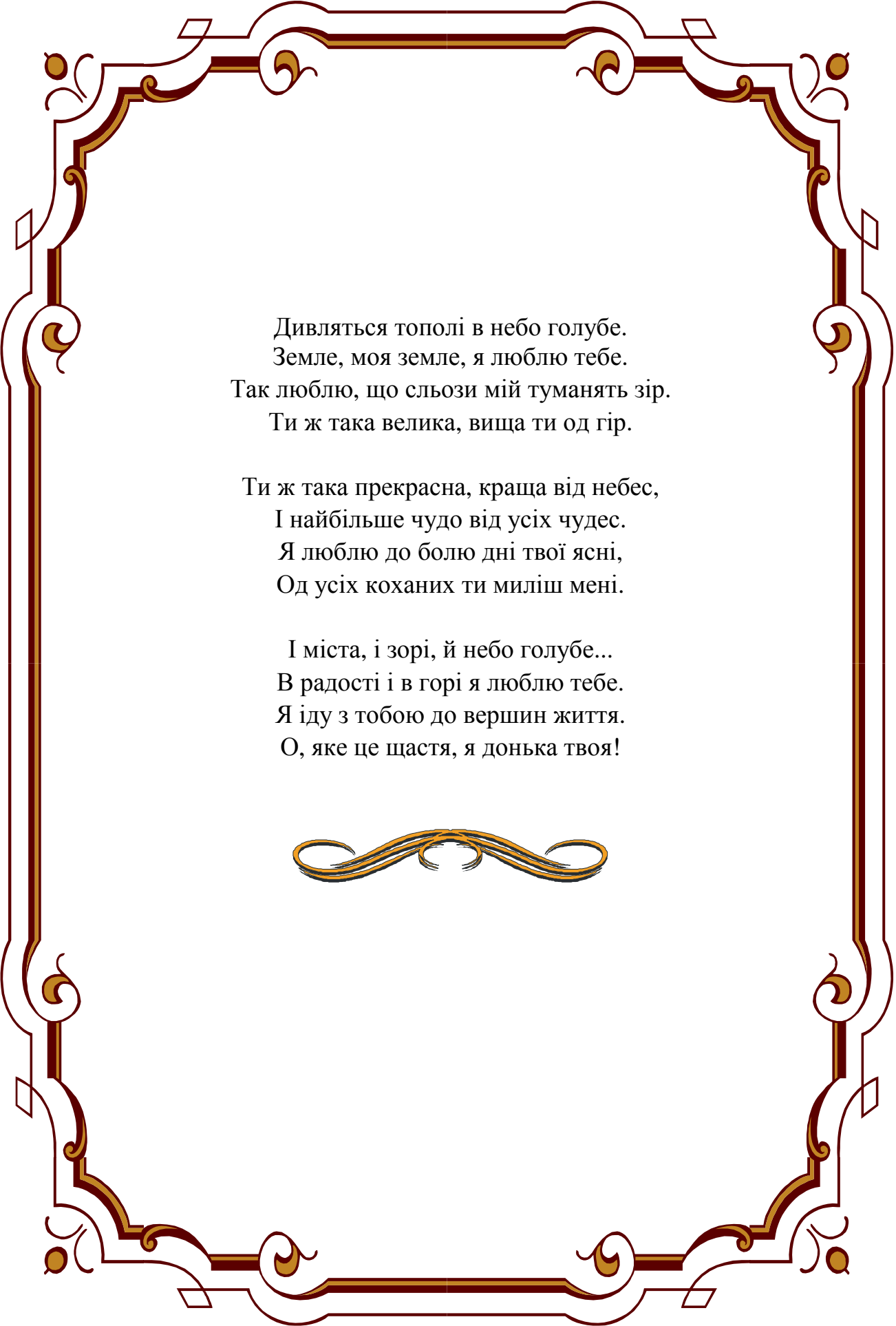

Дивляться тополі в небо голубе.
Земле, моя земле, я люблю тебе.
Так люблю, що сльози мій туманять зір.
Ти ж така велика, вища ти од гір.

Ти ж така прекрасна, краща від небес,
І найбільше чудо від усіх чудес.
Я люблю до болю дні твої ясні,
Од усіх коханих ти миліш мені.

І міста, і зорі, й небо голубе...
В радості і в горі я люблю тебе.
Я іду з тобою до вершин життя.
О, яке це щастя, я донька твоя!

О Боже великий, святий, всемогутній,
Тобі посилаєм молитви свої.
Даруй українцям щасливе майбутнє,
Помилуй нас, Боже, ми діти твої.

Дай силу і мудрість, і віру у Тебе,
Незрячим, байдужим Ти очі відкрий.
Щедроти свої посилай нам із неба,
Помилуй нас, Боже, наш Отче святий.

Господи, помилуй,
Господи, помилуй,
Господи, помилуй нас.

О Боже великий, святий і єдиний,
Ти серцем і розумом нашим керуй.
І волю, і єдність, і міць України
На вічні і многії літа даруй!

Ой, ще козацькі кості не зотліли,
Та вже давно поржавіли шаблі.

Гей! Гей!

Стоять козацькїі могили
У Пляшевїй, волинськїй землі.
Могили тихо з вітром розмовляють,
Несеться гомін з далини віків.

Гей! Гей!

То давні кобзарі там думку співають
Про славу запорїзьких козаків.

Сурма козацька звала в бїй,
Летїли конї у розгонї,
Вривались у ворожий стрїй,
Виймались новї малиновї
Козацькї прапори!
Шаблі здїймались догори,
Ворожї голови рубали,
Лилася кров, ворожа кров,
Схилялася їх хоругов.

А козаки кричали:

“Вперед, за волю,

За кращу долю,

Вперед за Україну!”

Та що ж це, браття, за обман?

Поганї справи – зрада хана!

Із бою втік татарськїй хан,

Та ще в полон узяв Богдана!

І падали, і знов вставали,

Лилася кров, козацька кров,

Тих, що нїхто їх не зборов!

Їх триста там стояло на смерть

За волю, за кращу долю,

За Україну до загину!

Ти не журися, орле сизокрилий,
що вже давно поржавіли шаблі.

Гей! Гей!

Козацьку славу бережуть могили
У Пляшевїй, волинськїй землі!

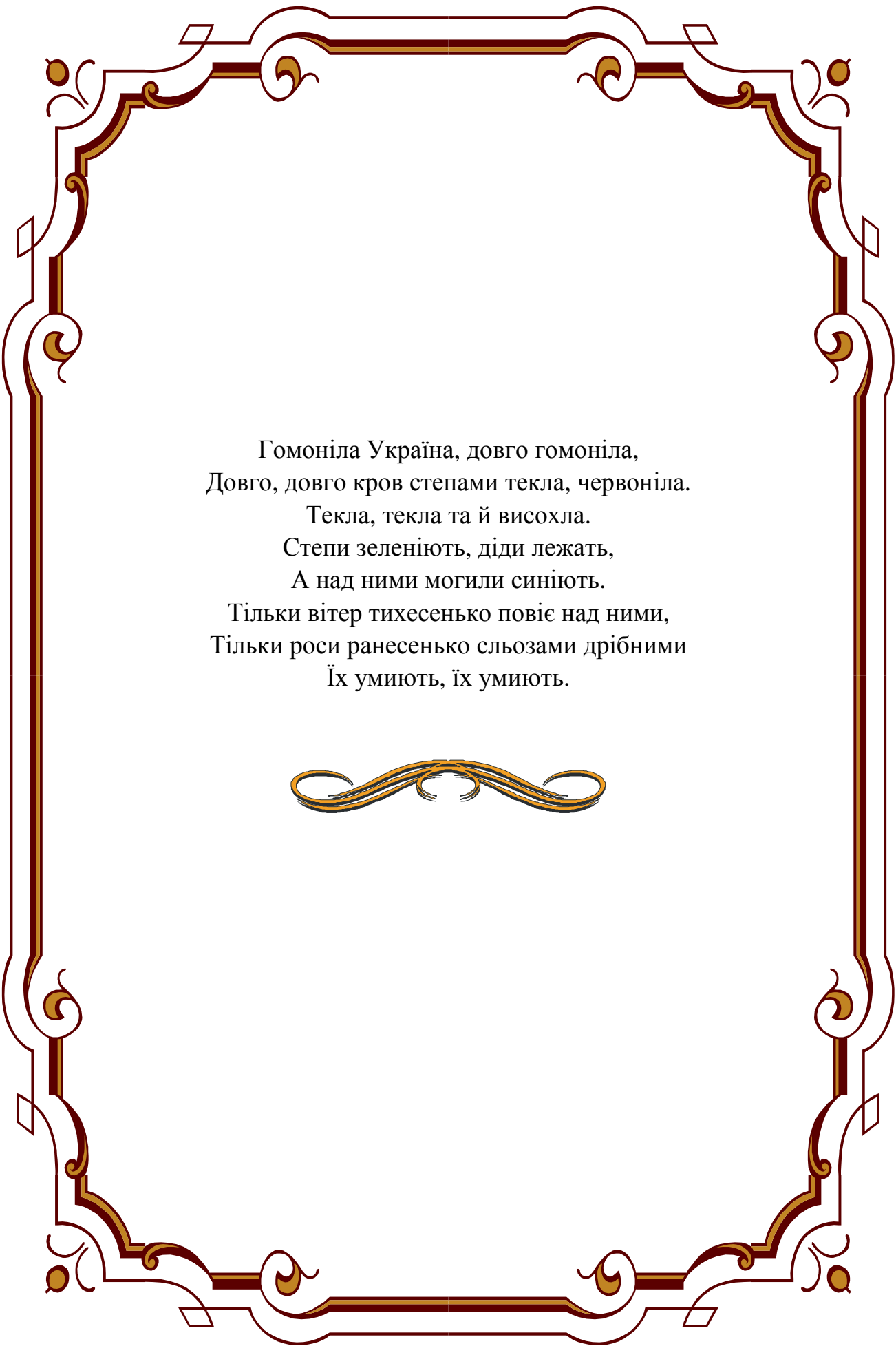

Гомоніла Україна, довго гомоніла,
Довго, довго кров степами текла, червоніла.
Текла, текла та й висохла.
Степи зеленіють, діди лежать,
А над ними могили синіють.
Тільки вітер тихесенько повіє над ними,
Тільки роси ранесенько сльозами дрібними
Їх умиють, їх умиють.

Там, де озер поліських плеса,
Спить казка в м'яті та барвінку,
І ще в дитинстві йменням Леся
Малу назвали українку.

Приспів:

Сягнула сяйвом піднебесся
Народу мого славна жінка,
Так ніжно і мрійливо – Леся
І так велично – Українка.

Наче слабка, та не зірветься
З тендітної вербички гілка,
Вуста шепочуть стиха – Леся,
А на весь голос – Українка.

І вже без неї не озветься
Стрімка історії сторінка,
Любов і ласка ймення – Леся
І гордість слова – Українка.

Приспів.

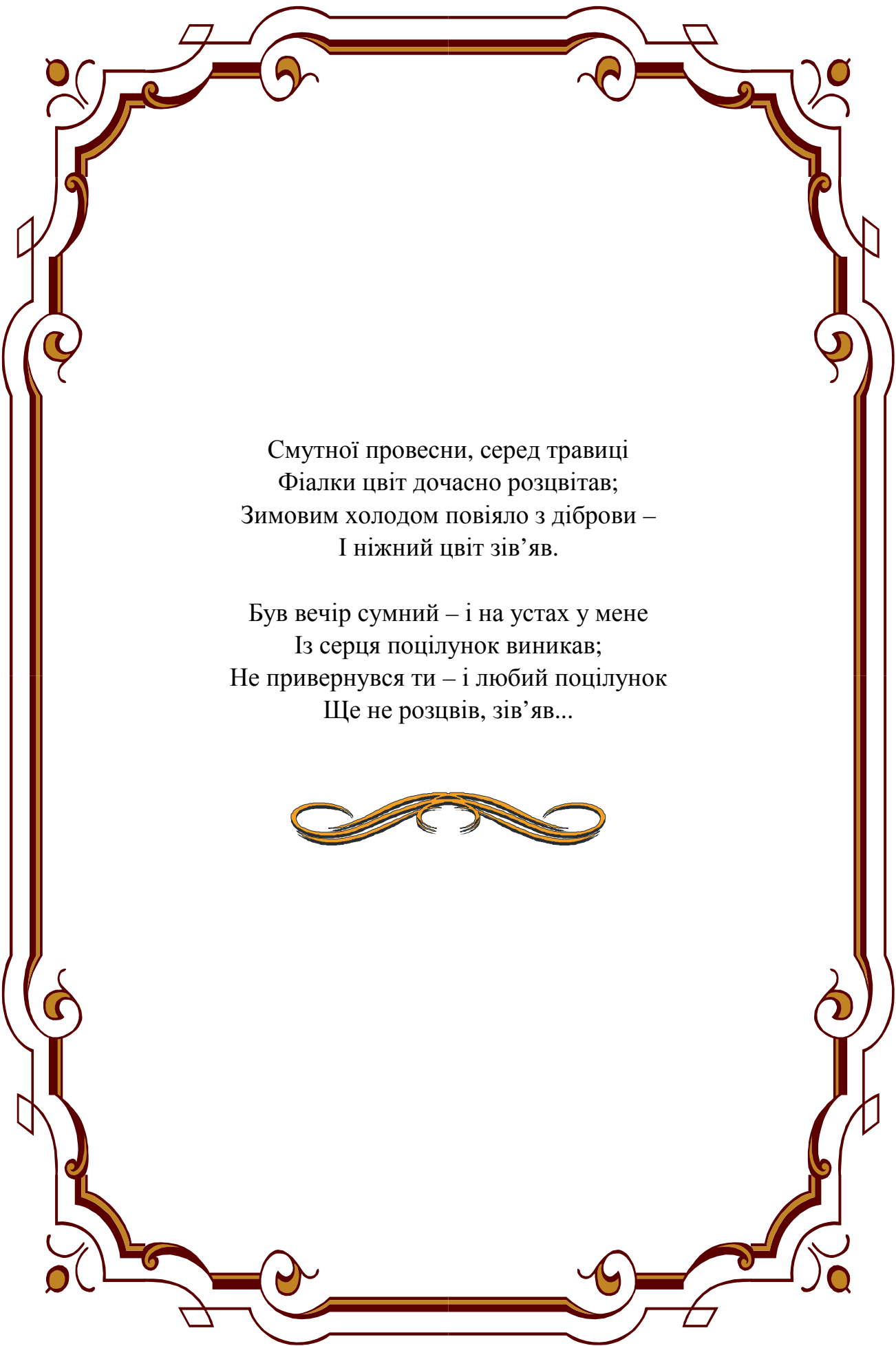

Смутної провесни, серед травиці
Фіалки цвіт дочасно розцвітав;
Зимовим холодом повіяло з діброви –
І ніжний цвіт зів'яв.

Був вечір сумний – і на устах у мене
Із серця поцілунок виникав;
Не повернувся ти – і любий поцілунок
Ще не розцвів, зів'яв...

Ой не зникли золотії терни,
Тільки почорніли,
Ой не всохли кривавії квіти,
Тільки помарніли.

Зійди, сонце, під моє віконце,
Та й засвіти ясно,
Позолоти мої чорні терни,
Нехай буде красно.

Загорися ти, моє серденько,
Запалай пожегом,
Коли ношу кривавії квіти,
Нехай же недаром! *(двічі)*

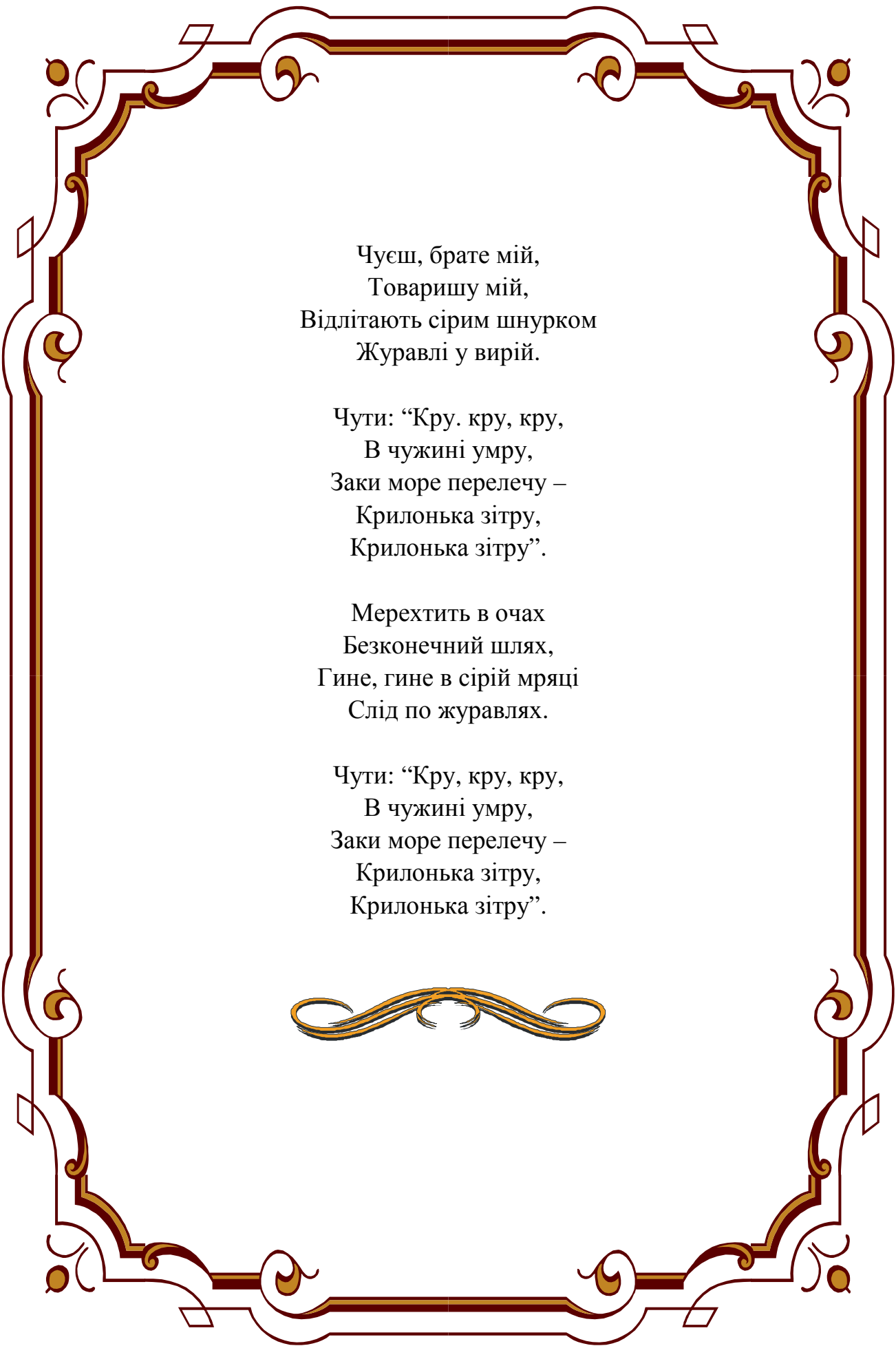

Чуєш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі у вирій.

Чути: “Кру. кру, кру,
В чужині умру,
Заки море перелечу –
Крилонька зітру,
Крилонька зітру”.

Мерехтить в очах
Безконечний шлях,
Гине, гине в сірій мряці
Слід по журавлях.

Чути: “Кру, кру, кру,
В чужині умру,
Заки море перелечу –
Крилонька зітру,
Крилонька зітру”.

Гей, там на півночі Волині
Створилась армія УПА,
Там вже воскресла Україна
І залунала свобода.

Горіли села і містечка,
Борці боролись ніч і день.
За тую волю золотую
Пролляла кров свою Волинь.

Проводжала дівчинонька
Свого милого в УПА.
Коня веде, зброю несе,
В руці хустка вишита.

Шовком хустка мережана,
Щоб старостів пов'язать.
Візьми її, мій соколе,
Будеш мене споминать.

На постою чи у бою
Побратимів бережи,
Гори, доли та оселі
Від ворогів захисти.

Ой, хто там іде? І вперед веде?
Диво – це наші дівчата.
Личко, як мак, кругом козак,
Душа стрілецька завзята.

Не цілуйте їх, на війні це гріх,
Лиш уберіть їх вінцями.
Слава тим дочкам, нашим козачкам,
Між січовими стрільцями!

Я тобі скажу, де квітне дивний сад,
Де срібляста ніч тремтить у темних водах.
У далекий край лежить нелегкий шлях,
Доки хижа ніч кружля по колу.

Приспів:

Не спи, моя рідна земля,
Прокинься, моя Україно!
Відкрий свої очі у світлі далеких зірок.
Це дивляться з темних небес
Загіблі поети й герої –
Всі ті, що поклали життя за майбутнє твоє.

Я тобі повім про мрію золоту,
Що палким вогнем горить в моєму серці,
Про щасливий край, про радісних людей,
Де життя кидає виклик смерті.

Приспів:

Не спи, моя рідна земля,
Прокинься, моя Україно!
Відкрий свої очі у світлі далеких зірок.
Це дивляться з темних небес
Загіблі поети й герої –
Всі ті, що поклали життя за майбутнє твоє,
Всі ті, хто так вірив у світле майбутнє твоє!

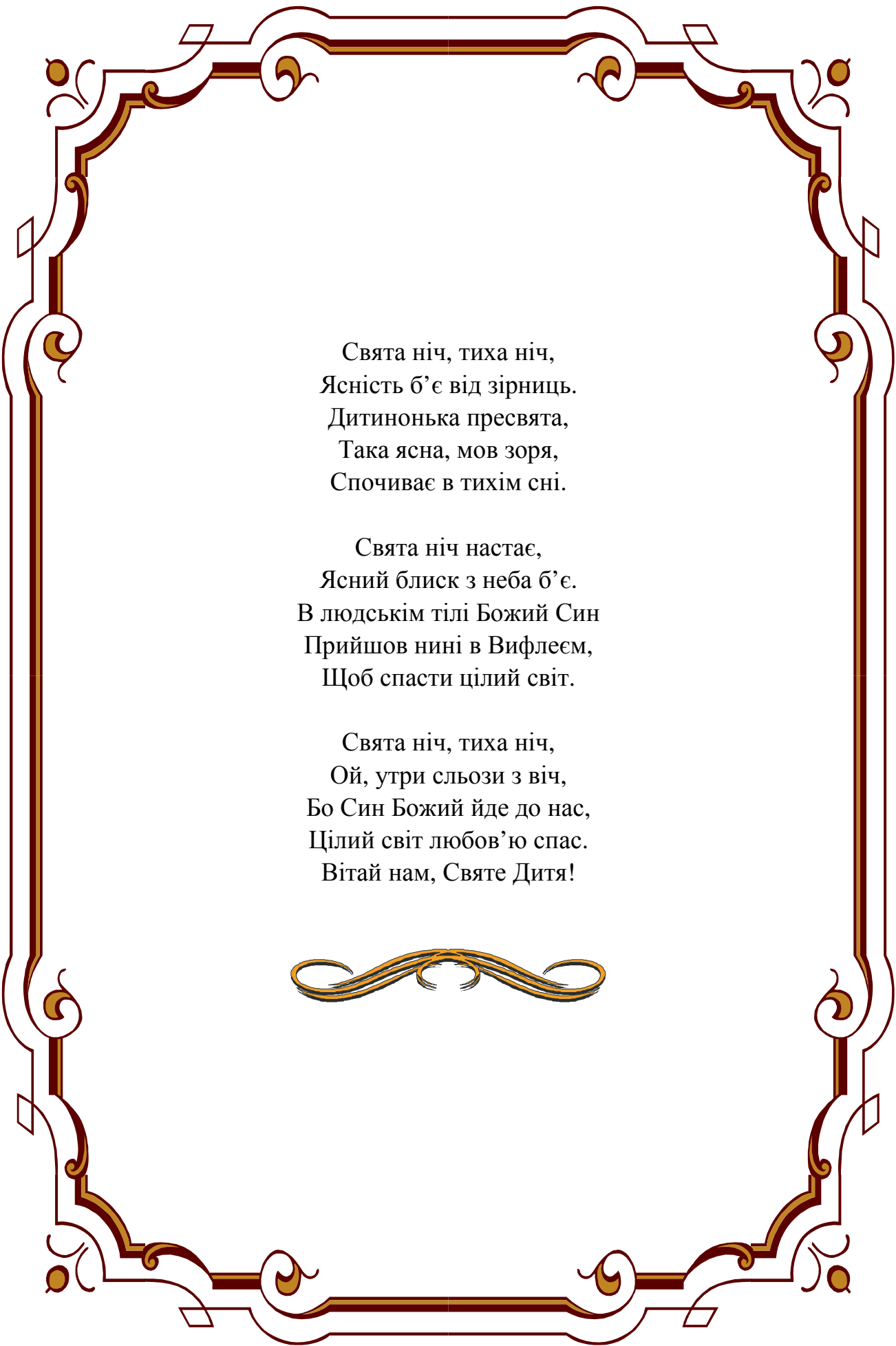

Свята ніч, тиха ніч,
Ясність б'є від зірниць.
Дитинонька пресвята,
Така ясна, мов зоря,
Спочиває в тихім сні.

Свята ніч настає,
Ясний блиск з неба б'є.
В людським тілі Божий Син
Прийшов нині в Вифлеєм,
Щоб спасти цілий світ.

Свята ніч, тиха ніч,
Ой, утри сльози з віч,
Бо Син Божий йде до нас,
Цілий світ любов'ю спас.
Вітай нам, Святе Дитя!

Що то за предиво,
В світі новина,
Що Діва Марія
Сина родила!
Ясна зоря засвітила,
Де дитячко народила
Чистая Панна.

Три славнії Царі,
Звідки ви прийшли?
З далекого краю
За зіркою йшли,
Щоб побачить рожденного
Царя-Бога правдивого
Пречистої Діви,
Діви Марії.

Ангели співають,
Славу воздають,
Пастирі щасливі
Людям віщають,
Що Христос-Бог народився,
В людське тіло воплотився,
Слава рожденому
Й Матінці Його.

На небі зірка ясна засяла,
Світ любим сяйвом сповила;
Хвиля спасення нам завітала:
Діва десь Сина родила.

Щоб землю з небом в одно злучити,
Христос родився, славіте! *(двічі)*

В біднім вертепі, в яслах на сіні
Спочив Владика, Цар світу.
До Нього, браття, спішим всі нині,
Нашого жде Він привіту.
Благослови нас, ми Твої діти,
Христос родився, славіте! *(двічі)*

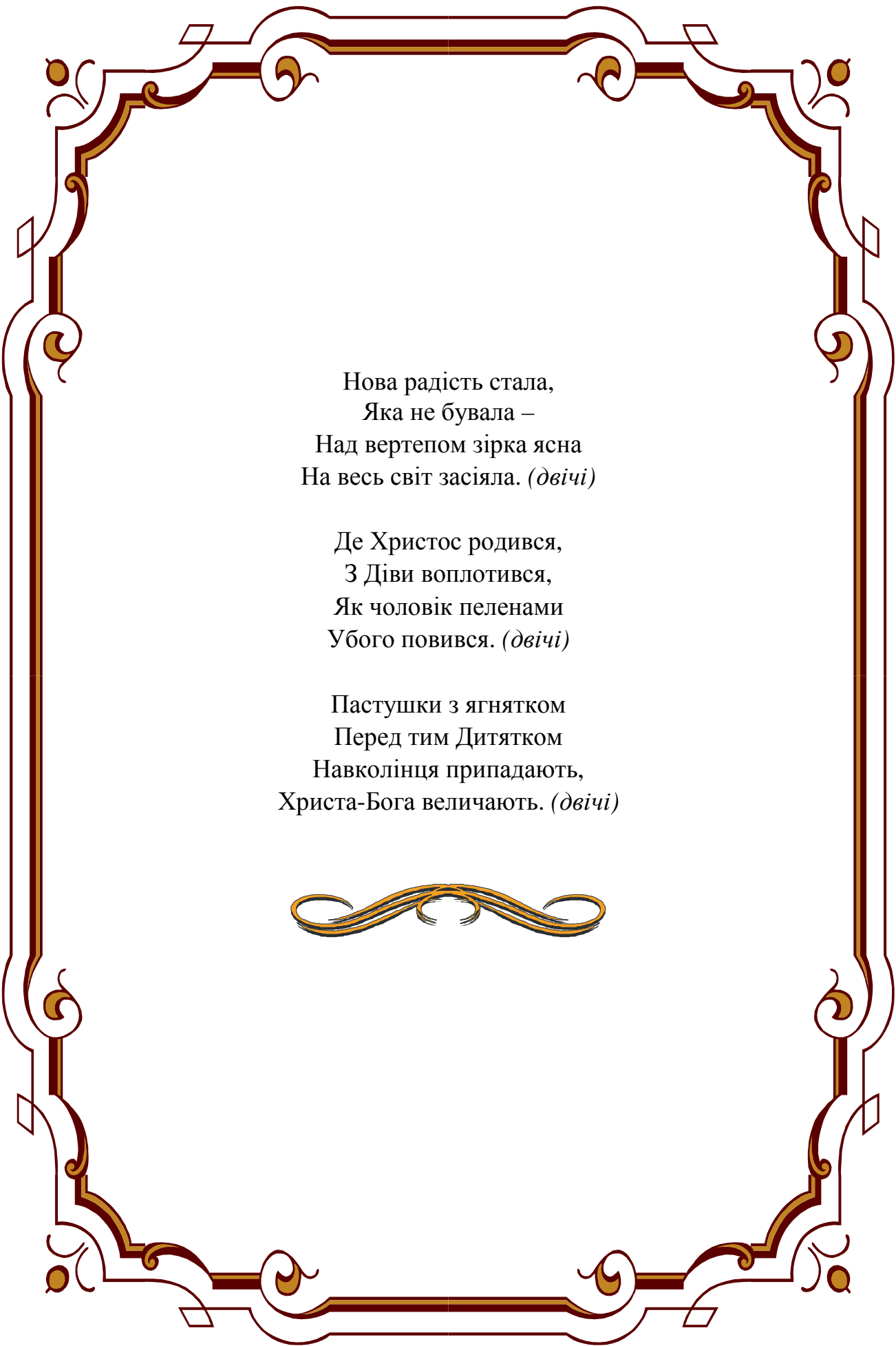

Нова радість стала,
Яка не бувала –
Над вертепом зірка ясна
На весь світ засіяла. (двічі)

Де Христос родився,
З Діви воплотився,
Як чоловік пеленами
Убого повився. (двічі)

Пастушки з ягнятком
Перед тим Дитятком
Навколінця припадають,
Христа-Бога величають. (двічі)

Що то за предиво,
В світі новина,
Що Діва Марія
Сина родила!

Ясна зоря засвітила,
Де Дитятко народила
Чистая Панна.

Пречиста Діва
Бога просила:
В що ж би то я
Сина свого сповила?

Пришли свої щедрі дари
Маленькому господарю,
Небесний Царю!

На небі зірка ясна засяла,
Світ любим сяйвом сповила;
Хвиля спасення нам завітала,
Діва днесь Сина родила.

Щоб землю з небом в одно злучити,
Христос родився, славіте! *(двічі)*

В біднім вертепі, в яслах на сіні
Спочив Владика, Цар світу.
До нього, браття, спішім всі нині,
Нашого жде він привіту.

Спішім любові теплом зігріти,
Христос родився, славіте! *(двічі)*

Благослови нас, Дитятко Боже,
Дари нас нині любов'ю,
Хай і пекельна сила не зможе
Нас розлучити з Тобою.

Благослови нас, ми Твої діти,
Христос родився, славіте! *(двічі)*

Небо ясні зірки вкрили,
Нашу землю освітили.

Щедрий вечір, добрий вечір,
Усім людям на здоров'я!

Добрий вечір, господарю,
Ми принесли Богу дари.

Щедрий вечір, добрий вечір,
Усім людям на здоров'я!

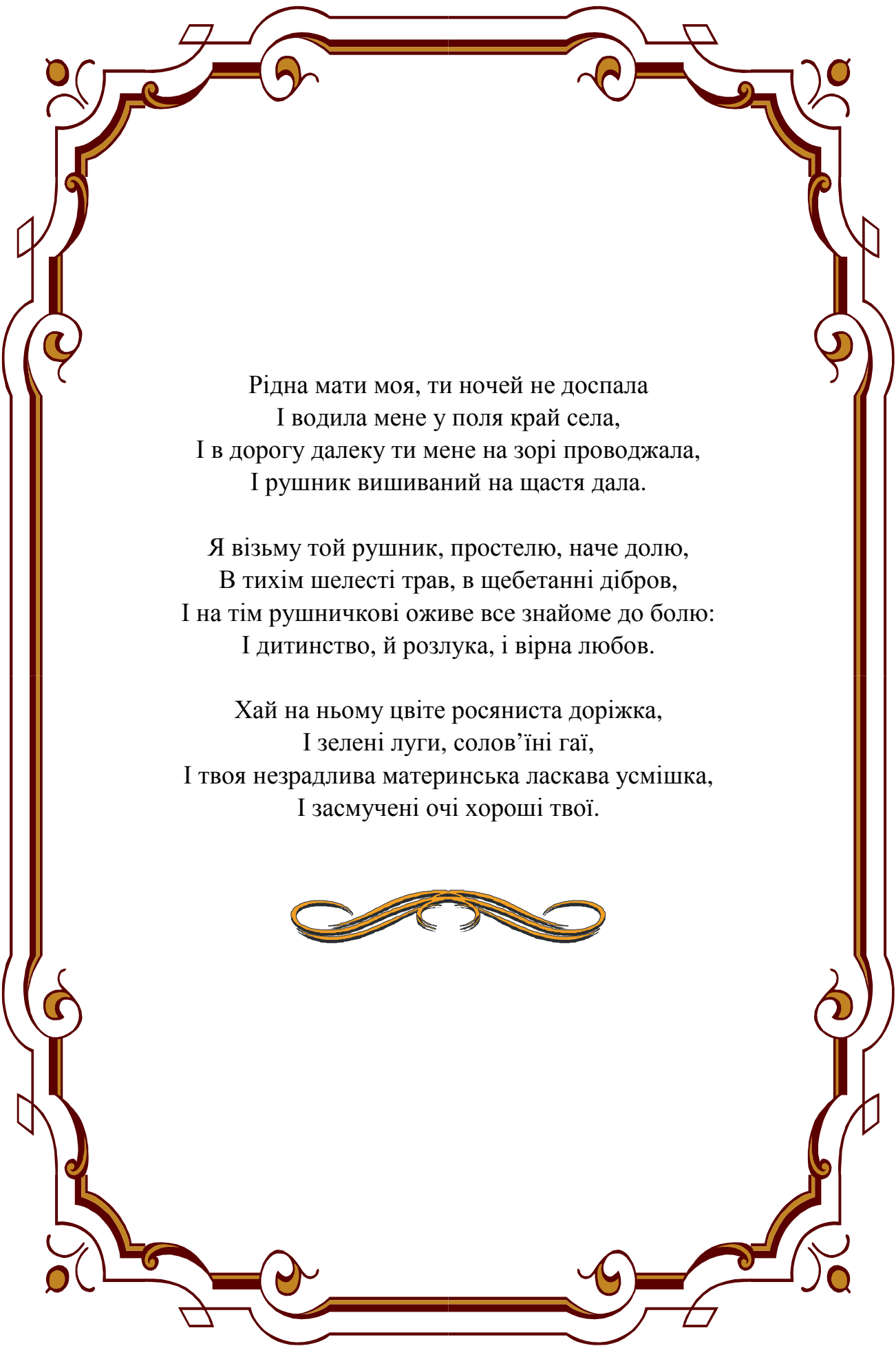

Рідна мати моя, ти ночей не доспала
І водила мене у поля край села,
І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала,
І рушник вишиваний на щастя дала.

Я візьму той рушник, простелю, наче долю,
В тихім шелесті трав, в щебетанні дібров,
І на тім рушничкові оживе все знайоме до болю:
І дитинство, й розлука, і вірна любов.

Хай на ньому цвіте росяниста доріжка,
І зелені луги, солов'їні гаї,
І твоя незрадлива материнська ласкава усмішка,
І засмучені очі хороші твої.

Зранку сонце лагідно цілує
Рідну землю, що з весни квітує.
З висоти небесної щоночі
Місяць ніжно заглядає в очі.

Приспів:

А у Волині очі сині,
Білі крила лебедині,
Смарагдові пишні шати,
Чепурні у квітах хати.

Приспів.

Розправляли крила, мов лелеки –
Відлітали у краї далекі,
Набирались розуму і вміння –
Повертались до свого коріння.

Приспів.

Любимо її чарівну вроду
І п'ємо її цілющу воду.
Бережем пісенний скарб народу,
То ж не буде роду переводу.

Приспів.

Чи є в світі ще дівчина, як та Ганночка,
Кароока, чорноброва волиняночка.

Приспів:
Волиняночка, волиняночка,
Кароока волиняночка.

В неї коси, мов покоси, розстелилися,
А у косах білі стрічки розпустилися.

Приспів:
Розпустилися, розпустилися,
Білі стрічки розпустилися.

Усі хлопці до Ганнусі залицяються,
Ще й жонаті на Ганнусю задивляються.

Приспів:
Задивляються, задивляються,
На Ганнусю задивляються.

Розвівається по вітру та хустиночка,
Ой, хороша із Ганнусі буде жіночка.

Приспів:
Буде жіночка, буде жіночка,
Із Ганнусі буде жіночка.

Ой, там у лісі калина,
Під калиною дівчина.
Там косу русу чесала,
Там біле личко вмивала.

Ой, ти личенько, біленьке,
Кому ж ти будеш миленьке?
Молодому чи старому,
Чи козаку милому?

Ой, у полі криниченька
Цембром цембрована,
Кажуть люди, дівчинонько,
Що ти мальована.

Ой, хоч же я мальована,
Та я не для тебе.
Чом не прийшов ти, козаченьку,
Звечора до мене?

Музиченьки! Ой, заграйте, заграйте, заграйте.
Витоптала черевики, другу пару дайте.

Ой, станьте, перестаньте, ви, музики, грати,
В мене ніженьки болять, не можу гуляти.

Ой, пряла б я куделицю – та голівка болить,
Ой, пішла б я на вулицю – та нелюб не велить.

Ой, горе, біда, лихо, що не всиджу вдома тихо,
Бо ще молода! Гей! Бо ще молода!

Ой, поїхав мій миленький та й у степ, та й у степ,
А я тую куделицю та й у землю – геп!

Ой, горе, біда, лихо, що не всиджу вдома тихо,
Бо ще молода! Гей! Бо ще молода! Гей!

ДОДАТОК

Тріо бандуристок “Дивоструни” Волинського національного університету імені Лесі Українки

лауреат I Міжнародного музичного фестивалю “Срібні струни”
за участю: **Анни Трач, Олени Нагірної, Наталії Никитюк**
(гран-прі, Тернопіль – 2000),

лауреат XII Міжнародного гуцульського фестивалю
за участю: **Алли Омельчук, Олени Нагірної, Наталії Никитюк**
(II премія, Косів – 2002),

лауреат II Всеукраїнського музичного фестивалю “Просвіта”
за участю: **Алли Омельчук, Олени Нагірної, Наталії Никитюк**
(II премія, Київ – 2003),

лауреат II Всеукраїнського музичного конкурсу-фестивалю “Срібні струни”
за участю: **Катерини Ковальчук, Алли Омельчук, Наталії Никитюк**
(I премія, Тернопіль – 2006),

лауреат II Міжнародного конкурсу кобзарського мистецтва імені Г. Китастого
за участю: **Катерини Ковальчук, Алли Омельчук, Наталії Никитюк**
(I премія, Київ – 2006),

лауреат I Відкритого фестивалю національного мистецтва “Хранителі національного наследія”
за участю: **Катерини Ковальчук, Алли Омельчук, Наталії Никитюк**
(гран-прі, Москва – 2008),

лауреат III Міжнародного конкурсу виконавців на багатострунних інструментах ім. В. Городовської
за участю: **Катерини Ковальчук, Алли Омельчук, Наталії Никитюк**
(I премія, Москва – 2008).

Художній керівник М. П. Сточанська

Міністерство культури і мистецтв України
Івано-Франківська облдержадміністрація
Управління культури облдержадміністрації
Косівські райдержадміністрація та районна рада
Косівське товариство "Гуцульщина"

ДИПЛОМ

лауреата
XII міжнародного
ГУЦУЛЬСЬКОГО
ФЕСТИВАЛЮ

Тріо бандуристок "Диво-струни"

Волинського державного університету імені Лесі Українки

О.Нагірна, А.Омельчук, Н.Никитюк

кер. М.Сточанська

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ ЗА ВИСОКУ ВИКОНАВСЬКУ МАЙСТЕРНІСТЬ В КОНКУРСНІЙ НОМІНАЦІЇ

Пісенний жанр

Голова обласного
орґкомітету
Богдан Томенчук

Голова Косівської
райдержадміністрації
Іван Піддєтейчук

Голова Косівської
районної ради
Іван Грималюк

Голова Косівського товариства
"Гуцульщина"
Василь Шкурґан

Всеукраїнське товариство "Просвіта" ім. Тараса Шевченка

ДИПЛОМ

*Тріо бандуристок
"Диво струни" м. Луцьк*

ЛАУРЕАТ

II Всеукраїнського фестивалю
художніх колективів Товариства "Просвіта"

Друге місце

Голова Товариства
"Просвіта",
народний депутат України **Павло МОВЧАН**

№ 3-2

14 вересня 2003р.

Міністерство освіти і науки України
Кафедра інструментального виконавства Інституту мистецтв
Тернопільського Національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопільський обласний осередок Національної
спілки кобзарів України

Другий Всеукраїнський фестиваль-конкурс
кобзарського мистецтва
"Срібні струни"
імені Зиновія Штокака

ДИПЛОМ лауреата

нагороджується
тріо бандуристок "Дивостручки"
у складі *Омельчук Алли, Жовалюк Катерини та Никитюк Наталії*
- студентки *Волинського державного університету
імені Лесі Українки*
за *перше місце*.

Голова журі
Секретар журі

Тернопіль 2006

Репертуар
тріо бандуристок "Дивоструни"
(період із 1999 по 2009 рр.)

1. "Отче наш" – муз. К. Стеценка
2. "Святий Боже"
3. "Богородице, Діво, радуйся"
4. "Ave Maria" – муз. Ф. Шуберта, український текст О. Нагірної, перекл. М. Сточанської
5. "Молитва за Україну" – муз. М. Стефанишина, сл. Л. Засядко, аранж. Н. Никитюк
6. "Щедрик" – щедрівка, обр. М. Леонтовича
7. "Віночок українських колядок" – обр. М. Сточанської
8. "Возвеселімся всі разом нині" – варіації на тему колядки, гарм. Ю. Олійника (інструм.), обр. М. Сточанської
9. "Веселих різдвяних свят Вам!" – різдвяна пісня, гарм. О. Нагірної
10. "Чудесна зірка днесь сіяє" – колядка, обр. О. Герасименко
11. "Сійся, родися" – колядка, обр. О. Нагірної
12. "Дивная новина" – колядка, обр. О. Герасименко, О. Нагірної
13. "Jingle bells" – варіації на тему різдвяної мелодії, обр. О. Нагірної
14. "Нова радість стала" – колядка, обр. М. Сточанської
15. "Що то за предиво" – колядка, обр. М. Сточанської
16. "На небі зірка ясна засяла" – колядка, обр. М. Сточанської
17. "Свята ніч" – мелодія Ф. Грубера, обр. М. Сточанської
18. "Щедрий вечір" – щедрівка, обр. А. Омельчук
19. "Вифлеємська зоря" – муз. Я. Ойнемейєра, сл. В. Можарової, аранж. Н. Никитюк
20. "Сициліана" – муз. Й. С. Баха, перекл. Н. Никитюк
21. "Елізі" – муз. Л. ван Бетховена, перекл. Н. Никитюк
22. "Думи мої" – мелодія народна, сл. Т. Шевченка, обр. М. Сточанської
23. "Гомоніла Україна" – муз. Г. Китастого, сл. Т. Шевченка, аранж. М. Сточанської
24. "Зоре моя вечірняя" – муз. Я. Степового, сл. Т. Шевченка, аранж. М. Сточанської
25. "Садок вишневий коло хати" – муз. Г. Хоткевича, сл. Т. Шевченка, аранж. С. Баштана
26. "Така її доля" – мелодія народна, сл. Т. Шевченка, обр. О. Нагірної
27. "По діброві вітер виє" – мелодія народна, сл. Т. Шевченка, обр. М. Сточанської
28. "Маленькій Мар'яні" – муз. В. Тиможинського, сл. Т. Шевченка
29. "Заповіт" – мелодія народна, сл. Т. Шевченка, обр. М. Сточанської
30. "Веснівка" – муз. В. Тиможинського, сл. М. Шашкевича
31. "Смутної провесни" – муз. М. Лисенка, сл. Лесі Українки, перекл. М. Сточанської
32. "Золотії терни" – муз. М. Жербіна, сл. Лесі Українки, аранж. М. Сточанської
33. "Гетьте, думи, ви хмари осінні" – мелодія народна, сл. Лесі Українки, обр. Н. Никитюк
34. "Лесі Українці" – мелодія І. Берестюка, сл. Л. Михальчук, обр. М. Сточанської
35. "Солов'їний спів" – муз. А. Горчинського, сл. Лесі Українки, аранж. М. Сточанської
36. "Лукашева сопілка" – муз. А. Кос-Анатольського, сл. Й. Струцюка, аранж. М. Сточанської
37. "Чуєш, брате мій" – мелодія Л. Лепкого, сл. Б. Лепкого, обр. М. Сточанської
38. "Дума про козацькі могили" – муз. і сл. А. Кос-Анатольського, аранж. М. Сточанської
39. "Запорізький марш" – муз. Є. Адамцевича, аранж. Н. Никитюк
40. "Ой у лузі червона калина" – муз. Л. Лепкого, сл. Б. Лепкого, аранж. М. Сточанської
41. "Віночок повстанських пісень" – обр. М. Сточанської, Н. Никитюк
42. "В горах грім гуде" – повстанська пісня, обр. М. Сточанської
43. "Проводжала дівчинонька свого милого в УПА" – повстанська пісня, обр. Н. Никитюк
44. "Гей там на півночі Волині" – повстанська пісня, обр. Н. Никитюк
45. "Не мовчать обеліски" – муз. В. Шаповаленка, сл. М. Сингаївського, аранж. М. Сточанської
46. "Тополина баркарола" – муз. П. Майбороди, сл. В. Сосюри, аранж. М. Сточанської
47. "Чорнії брови, карії очі" – український романс, обр. Н. Никитюк
48. "Червоні маки" – муз. І. Недільського, сл. Р. Савицького
49. "Пісня про рушник" – муз. П. Майбороди, сл. А. Малишка, аранж. М. Сточанської, Н. Никитюк
50. "Цвітуть осінні тихі небеса" – муз. О. Білаша, сл. А. Малишка, аранж. М. Сточанської
51. "Дощ" – муз. О. Герасименко, сл. Т. Угрин
52. "Не шуми, калинонько" – муз. І. Шамо, сл. Д. Луценка

53. “Тернова ружа” – муз. Г. Менкуш, сл. В. Іванишина, аранж. Н. Никитюк
54. “Літо” – мелодія Є. Черевченка, сл. О. Теліги, обр. Н. Никитюк
55. “Рапсодія-дума” – муз. І. Яковчука
56. “Фантазія на українські теми” – муз. І. Марченка
57. “Весняна фантазія” – муз. Г. Менкуш, аранж. М. Сточанської
58. “Старовинний гобелен” – муз. І. Тамаріна, перекл. Л. Рихлюк, аранж. Н. Никитюк
59. “Квіти моря” – мелодія групи “Ера”, обр. О. Нагірної
60. “Спогади” – муз. О. Герасименко, перекл. Н. Никитюк
61. “Віночок волинських народних пісень” – обр. М. Стефанишина
62. “О Світязю” – муз. М. Стефанишина, сл. С. Олексеюк, аранж. М. Сточанської
63. “Луцький вальс” – муз. М. Стефанишина, сл. М. Кузьо, аранж. М. Сточанської
64. “Незабутній вальс” – муз. А. Кос-Анатольського, сл. А. Пашка, аранж. М. Сточанської
65. “Пахнуть роси тишею” – муз. В. Чинча, сл. О. Богачука, аранж. М. Сточанської
66. “Над поточком” – муз. В. Шаповаленка, сл. В. Безкоровайного, аранж. М. Сточанської
67. “Глибока криниця” – українська народна пісня, обр. О. Нагірної
68. “Чиє ж то полечко неоране ” – українська народна пісня, обр. М. Сточанської
69. “Ти до мене не ходи” – українська народна пісня, обр. О. Герасименко
70. “По той бік гора” – українська народна пісня, обр. М. Сточанської
71. “Порізала палець” – українська народна пісня, обр. О. Нагірної
72. “Ой що ж то за шум учинився?” – українська народна пісня, обр. О. Нагірної
73. “Ой заграли музиченьки” – українська народна пісня, обр. Н. Никитюк
74. “Гей, соколи” – пісня з к/ф „Вогнем і мечем”, обр. О. Нагірної
75. “Волинь моя” – муз. і сл. С. Кривенького, аранж. О. Нагірної
76. “Волинські співанки” – обр. О. Нагірної
77. “Вербо-вербиченько” – волинська народна пісня, обр. О. Нагірної
78. “У Волині очі сині” – муз. О. Дем’янчука, сл. С. Олексеюк, аранж. Н. Никитюк
79. “Волиняночка” – муз. і сл. О. Каліщука, аранж. О. Нагірної
80. “Szła dzieweczka do laseczka ” – польська народна пісня, обр. А. Омельчук
81. “Kommet ihr Hirten” – німецька різдвяна пісня, обр. Н. Никитюк
82. “Nun danket alle Gott” – німецька різдвяна пісня, обр. Н. Никитюк
83. “Wer nun den lieben Gott” – муз. і сл. Г. Неймарк
84. “Suber die Glocken nie klingen” – муз. Дж. Крюгер, сл. М. Рінкар
85. “Last uns froh und munter sein” – німецька новорічна пісня
86. “Ihr Kinderlein kommet” – Ch. von Schmid, J. P. Schulz, німецька різдвяна пісня, обр. О. Нагірної
87. “Alle Ihre wieder” – W. Hey, F. Silcher, німецька різдвяна пісня, обр. О. Нагірної
88. “Tohte Zion” – G. F. Händel, німецька різдвяна пісня, обр. О. Нагірної
89. “Fröhliche Weihnacht überall” – J. J. Eschenburg, німецька різдвяна пісня, обр. Н. Никитюк
90. “O Tannenbaum” – E. Anschutz, німецька різдвяна пісня, обр. Н. Никитюк
91. “O du fröhliche” – J. D. Falk, німецька різдвяна пісня, обр. Н. Никитюк
92. “Wenn alle Brunnlein flieben” – німецька народна пісня, обр. Н. Никитюк
93. “Kein schoner Land in dieser Zeit” – німецька народна пісня, обр. Н. Никитюк
94. “Не спи, моя рідна земля” – муз. і сл. С. Фоменка, аранж. О. Нагірної
95. “Многії літа” – заздравна пісня

Публікації

Компакт-диски

CD-диск

“Ой радуйся, земле, Син Божий народився!”

(українські колядки та вішунвання)

тріо бандуристок “Дивоструни”

за участю: **Анни Трач, Олени Нагірної, Наталії Никитюк**

1. “Нова радість стала” – обр. М. Сточанської
2. “Дивная новина” – обр. О. Нагірної
3. “Що то за предиво” – обр. М. Сточанської
4. “Віночок українських колядок” – обр. М. Сточанської
5. “Чудесна зірка днесь сіяє” – обр. О. Герасименко
6. “Возвеселімся всі разом нині” – гарм. Ю. Олійника, обр. Сточанської
7. “На небі зірка ясна засяла” – обр. М. Сточанської
8. “Сійся, родися” – обр. О. Нагірної
9. “Веселих Різдвяних свят Вам” – гарм. О. Нагірної

звукозапис **Олександра Жданюка**
Луцьк, 2005 р.

CD-диск

“Земле, моя земле, я люблю тебе”

тріо бандуристок “Дивоструни”

за участю: **Катерини Ковальчук, Олени Нагірної, Наталії Никитюк**

1. “Молитва за Україну” – муз. М. Стефанишина, сл. Л. Засядко, аранж. Н. Никитюк
2. “Козацькі могили” (дума) – муз. і сл. А. Кос-Анатольського, аранж. М. Сточанської
3. “Така її доля” – мелодія народна, сл. Т. Шевченка, обр. О. Нагірної
4. “Золотії терни” – муз. М. Жербіна, сл. Лесі Українки, аранж. М. Сточанської
5. “Смутної провесни” – муз. М. Лисенка, сл. Лесі Українки, аранж. М. Сточанської
6. “Чуєш, брате мій” – мелодія Л. Лепкого, сл. Б. Лепкого, обр. М. Сточанської
7. “Тополина баркарола” – муз. П. Майбороди, сл. В. Сосюри, аранж. М. Сточанської
8. “Чорнії брови, карії очі” – український романс, обр. Н. Никитюк
9. “Червоні маки” – муз. І. Недільського, сл. Р. Савицького
10. “У Волині очі сині” – муз. О. Дем’янчука, сл. С. Олексеюк, аранж. Н. Никитюк
11. “Віночок волинських народних пісень” – обр. М. Стефанишина
12. “Вербо-вербиченько” – волинська народна пісня, обр. О. Нагірної
13. “Волинські співанки” – обр. О. Нагірної
14. “Чиє ж то полечко неоране” – укр. нар. пісня, обр. М. Сточанської
15. “Весняна фантазія” – муз. Г. Менкуш, аранж. М. Сточанської
16. “Ой що ж то за шум учинився” – укр. нар. пісня, обр. О. Нагірної
17. “Порізала пальчик” – укр. нар. пісня, обр. О. Нагірної
18. “Квіти моря” – мелодія групи “Ега”, аранж. О. Нагірної
19. “Гей, соколи” – пісня з к/ф “Вогнем і мечем”, обр. О. Нагірної
20. “Не спи, моя рідна земля” – муз. і сл. С. Фоменка, аранж. О. Нагірної

звукозапис **Павла Завади**
Луцьк, 2005 р.

CD-диск
“Різдвяні вітання з України”
(українські колядки та німецькі різдвяні пісні)

тріо бандуристок “Дивоструни”
за участю: Катерини Ковальчук, Алли Омельчук, Наталії Никитюк

Німецький текст, читання Панкевич О. Й.

1. **“Freuen wir uns alle zusammen!”** – bearb. von U. Olijnyk und M. Stochanska
2. **“Jingle bells”** – bearb. von O. Nahirna
3. **“Neue Freude ist gekommen”** – bearb. von M. Stochanska
4. **“O Tannenbaum”** – E. Anschütz, bearb. von N. Nykytjuk
5. **“Das größte Wunder?”** – bearb. von M. Stochanska
6. **“Alle Jahre wieder”** – W. Hey, F. Silcher, bearb. von O. Nahirna
7. **“Wunderbotschaft”** – bearb. von O. Nahirna
8. **“Ihr Kinderlein kommet”** – Ch. von Schmid, J. P. Schulz, bearb. von O. Nahirna
9. **“Ansammlung von ukrainischen Weihnachtsliedern”** – bearb. von M. Stochanska
10. **“Fröhliche Weihnacht überall”** – J. J. Eschenburg, bearb. von N. Nykytjuk
11. **“Der wunderbare Stern”** – bearb. von O. Herasymenko
12. **“Tochter Zion”** – G. F. Händel, bearb. von O. Nahirna
13. **“Der Stern ist am Himmel aufgeleuchtet”** – bearb. von M. Stochanska
14. **“O du fröhliche”** – J. D. Falk, bearb. von N. Nykytjuk
15. **“Erntelied !”** – bearb. von O. Nahirna
16. **“Stille Nacht”** – F. Gruber, bearb. von M. Stochanska
17. **“Stille Nacht”** – F. Gruber, ukrainischer Text, bearb. von M. Stochanska
18. **“Wir wünschen Ihnen frohe Weihnachten”** – bearb. von O. Nahirna

звукозапис **Романа Сороки**
Луцьк, 2007 р.

CD, DVD-диски
“Возвеселімся всі разом нині!”
(українські колядки та віншування)

тріо бандуристок “Дивоструни”
за участю: Катерини Ковальчук, Алли Омельчук, Наталії Никитюк

1. **“Возвеселімся всі разом нині”** – гарм. Ю. Олійника, обр. Сточанської
2. **“Нова радість стала”** – обр. М. Сточанської
3. **“Дивная новина”** – обр. О. Нагірної
4. **“Що то за предиво”** – обр. М. Сточанської
5. **“Віночок українських колядок”** – обр. М. Сточанської
6. **“На небі зірка ясна засяла”** – обр. М. Сточанської
7. **“Свята ніч”** – мелодія Ф. Грубера, обр. М. Сточанської
8. **“Чудесна зірка днесь сіяє”** – обр. О. Герасименко
9. **“Сійся, родися”** – обр. О. Нагірної
10. **“Веселі дзвіночки”** – обр. О. Нагірної
11. **“Щедрий вечір”** – обр. А. Омельчук
12. **“Веселих Різдвяних свят Вам”** – гарм. О. Нагірної

звукозапис **Романа Сороки**
Луцьк, 2007 р.

**CD-диск
“На струнах бандури”**

тріо бандуристок “Дивоструни”

за участю: Катерини Ковальчук, Алли Омельчук, Наталії Никитюк

1. “Ave Maria” – муз. Ф. Шуберта, сл. О. Нагірної, аранж. М. Сточанської
2. “Сициліана” – муз. Й. С. Баха, перекл. Н. Никитюк
3. “Лесі Українці” – мелодія І. Берестюка, сл. Л. Михальчук, аранж. М. Сточанської
4. “Гетьте, думи, ви хмари осінні” – мелодія народна, сл. Лесі Українки, обр. Н. Никитюк
5. “Гомоніла Україна – муз. Г. Китастого, сл. Т. Шевченка, аранж. М. Сточанської.
6. “Маленькій Мар’яні” – муз. В. Тиможинського, сл. Т. Шевченка
7. “Віночок повстанських пісень” – обр. М. Сточанської, Н. Никитюк
8. “Запорізький марш” – муз. Є. Адамцевича, аранж. Н. Никитюк
9. “Спогади” – муз. О. Герасименко, перекл. Н. Никитюк
10. “Пісня про рушник” – муз. П. Майбороди, сл. А. Малишка, аранж. М. Сточанської, Н. Никитюк
11. “Веснівка” – муз. В. Тиможинського, сл. М. Шашкевича
12. “Літо” – мелодія Є. Черевченка, сл. О. Теліги, обр. Н. Никитюк
13. “Ой заграли музиченьки” – українська народна пісня, обр. Н. Никитюк
14. “Волиняночка” – муз. і сл. О. Каліщука, аранж. О. Нагірної

звукозапис **Романа Сороки**
Луцьк, 2007 р.

CD, DVD-диски

**Возвеселімся
всі разом
нині**

українські
колядки
та
різдвяні пісні

**Тріо
бандуристок
"Дивоструни"**

**Возвеселімся
всі разом нині !**

тріо бандуристок
"Дивоструни"
українські колядки та різдвяні пісні

**Волинські
співанки**
тріо бандуристок
"Дивоструни"

**Weihnachtsg
aus
der Ukraine**

ukrainische
und deutsche
Weihnachtlieder

**Bandura Trio
"Wundersaiten"**

Афівиі

aus Lutzk/ Ukraine

BANDURA ENSEMBLE WUNDERSAITEN (DYWOSTRUNY)

unter Leitung von Myroslava Stochanska

*Interpreten: Nataliya Nykytyuk, Olena Nabirna, Alla Omelchuk
begleitet von: Volodymyr, Nadiya und Maryana Kucheruk,
Bobdan Stochanskyy und Olexandr Mishchuk*

28.11. 16.00 Uhr Herford - Schützenhof
28.11. 20.00 Uhr Lemgo - Entruper Krug
29.11. 16.00 Uhr Herford - Schützenhof
29.11. 18.00 Uhr Sylbach - Kirche
30.11. 10.00 Uhr Detmold - Martin Luther Kirche
30.11. 15.00 Uhr Herford - Schützenhof
01.12. 15.00 Uhr Wüsten - Ev. Stift zu Wüsten
03.12. 16.00 Uhr Lage - Haus der Diakonie

05.12. 16.00 Uhr Leopoldshöhe - Festhalle
06.12. 15.30 Uhr Lockhausen - Königskrug
06.12. 19.30 Uhr Herford - Schützenhof
07.12. 10.00 Uhr Lemgo - St. Pauli Kirche
08.12. 15.00 Uhr Herford - Wicherthaus
08.12. 19.30 Uhr Bad Salzuflen - Hotel Römerbad
10.12. 15.00 Uhr Detmold - Erlöserkirche
11.12. 18.00 Uhr Bünde - Loratius Kirche

Informationen: Proserver MEDIA, Telefon 05222/ 3 69 63 30

15

січня

(четвер)

2009 р.

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Інститут мистецтв
Кафедра музичних інструментів

Різдвяний концерт

“Возвеселімся всі разом нині!”

лауреата міжнародних і всеукраїнських конкурсів та фестивалів
тріо бандуристок “Дивоструни”

у складі:

Катерини Ковальчук, Наталії Чернецької, Ольги Разумовської
та

ансамблю бандуристок “Дивоструни”

Солісти:

Ірина Субота, Катерина Ковальчук, Олена Федотова, Ольга Пилипчук

Художній керівник та диригент -
проф. кафедри музичних інструментів

Мирослава Сточанська

Концертмейстер - **Наталія Чернецька**

Ведуча концертної програми - **Світлана Кресак**

Концерт відбудеться :

у читальному залі природничої літератури бібліотеки
ВНУ ім. Лесі Українки (вул. Винниченка, 30 а)

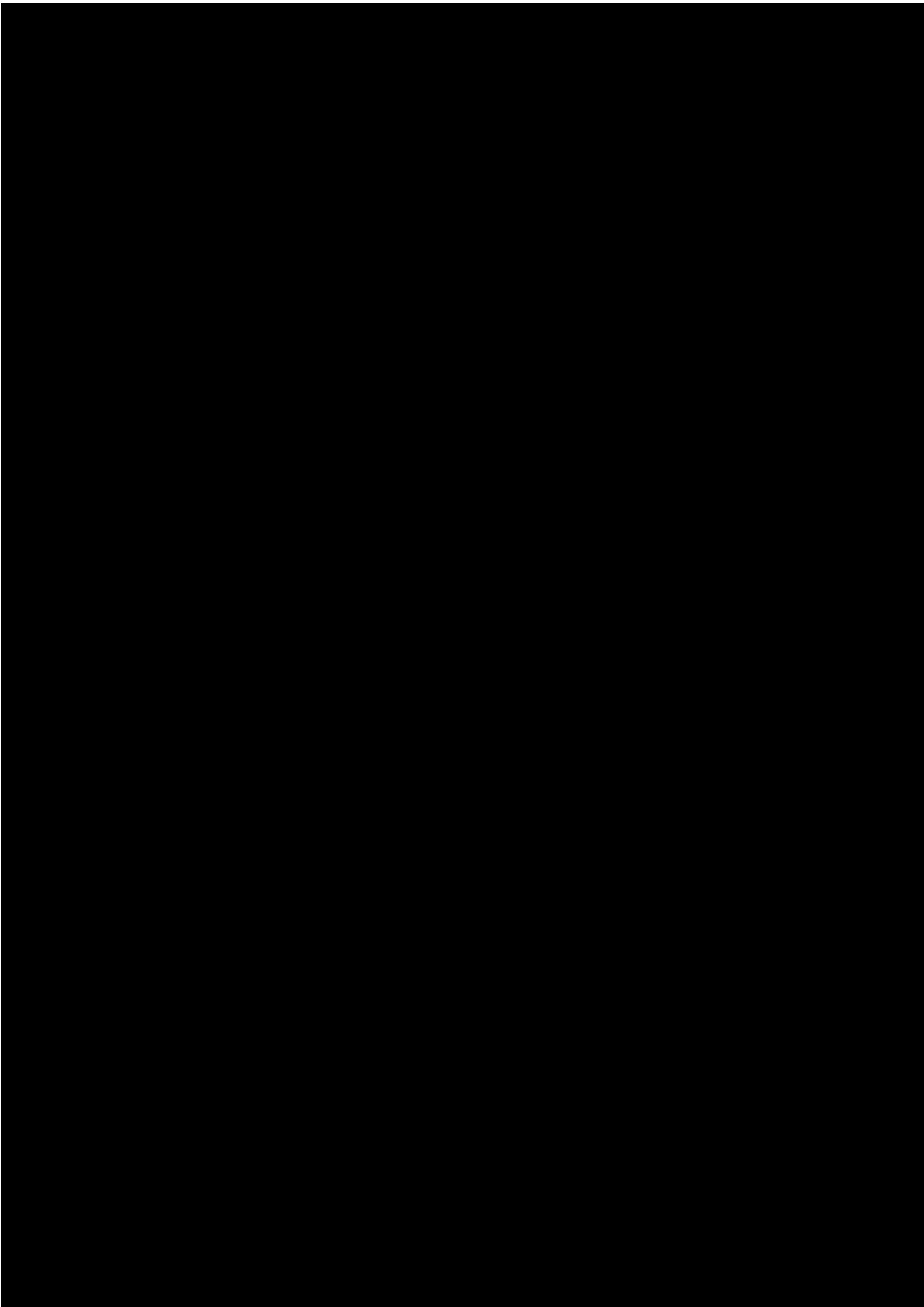
Початок: о 13. 00

Збудуймо Храм разом!

зібрані кошти підуть на будівництво Свято-Софіївського храму

Вхід вільний

Нагороди
бандуристів Волинського національного університету імені Лесі Українки
клас професора М. П. Сточанської

Міжнародні конкурси та фестивалі

I Міжнародний музичний фестиваль “Срібні струни”

- 1. Тріо бандуристок “Дивоструни”:** *Анна Трач, Олена Нагірна,
Наталія Никитюк*

26–28
квітня
2000 р.,
м. Тернопіль

Гран-прі (переможець);
.....

- 2. Приходько Марина** (бандура – соло)

Гран-прі (переможець).

I Міжнародний конкурс молодих виконавців “Кримська весна”

- 1. Приходько Марина** (бандура-соло)

16–21 квітня
2001 р.,
м. Ялта

Лауреат (III премія);
.....

- 2. Чуріна Ольга** (бандура-соло)

Диплом.

**II Міжнародний конкурс виконавців на українських народних інструментах
імені Гната Хоткевича**

20–30 квітня
2001 р.,
м. Харків

Тріо бандуристок “Дивоструни”: *Олена Нагірна, Анна Трач, Наталія Никитюк*

Диплом (за високу виконавську майстерність).

XII Міжнародний гуцульський фестиваль

27–29 вересня
2002 р., м. Косів

Тріо бандуристок “Дивоструни”: *Олена Нагірна, Алла Омельчук,
Наталія Никитюк*

Лауреат (II премія).

Міжнародний фестиваль VIII Музичних діалогів над Бугом

1998 р.,
м. Білосток,
Республіка
Польща

Дует бандуристок: *Ольга Чуріна, Галина Сидоренко*

Диплом.

**II Міжнародний конкурс кобзарського мистецтва
імені Григорія Китастого**

3–7 грудня
2006 р.,
м. Київ

Тріо бандуристок “Дивоструни”: Катерина Ковальчук, Алла Омельчук,
Наталія Никитюк

Лауреат (I премія).

**I Відкритий фестиваль народного мистецтва
“Хранителі національного насліддя”**

11–15 червня
2008 р.,
м. Москва,
Російська
Федерація

Тріо бандуристок “Дивоструни”: Катерина Ковальчук, Алла Омельчук,
Наталія Никитюк

Гран-прі.

**III Міжнародний конкурс виконавців на багатострунних інструментах
ім. В. Городовської**

6–11 листопада
2008 р.,
м. Москва,
Російська
Федерація

Тріо бандуристок “Дивоструни”: Катерина Ковальчук, Алла Омельчук,
Наталія Никитюк

Лауреат (I премія).

Всеукраїнські конкурси та фестивалі

**I Всеукраїнський конкурс бандуристів студентів
педагогічних вузів України
номінація – соліст (педагогічні заклади)**

1. Анжела Дацюк (бандура-соло)

Лауреат (I премія).

.....
2. Ольга Сморгіс (бандура-вокал)

Лауреат (II премія).

.....
3. Оксана Зінчук (бандура-вокал)

Лауреат (III премія).

.....
4. Ірина Соловійова (бандура-соло)

Диплом (IV премія).

.....

номінація – ансамбль

5. *Квінтет бандуристок “Дивоструни”:* О. Зінчук, А. Малай, І. Сидорук,
О. Сморгіс, О. Собайчук

Лауреат (II премія).

1992 р.,
м. Луцьк

II Всеукраїнський мистецький фестиваль “Просвіта”

12–15 червня
2003 р.,
м. Київ

Тріо бандуристок “Дивоструни”: Олена Нагірна, Алла Омельчук,
Наталія Никитюк

Лауреат (II премія).

**II Всеукраїнський конкурс-фестиваль кобзарського
мистецтва “Срібні струни” імені Зіновія Штокалка**

26–28 квітня
2006 р.,
м. Тернопіль

Тріо бандуристок “Дивоструни”: Нагірна Олена, Омельчук Алла,
Никитюк Наталія

Лауреат (I премія).

Обласні конкурси кобзарського мистецтва

Квінтет бандуристів “Дивоструни”

1993 р.,
Луцьк

(О. Зінчук, А. Малай, І. Сидорук, О. Сморгіс, О. Собайчук)

I місце.

Народна самодіяльна капела бандуристів “Дивоструни”

1994 р.,
Луцьк

Гран-прі.

Тріо бандуристок: О. Максимчук, С. Гайсенюк, Н. Бойцова

1994 р.,
Луцьк

I місце.

Оксана Максимчук (бандура-вокал)

1995 р.,
Луцьк

I місце.

Тріо бандуристок: О. Максимчук, С. Гайсенюк, Н. Бойцова

1995 р.,
Луцьк

I місце.

Тріо бандуристок: К. Середа, Н. Завірюха, Н. Бойцова

1997 р.,
Луцьк

Диплом (за високий рівень виконання).

Катерина Середа (бандура-вокал)

1998 р.,
Луцьк

III місце.

1998 р.,
Луцьк

Тріо бандуристок: К. Ковальчук, Н. Завірюха, Н. Никитюк

Диплом.

1. Ансамбль бандуристів “Дивоструни”

Диплом.

1999 р.,
Луцьк

.....
2. Тріо бандуристок: К. Ковальчук, О. Нагірна, Н. Никитюк

Диплом.

1999 р.,
Луцьк

Олена Нагірна (бандура-вокал)

Диплом (виконання авторського твору).

1. Народна аматорська капела бандуристів “ Дивоструни”

Диплом;

.....
2. Тріо бандуристок: А. Трач, О. Нагірна, Н. Никитюк

Диплом.

2000 р.,
Луцьк

.....
3. Олена Нагірна (бандура-вокал)

Диплом (виконання авторського твору).

.....
4. Марина Приходько (бандура-соло)

Диплом.

ВИДТУЖИ ПРЕСИ

1. Abschiedsfeier des Vereins Brückenschlag // Lippische Landes – Zeitung.– Lemgo, 2007.– № 286.– 05/12.– С. 7.
2. Anzeige. Stimmungsvolles Winterftst. Ukrainische Lieder // Lippische Rundschau.– Lemgo, 2003.– 02/12.
3. Anzeige. Ukrainisches Ensemble gastiert in Lippe. Klänge der Bandura // Bad Salzuffer Zeitung.– Bad Salzufflen, 2003.– 29/11.
4. Bandura. A Quarterly Magazine Published by the New York School of Bandura.– Year 20.– Number 71–72.– 1999.– January.– P. 69 (S. 57–59).
5. Bandura. A Quarterly Magazine Published by the New York School of Bandura.– Year 21.– Number 75.– 2001.– January.– P. 74 (S. 27–29, 45–46, 74).
6. Bandura. A Quarterly Magazine Published by the New York School of Bandura.– Year 21.– Number 76.– 2001.– Juli.– P. 77 (S. 41).
7. Hilgefert. Ukrainische Weihnachten auf 64 Saiten. Bandura-Ensemble aus Lutzk hatte Premiere in Lippe // Lippische Landes Zeitung.– Lemgo, 2003.– № 280.– 02/12.– S. 16.
8. Konzerte der Lutzker “Wundersaiten” // Lippische Landes Zeitung.– Bad Salzufflen, 2005.– 07/12.
9. Menke. “Wundersaiten” in der Laubke // Lippische Landes Zeitung.– Lemgo, 2007.– № 280.– 03/12.– S. 33.
10. So fern und doch so nah. Die “Wundersaiten” aus der Ukraine touren durch Lippe // Lippische Landes Zeitung.– Lemgo, 2005.– № 280.– 02/12.– S. 16.
11. Toppmöller R. “Wundersaiten” begeisterten // Bad Salzuffer Zeitung.– Bad Salzufflen, 2001.– 10/12.– S. 10.
12. Toppmöller R. Eisernen Vorhang für immer nse derreißen // Lippische Rundschau.– Bad Salzufflen, 2001.– № 239.– 15/10.– S. 9.
13. Ukrainische Studenten nahmen Abschied // Lippische Landes Zeitung.– Lemgo, 2007.– № 286.– 10/12.– S. 28.
14. Ukrainische Volksweisen und deutsche Weihnachtslieder // Lippe aktuell.– Lemgo, 2005.– 23/11.
15. Vehrkamp. Wundersaiten waren Quellen der Freude // Lippe aktuell.– Lemgo, 2007.– 08/12.– S. 6.
16. Weihnachtsliche Stimmung mit ukrainischen Volksweisen und deutschen Weihnachtsliedern // Lippischer Anzeiger.– 2005.– 23/11.– S. 2.
17. Wolf-Hegerbekermeier T. Gesungenes Danke schön – Ukrainische Konzert im Kreishaus // Lippischer Anzeiger.– 2005.– 14/12.– S. 6.
18. Андрущак Б. З бандурою – і дорослі, й діти // Газ. “Луцьк молодий”.– Луцьк, 2000.– Ч. 9 (29).– С. 12.
19. Артюшенко А. Фоторепортаж // Газ. “Культура і життя”.– К., 1989.– № 25.– С. 3.
20. Балик Н. “Волинянка” в Югославії // Газ. “Радянська Волинь”.– Луцьк, 1988.– 26.05.– С. 3.
21. Балик Н. Квітни, рідна земле // Газ. “Радянська Волинь”.– Луцьк, 1989.– 07.03.– С. 4.
22. Балик Н. У вінок шани кобзареві // Газ. “Радянська Волинь”.– Луцьк, 1990.– 12.03.
23. Балик Н. Срібногосий дзвін бандур // Газ. “Волинь”.– Луцьк, 1992.– № 135 (12666).– С. 4.
24. Берестюк І. Додому з лауреатським дипломом // Газ. “Наш університет”.– Луцьк, 2006.– Ч. 6 (6).– С. 7.
25. Ваташук М. Музикантам з ВДУ аплодує Німеччина! // Газ. “Луцьк молодий”.– Луцьк, 2004.– Ч. 6 (190).– С. 10.
26. Вегера Л. Нехай дзвенить бандура // Газ. “Педагог”.– Луцьк, 1992.– № 21, 22 (69, 70).– С. 2.
27. Вегера Л. До перлин народного мистецтва // Газ. “Педагог”.– Луцьк, 1991.– № 3 (27).– С. 4.
28. Вербич В. Коли мелодія і пісня – мов бальзам // Газ. “Луцький замок”.– Луцьк, 2001.– № 1 (256).– С. 11.
29. Вербич В. Мирослава Сточанська – це світ краси і гармонії // Газ. “Луцький замок”.– Луцьк, 2000.– № 45 (248).– С. 11.
30. Вербич В. Волинянки завойовують Німеччину, або диво М. Сточанської // Газ. “Сім’я і дім”.– Луцьк, 2005.– № 30 (449).– С. 9.
31. Вербич В. Пісенний дарунок // Газ. “Сім’я і дім”.– Луцьк, 2005.– № 3(422).– С. 9.
32. Вербич В. Пісня як доля // Газ. “Луцький замок”.– Луцьк, 2001.– 12.07.– С. 3.
33. Вл. кор. Прокладають мости в Німеччину // Газ. “Волинь”.– Луцьк, 2003.– 04.01.– С. 3.
34. Вл. кор. Німецькі слухачі – в захопленні // Газ. “Луцьк молодий”.– Луцьк, 2003.– Ч. 2 (145).– С. 3.
35. Вл. кор. Німецькі слухачі в захопленні // Газ. “Луцьк молодий”.– Луцьк, 2003.– № 145.– С. 3.
36. Вл. кор. Пісні про Волинь: по-німецьки щиро, задушевно // Газ. “Луцький замок”.– Луцьк, 2001.– № 46 (301).– С. 10.
37. Волошко Н. Благодійний різдвяний концерт // Газ. “Радянська Волинь”.– Луцьк, 1990.– 20.12.– С. 4.

38. Герасименко О. Другий Міжнародний конкурс виконавців на українських народних інструментах імені Г. Хоткевича // Журн. "Бандура".– Нью-Йорк, 2001.– № 76.– С. 41.
39. Герасименко О. Капела бандуристів "Дивоструни" // Журн. "Бандура".– Нью-Йорк, 2001.– № 75.– С. 45, 46, 74.
40. Гребенюк В. Наші – на мистецькій Говерлі // Газ. "Луцьк молодий".– Луцьк, 2002.– Ч. 26 (132).– С. 6.
41. Гуменюк Н. "Дивоструни" – найкращі! // Газ. "Віче".– Луцьк, 2006.– 21–27.12.– С. 7.
42. Гуменюк Н. Молодь каже: "Так!" // Газ. "Віче".– Луцьк, 2004.– 09.12.– С. 3.
43. Дмитрієва Н. Бандуристи з Волині підкорили німецьку публіку // Газ. "Луцький замок".– Луцьк, 2005.– № 52 (517).– С. 1, 12.
44. Євгенєва М., Гринчук І. Фестиваль "Срібні струни" в Тернополі // Журн. "Бандура".– Нью-Йорк, 2001.– № 75.– С. 27–31.
45. Єлисеєв І. Шаную культуру українського народу // Рад. жінка.– К., 1989.– № 6.– С. 7.
46. Ігнатова Л. Звітують композитори // Газ. "Луцьк молодий".– Луцьк, 2001.– Ч. 22 (84).– С. 8.
47. Ігнатова Л. Віват, таланти! // Газ. "Луцьк молодий".– Луцьк, 2000.– Ч. 19 (39).– С. 4.
48. Клімчук Л. Дивоструни зазвучали найкраще // Газ. "Луцький замок".– Луцьк, 2006.– № 51.– С. 13.
49. Кор. "ЛУ". Свято кобзарського мистецтва // Газ. "Літературна Україна".– К., 1989.– № 12 (4317).– С. 7.
50. Корецька К. Ось де, люди, наша слава // Газ. "Народна трибуна".– Луцьк, 1992.– № 92 (202).– С. 4.
51. Крещук С. Волинські "Дивоструни" зачарували німецьких слухачів // Газ. "Волинь".– Луцьк, 2001.– № 149 (14029).– С. 1.
52. Крещук С. Пісні і мелодії "Дивострун" // Газ. "Волинь".– Луцьк, 2004.– № 69 (14398).– С. 1.
53. Кулябіна Г., Васильєва Ю. Хранителі національного насліддя // Красногорские вести.– М., 2008.– № 78 (2637).– 19.06.
54. Лапків М. Шлях у митці // Газ. "Альма-матер".– Луцьк, 1997.– № 1 (26).– С. 1.
55. Манелюк М. Щоб не замулилося чисте джерельце // Газ. "Молода Волинь".– Луцьк, 1993.– 23.05.– С. 6.
56. Мислива-Бунько І. Відтепер німці співають "Волинь моя" // Газ. "Наш університет".– Луцьк, 2008.– Ч. 1 (22).– С. 1, 19.
57. Митко А. "Дивоструни" отримали найвище визнання в Україні // Газ. "Наш університет".– Луцьк, 2007.– Ч. 1 (12).– С. 6, 7.
58. Павловська Г. До джерел духовності // Газ. "Педагог".– Луцьк, 1990.– № 9, 10.– С. 4.
59. Печера С. У колі друзів // Газ. "Культура і життя".– К., 1990.– № 7 (3032).– С. 1.
60. Ричук І. Гуляв Прикарпаттям фестиваль // Газ. "Аверс".– Луцьк, 2002.– № 41 (424).– С. 3.
61. Семенюченко О. Невтрачені цінності // Газ. "Культура і життя".– К., 2007.– № 11.– С. 3.
62. Стельмах Б. Студенти ВДУ провели пасхальні дні в Ялті // Газ. "Луцьк молодий".– Луцьк, 2001.– Ч. 18 (80).– С. 4.
63. Стельмах Б. Українські колядки на німецькій землі // Газ. "Луцьк молодий".– Луцьк, 2002.– Ч. 1 (107).– С. 6.
64. Сточанська М. Мости єднання будує пісня // Газ. "Волинь".– Луцьк, 2006.– № 2 (14629).– С. 3.
65. Сточанська М., Кучерук В. Дзвени, бандуро // Газ. "Вільним шляхом".– Ківерці, 1992.– № 20 (6884).– С. 3.
66. Сточанська М., Кучерук В. Узяти б нам бандуру // Газ. "Культура і життя".– К., 1993.– № 30–31(3411–3412).– С. 6.
67. Українець Л. Дивовижна пісенність лучан зачарувала журі // Газ. "Волинь".– Луцьк, 2002.– № 42 (349).– С. 11.
68. Філатенко А. В університеті ростять таланти // Газ. "Волинь".– Луцьк, 1999.– 30.12.– С. 3.
69. Філатенко А. Від учительського інституту до університету // Газ. "Волинь".– Луцьк, 2000.– 30.05.
70. Філатенко А. Волинська весна // Газ. "Волинь".– Луцьк, 2006.– 16.05.– С. 3.
71. Філатенко А. Волиняни у Відні // Газ. "Радянська Волинь".– Луцьк, 1990.– 11.12.
72. Філатенко А. Дзвени, бандуро // Газ. "Радянська Волинь".– Луцьк, 1988.– 06.03.– С. 3.
73. Філатенко А. Остання квітка у пісенний вінок // Газ. "Волинь".– Луцьк, 2001.– № 18 (13898).– С. 2.
74. Філатенко А. Творчі лабораторії інституту мистецтв // Газ. "Волинь".– Луцьк, 2005.– № 18 (14496).– С. 4.
75. Філатенко А. Педагоги святкують ювілей // Газ. "Волинь".– Луцьк, 1990.– № 75 (12113).– С. 2.
76. Філатенко А. Солов'їна ніжна пісня // Газ. "Радянська Волинь".– Луцьк, 1989.– 24.02.– С. 4.
77. Філатенко А. Свято кобзарського мистецтва // Газ. "Волинь".– Луцьк, 1991.– 27.03.– С. 3.
78. Філатенко А. У вінок шани Кобзареві // Газ. "Радянська Волинь".– Луцьк, 1990.– 12.03.– С. 3.

79. Філатенко А. Ці чарівні дивоструни // Газ. "Волинь".- Луцьк, 1994.- № 28 (12860).- С. 1.
80. Філатенко А. Ці чарівні "Дивоструни" // Газ. "Волинь-нова".- Луцьк 2008.- № 5 (14930).- С. 12.
81. Філатенко А. Чаруючі струни бандури // Газ. "Волинь".- Луцьк, 2007.- С. 3.
82. Філатенко А. Чистий племін Лесинога слова // Газ. "Радянська Волинь".- Луцьк, 1991.- 07.02.- С. 4.
83. Філатенко А. Щира подяка митцям // Газ. "Радянська Волинь".- Луцьк, 1991.- № 81 (12369).- С. 4.
84. Штинько В. Свято української писемності // Газ. "Волинь".- Луцьк, 2002.- 16.11.
85. Штинько В. Віншування: Хай у нас і у вас все буде гаразд! // Газ. "Волинь".- Луцьк, 2008.- № 4 (14929).- С. 2.
86. Штинько В. Волинські "Дивоструни" зачарували німецьких слухачів // Газ. "Волинь".- Луцьк, 2001.- № 149 (14029).- С. 1.
87. Штинько В. Волинянкам підкорилась кобзарська Говерла // Газ. "Волинь -Нова".- Луцьк, 2007.- № 147 (14774).- С. 2.
88. Штинько В. Диплом лауреата – у волинян // Газ. "Волинь".- Луцьк, 2006.- № 53 (14680).- С. 1.

СЛОВО ВДЯЧНОСТІ

Із щирим словом вдячності хочу звернутися до всіх, із ким мені судилось іти поруч у житті.

Найперший доземний уклін, світла пам'ять дорогим моїм батькам – Анні Павлівні та Петру Павловичу Західним, людям щедрої душі, невичерпної доброти, палким патріотам. Вони пройшли десятиліття пекельних сталінських таборів за вірність своїй батьківщині, зросили потом невтомних трударів святу нашу землю, щедро ділились із людьми своєю щирістю і душевним багатством. А всю любов, найкращі сподівання та мрії дарували своїм дітям – нам із сестрою Надією, онукам Богдану й Мар'яні. Змалечку прищепили нам почуття гордості за приналежність до великого славного народу та шани до Шевченкового слова, української пісні, рідної землі. Сьогодні Вам мій сердечний дарунок – пісня дивострунами бандури.

Я дякую Господу Богу, що дарував мені чудову родину, добрих моїх, люблячих вірних однодумців і помічників – чоловіка Тараса й сина Богдана.

Хочу висловити своє захоплення і найщиріші слова вдячності нашій молоді, усім моїм випускникам-бандуристам капели “Дивоструни”, усім учасникам тріо “Дивоструни” – талановитим, запальним і тепер таким рідним: Наталі, Катерині, Анні, Олені, Аллі та наймолодшій Олі за творче горіння, відданість нашій нелегкій справі й невгасиме бажання натхненно служити національному музичному мистецтву. Щира вдячність їхнім батькам – за прекрасне виховання дівчат, чоловікам – за терпіння і допомогу, а також родинам Никитюків-Чернецьких, Середи-Ковальчуків, Трач, Нагірних-Федотових, Омельчуків-Климуків, Діжак-Разумовських.

Глибока шана і подяка моїм учителям: викладачам Нововолинської музичної школи Любові Антонівні Булавко та Любові Фадіївні Бойчук; викладачам Луцького музичного училища – Юлію Івановичу Боковому, Таїсії Олексіївні Панасюк; професорам Львівської консерваторії ім. М. Лисенка – Василю Явтуховичу Герасименку, Людмилі Кузьмівні Посікірі, Маргариті Григорівні Хмельницькій, Олександрю Дмитровичу Ваф'ї, Мирославу Титовичу Корчинському, усім, хто визначив мій шлях і дарував високу професійну школу та життєву мудрість.

Я дякую моїм посестрам – Ірині Ольшевській та Лідії Войнаровській – за кращі роки творчого загартування і високого душевного спілкування у незабутньому тріо бандуристок Луцького народного дому “Просвіта”.

Мій низький уклін та світла пам'ять ректору Нестору Володимировичу Бурчаку, за ініціативи якого започатковано капелу бандуристів у нашому вузі.

Я щиро дякую вельмишановним ректорам – Богдану Йосиповичу Заброварному й Івану Дмитровичу Олексеюку – за повсякчасне сприяння розвитку бандурного мистецтва та розуміння значимості його впливу на виховання молодого українця.

Особливі слова вдячності хочу висловити нинішньому ректору Волинського національного університету імені Лесі Українки, вельмишановному Ігорю Ярославовичу Коцану, за керівництва якого наш колектив мав можливість плідно працювати, зміг набути належного професійного розвитку і прийшов до найвищого нашого визнання на міжнародному рівні – чотирьох визначних перемог тріо бандуристок “Дивоструни” у престижних фахових конкурсах, а саме: II Всеукраїнському конкурсі кобзарського мистецтва “Срібні струни” імені З. Штокалка – I премія (Тернопіль, 2006), II Міжнародному конкурсі кобзарського мистецтва імені Г. Китастого – I премія (Київ, 2006), I Відкритому фестивалі народного мистецтва “Хранителі національного наследія” – гран-прі (Красногорськ, Москва, 2008), III Міжнародному конкурсі виконавців на багатострунних інструментах ім. В. Городовської – I премія (Москва, 2008).

Хочу подякувати проректорам, котрі завжди щиро опікувалися нами й допомагали долати різноманітні виробничі труднощі: Валентині Яківні Ілляшенко, Богдану Олексійовичу Ярошу, Василю Степановичу Пикалюку, Георгію Євлампійовичу Давидюку, Роману Антоновичу Арцишевському, Володимирю Кіндратовичу Барану, Ірині Мирославівні Констанкевич, Світлані Віталіївні Гаврилюк, Анатолію Васильовичу Цьосю, Василю Васильовичу Подляшанику.

Моя вдячність усім колегам Волинського педінституту-університету імені Лесі Українки за щиросердечний прийом у високопрофесійний дружний колектив, за розуміння і співпрацю: Івану Васильовичу Миткаліку, Володимирю Васильовичу Кравчуку, Юрію Борисовичу Мандрику, Людмилі Олексіївні Стрілці й колективу бухгалтерії, Вікторії Антонівні Марчук, Марії Василівні Моклиці, Алевтині Григорівні Моренко, Олександрю Никифоровичу Гаврилюку, Віктору Івановичу Гребенюку, Володимирю Михайловичу Захарчуку, Галині Олексіївні Дробот, Миколі Богдановичу Філіповичу, Валентині Олегівні Гончаровій, усьому колективу РВВ “Вежа”, Володимирю Степановичу Собчуку, Наталії Сергіївні Завальній, Світлані Олександрівні Кресак, Оресту Георгійовичу Маховському, усім працівникам відділу молодіжної політики та соціальної роботи, Надії Ігорівні Осійчук, Антоніні Мітлош, Антоніні

Митко та інформаційному відділу, Сергію Миколайовичу Кравчуку й колективу Центру культури і дозвілля ВНУ ім. Лесі Українки, Ользі Іванівні Миколайчук, Оксані Григорівні Боб, Тетяні Радзій та відділу міжнародних відносин, Валентині Володимирівні Могильончик і колективу відділу кадрів, Ірині Леонідівні Пінчук, усім водіям транспортного відділу, Івану Володимировичу й Валентині Володимирівні Калиновським, колективу відділу аспірантури, усім іншим колегам, працівникам деканатів, кафедр, різноманітних відділів і служб ВНУ імені Лесі Українки, хто робив та робить усе можливе для нашої повсякденної праці.

Особлива моя подяка – дорогим моїм колегам кафедри музичних інструментів, завідувачу кафедри Володимиру Феоділовичу Кучеруку, усім викладачам та працівникам інституту мистецтв ВНУ імені Лесі Українки – мистецькій еліті Волинського краю, невтомним натхненним творцям високої культури й духовності. Найперше хочу згадати моїх мудрих і щирих наставників-друзів: св. пам'яті Галину Григорівну Павловську, Катерину Юріївну Ярмусь, Степана Никифоровича Никитюка, Володимира Антоновича Карпося, які стали для мене справжнім взірцем людяності та відданого служіння педагогічній справі. Я дякую Олександровичу Лесіку і колективу кафедри образотворчого мистецтва, Віктору Івановичу Дужичу й колективу кафедри хореографії, колективу кафедри музично-теоретичних дисциплін, музичним колективам Волинського національного університету імені Лесі Українки за творчу співпрацю і високу професійність: академічному хору викладачів та студентів “Лісова пісня” (кер. св. пам'яті Степан Ярмусь), оркестру народних інструментів “Джерела” (кер. Володимир Кучерук), родинному вокальному тріо (Олена Мандрик, Григорій Корець, Юрій Мандрик), хору “Розмай” (кер. Леонід Кужелюк, Анатолій Головань), ансамблю скрипалів (кер. Жанна Клименко), чоловічому вокальному квартету “Акорд” (кер. Андрій Гордійчук) й ін., концертмейстерам класу бандури, талановитим піаністкам: Світлані Біляковій, Наталії Никитюк, Аллі Седенко та Світлані Дуді.

Сердечно дякую всім творчим людям Волині: композиторам – Мирославу Стефанишину, Віктору Тиможинському, Юрію Максименку, поетам – Світлані Олексеюк, Віктору Вербичу, Ігорю Ольшевському, Надії Гуменюк, колегам-бандуристам – Надії Брояко, Воло-

дириру Єсипку, Тетяні Маломуж (Київ); Оксані Герасименко, Марії Машак, Галині Мединській, Ользі Шульзі, Дмитру Губ'яку, Віктору Рубану (Львів); Ользі Герасименко, Ользі Войтович (США), Марії Євгенівні (Тернопіль), Віолеті Дутчак (Івано-Франківськ), Лесі Гринчук (Полтава), Галині Сахарчук (Росія); моїм друзям – Ользі Панкевич, Тамарі Романюк, Жанні Клименко, Наталії Никитюк, о. Миколаю та м. Марії Коць, а також Юрію Васильовичу Войнаровському і колективу Луцького народного дому “Просвіта”, Степану Дорофійовичу Сачуку, Анастасії Володимирівні Філатенко, Надії Іванівні Балик, Валентині Штинько, Володимиру Лук'янчуку і колективу газети “Волинь”, Святославу Костянтинівичу Пирожку, Марії Олексіївні Андрушко, Любові Степанівні Ванчугіній, Омеляну Михайловичу Іванюку, Галині Андріївні Старцевій і колективу Волинського радіо та телебачення, Данилу Андрійовичу Поштаруку, Ларисі Мікоян, Василю Мойсіюку і колегам-співакам архієрейського хору “Оранта”, Богдану Олександровичу Жуку, Віталію Миколайовичу Бобицькому, Євгену Ільковичу Гіщинському, Вірі Павлівні Міханько, Олександровичу Міщуку, Зінаїді Пахолук, Леоніду Українцю, Тетяні Галькун, Ларисі Ігнатівій, Зої Комарук, Сергію Беню, Михайлу Лазуці, Володимиру Штихалюку, родині Олександра й Олени Федоруків із Києва, Павлу Заваді, Олександровичу Жданюку, Роману Сороці та багатьом іншим колегам, друзям і шанувальникам.

Хочу висловити слова вдячності та поваги нашим старшим друзям із Німеччини – проф. Карлу-Герману Крогу і його дружині Маріанні, проф. Манфреду Мьоллеру та його дружині Герлінді, Хорсту Гартгоффу, Гансу й Ельвірі Прюснер, Гарді та Хайде Кеттер; із Росії – засл. арт. Росії Любові Яківні Жук, засл. діячу мистецтв Росії, академіку Михайлу Йосиповичу Імханицькому, нар. арт. Росії Олександрі Іллівні Стрельченко, проф. Марині Василівні Медведівій, коментатору “Радио «Россия»” Людмилі Кириловій, а також нашим музичним побратимам – московському ансамблю гусярів “Купина” у складі А. Ускова, М. Беляєвої, Д. Огибаліної, П. Лукоянова, Д. Волкова, С. Штирхунова за сердечність та гостинність, за активне сприяння знайомству німецької і російської слухацьких аудиторій із бандурою та українською піснею під час неодноразових зарубіжних концертних і конкурсних поїздок тріо “Дивоструни”.

Я щиро дякую всім добрим людям, із якими звела доля на життєвій дорозі.

Мої найщиріші освідчення, дорогі країни!

“Дивоструни” співають Вам усім!

Ми вклоняємося Вам!

Ми аплодуємо Вам!

Ми любимо Вас!

Мирослава Сточанська

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Bandura. A Quarterly Magazine Published by the New York School of Bandura.– Year 20.– Number 71–72.– 1999.– January.– P. 69 (S. 57–59).
2. Bandura. A Quarterly Magazine Published by the New York School of Bandura.– Year 21.– Number 75.– 2001.– January.– P. 74 (S. 27–29, 45–46, 74).
3. Bandura. A Quarterly Magazine Published by the New York School of Bandura.– Year 21.– Number 76.– 2001.– Juli.– P. 77 (S. 41).
4. Барвінський В. Колядки і щедрівки.– Т.: Лілея, 1998.– 22 с.
5. Баштан С. Методика роботи з ансамблем бандуристів.– К.: Муз. Україна, 1982.– 35 с.
6. Баштан С., Гриньків Р. Програмі розвитку бандури – державну підтримку // Укр. культура.– К., 1998.– № 7.– С. 14.
7. Брояко Н. Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста: Монографія.– Івано-Франківськ: Облдрук., 1997.– 152 с.– С. 105.
8. Брояко Н. Духовна культура як домінанта українського життєтворення: Зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф.– К.: ДАКККіМ, 2005.– Ч. II.– 344 с.– С. 34–35.
9. Вербич В. Мирослава Сточанська – це світ краси і гармонії // Газ. “Луцький замок”.– Луцьк, 2000.– № 45 (248).– С. 11.
10. Вербич В. Волинянки завойовують Німеччину, або диво М. Сточанської // Газ. “Сім’я і дім”.– Луцьк, 2005.– № 30 (449).– С. 9.
11. Галій-Моравська М. Наша дума, наша пісня не вмре, не загине.– Л.: Каменяр, 2000.– С. 19–25.
12. Гвоздь М. Дзвени, бандуро.– К.: Муз. Україна, 1987.– 104 с.
13. Герасименко В. Ансамблі для бандур. Вип. I.– К.: Муз. Україна, 1980.– 79 с.
14. Герасименко В. Ансамблі для бандур. Вип. II.– К.: Муз. Україна, 1981.– 102 с.
15. Герасименко О. Камерні твори для мелодичних інструментів та бандури.– Л.: ТеРус, 2007.– 56 с.– С. 4.
16. Герасименко О. Становлення і розвиток професійного ансамблевого бандурного виконавства на Львівщині // Музикознавчі студії: Наук. зб. Львів. держ. муз. акад. ім. М. Лисенка: зб. ст.– Вип. 11.– Вінниця: Нова кн., 2006.– С. 77–86.
17. Герасименко О. Українські колядки.– Л.: Реус, 1999.– 41 с.
18. Глушко Ф. Українські народні пісні для вокального тріо у супроводі бандур.– К.: Муз. Україна, 1969.– 28 с.
19. Гордійчук М. Передмова до книги М. Лисенка “Про народну пісню і про народність в музиці”.– К.: Мистецтво, 1955.– 65 с.– С. 4.
20. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): Підручник.– К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005.– 420 с.
21. Денисюк В. Зачаровані мистецтвом.– Луцьк: Надстир’я, 1997.– С. 37–39.
22. Денисюк В. Одержимі творчістю. Про мистецькі та культурно-освітні училища Волині.– Луцьк: Волин. обл. друк., 2004.– 228 с.
23. Денисюк В. Обереги духовності: історико-краєзнавчий нарис.– Луцьк: Твердиня, 2007.– 184 с.– С. 37–39.
24. Дутчак В. Розвиток професійних засад бандурного мистецтва 1970–1990 років // Муз.-літ. журн. “Бандура”.– Нью-Йорк: Шк. кобзарського мистецтва, 1997.– № 59–60.– С. 13–25.
25. Дутчак В. Ансамблевий вид виконавства на бандурі. Історія і сучасність.– Івано-Франківськ: Плай, 2003.– 132 с.
26. Дутчак В. Любіть Україну: Пісні для ансамблів бандуристів.– Івано-Франківськ: Плай, 2003.– 131 с.
27. Єлисеєв І. Шаную культуру українського народу // Рад. жінка.– К., 1989.– № 6.– С. 7.
28. Єсипок В. Струни вічності: Твори для бандури.– Вінниця: Книга-Вега, 2004.– С. 42–54.
29. Єсипок В. Гей, вдарте в струни, кобзарі. Вип. I.– К.: Техніка, 1999.– 24 с.
30. Жеплинський Б. Кобзарськими стежинами: Наук.-публіцист. дослідж.– Л., 2002.– 278 с.– С. 148.
31. Зеленюк В. Значення діяльності С. П. Дрімцова та Г. М. Хоткевича у становленні та розвитку професійного народно-інструментального мистецтва // Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): Підручник.– К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005.– 114–115 с.
32. Іваноньків Б. До питання про роботу зі студентським колективом над вокально-хоровою технікою (із досвіду диригентської практики) // Наук. вісн. НМАУ ім. П. І. Чайковського.– Вип. 35: Актуальні проблеми викладання музичних дисциплін у вищій школі: Зб. ст.– К., 2004.– С. 146–153.
33. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах: Навч. посіб.– Т.: СМТ Астон, 1998.– 300 с.– С. 65.
34. Китастих Г., Коновал О. Вставай, народе.– К.: Муз. Україна, 1996.– 175 с.
35. Кияновська Л., Герасименко О. Василь Герасименко – майстер бандури // Давидов М. А. Історія виконавства на народних

- інструментах: Українська академічна школа: Підруч. для вищих та сер. муз. навч. закл.– К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005.– С. 279–281.
36. Кияновська Л. Лицар бандури.– Л.: ТеРеус, 2007.– 60 с.– С. 8, 26, 58.
  37. Колядки на Різдво Христове.– К.: Дух і літера, 2002.– 128 с.– С. 72.
  38. Кучерук Н., Сточанська М. Інструментальні ансамблі: Навч.-метод. посіб.– Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005.– 140 с.
  39. Лисенко М. Характеристика музичних особливостей українських дум та пісень у виконанні кобзаря Вересая.– К.: Муз. Україна, 1978.– 94 с.– С. 36.
  40. Лисенко М. Про народну пісню і про народність в музиці // Мистецтво.–К., 1955.– 65 с.– С. 53.
  41. Лобко В. Українські народні пісні в обробці для вокального ансамблю у супроводі бандур.– К.: Муз. Україна, 1975.– 76 с.
  42. Луценко Є. Діяльність жіночих громадських організацій у суспільному русі України // Щоквартальний наук. журн. “Вісник”.– К.: ДАКККіМ “Міленіум”, 2005.– № 1.– С. 126–131.
  43. Майборода П. Вибрані твори.– К.: Муз. Україна, 1978.– С. 166–169.
  44. Мандзюк Л. Ансамблево-виконавська творчість бандуриста: мистецтвознавчий та психолого-педагогічний аспекти: Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства.– Х.: Стиль-издат, 2007.– 19 с.– С. 9.
  45. Мандзюк Л. Інтелектуально-творчий аспект предмета “ансамбль” в класі бандури // Наук. записки: Сер.: Мистецтвознавство.– Т.; К., 2006.– № 1 (16).– С. 80–84.
  46. Менкуш Г. Бандура моя мальованая.– К.: Задруга, 2000.– С. 39–41.
  47. Мислива-Бунько І. “Вежа” презентує // Газ. “Наш університет”.– Луцьк, 2007.– Ч. I (12).– С. 20.
  48. Морозевич Н. Бандурне мистецтво як культурне надбання сучасності: Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства.– О., 2003.– 14с.
  49. Морозевич Н. Бандурне мистецтво як культурне надбання сучасності: Дис. ... канд. мистецтвознавства.– О., 2003.– 207 с.
  50. Никитюк Н. Становлення професійного бандурного мистецтва у культурних реаліях Волині на зламі ХХ–ХХІ століття // Зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф.– Дрогобич: Посвіт, 2007.– С. 110–120.
  51. Никитюк Н. Особливості творчої і концертної діяльності волинського тріо бандуристок у культурологічному просторі Волині (80–90 рр. ХХ ст.) // Наук. зап.: Сер.: Мистецтвознавство.– Т.; К., 2006.– № 1 (16).– 112 с.– С. 63–69.
  52. Никитюк Н. Музично-виконавська естетика Волинського тріо бандуристок: Культурологічний аспект // Бандурне мистецтво ХХІ ст.: тенденції і перспективи розвитку: Зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф.– К.: ДАКККіМ, 2006.– С. 109–112.
  53. Нудьга Г. Пісні і романси українських поетів.– К.: Рад. письменник, 1956.– 380 с.
  54. Олексюк О., Ткач М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: Навч. посіб.– К.: Знання України, 2004.– 264 с.– С. 119.
  55. Ошуркевич О., Стефанишин М. Пісні з Волині.– К.: Муз. Україна, 1970.– 332 с.– С. 49, 281, 282.
  56. Панасюк А. Фольклорна веселка. Українські народні пісні з голосу Антоніни Голентюк.– К.: Муз. Україна, 1984.– 209 с.– С. 178.
  57. Посікіра Л. Педагогічний репертуар бандуриста-співака: Навч. посіб.– Дрогобич: Посвіт, 2006.– 160 с.
  58. Ружин З. Україна є, Україна буде: Вокальні твори українських композиторів у супроводі бандури.– К., 2004.– С. 49–163.
  59. Степаненко М. Лесина пісня.– К.: Мистецтво, 1971.– С. 17–19, 50–55.
  60. Стефанишин М. У світі мистецтва гри на бандурі // Життя в полоні музики і пісень.– Луцьк: Терен, 2004.– С. 43–48.
  61. Стефанишин М. Композитори Волині: Довідник. Волинський академічний дім.– Луцьк: Волин. обл. друк., 2000.– С. 33–34.
  62. Стефанишин М. Вокальні тріо.– Луцьк: Твердиня, 2008.– С.5,6.
  63. Сточанська М. Свято бандуристів Волині // Муз.-літ. журн. “Бандура”.– Нью-Йорк: Школа кобзарського мистецтва, 1999.– № 71–72.– С. 57–59.
  64. Сточанська М. Вокальні ансамблі у супроводі бандур: Навч.-метод. посіб.– Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005.– 274 с.
  65. Супрун Н. Гнат Хоткевич – музикант.– Рівне: Ліста, 1997.– 280 с.– С. 87, 88.
  66. Тиможинський В. Бандуруючи. Збірка творів для бандури.– Луцьк: Волин. кн., 2007.– 72 с.– С. 29, 39.
  67. Філатенко А. Солов’їна ніжна пісня // Газ. “Радянська Волинь”.– Луцьк, 1989.– 24.02.– С. 4.
  68. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу.– Х., 2002.– 288 с.– С. 101.

Зміст

Вступне слово

Н. Б. Брояко.....	5
В. Тиможинський.....	6
Віктор Вербич. Світ краси та гармонії.....	7
М. С. Стефанишин. У творчому горінні.....	9

Розділ I. Тріо бандуристок – нова форма колективного виконавства

1. Бандура як унікальний музичний інструмент українців.....	11
2. Ансамбль бандуристів: особливості звучання.....	13
3. Вокально-інструментальний ансамбль малої форми – становлення жанру (Україна, Волинь).....	14
4. Творчо-мистецька лабораторія бандуристів Волинського національного університету імені Лесі Українки.....	17

Розділ II. Репертуар ансамблю бандуристів

1. Особливості творення та формування.....	23
2. Вибрані твори тріо бандуристок “Дивоструни”. Нотні партитури (СД-диск).....	26

Нотні партитури

Тополина баркарола – муз. П. Майбороди, сл. В. Сосюри, аранж. М. Сточанської.....	29
Молитва за Україну – муз. М. Стефанишина, сл. Л. Засадко, аранж. Н. Никитюк.....	37
Козацькі могили (дума) – муз. і сл. А. Кос-Анатольського, аранж. М. Сточанської.....	47
Гомоніла Україна – муз. Г. Китастого, сл. Т. Шевченка, аранж. М. Сточанської.....	63
Лесі Українці – мелодія І. Берестюка, сл. Л. Михальчук, аранж. М. Сточанської.....	75
Смутної провесни – муз. М. Лисенка, сл. Лесі Українки, перекл. М. Сточанської.....	86
Золотії терни – муз. М. Жербіна, сл. Лесі Українки, аранж. М. Сточанської.....	93
Чуєш, брате мій – мелодія Л. Лепкого, сл. Б. Лепкого, обр. М. Сточанської.....	100
Віночок повстанських пісень – обр. М. Сточанської, Н. Никитюк.....	107
Не спи, моя рідна земля – муз. і сл. С. Фоменка, аранж. О. Нагірної.....	119
Свята ніч – мелодія Ф. Грубера, обр. М. Сточанської.....	127
Віночок українських колядок – обр. М. Сточанської.....	133
Нова радість стала – колядка, обр. М. Сточанської.....	140
Що то за предиво – колядка, обр. М. Сточанської.....	145
На небі зірка ясна засяла – колядка, обр. М. Сточанської.....	151
Щедрий вечір – щедрівка, обр. А. Омельчук.....	156
Пісня про рушник – муз. П. Майбороди, сл. А. Малишка, аранж. М. Сточанської, Н. Никитюк.....	164
У Волині очі сині – муз. О. Дем’янчука, сл. С. Олексеюк, аранж. Н. Никитюк.....	175
Волиняночка – муз. і сл. О. Каліщюка, аранж. О. Нагірної.....	184
Волинські співанки – віночок волинських народних пісень, обр. О. Нагірної.....	188
Квіти моря – мелодія групи “Ера”, обр. О. Нагірної.....	206
Весняна фантазія – муз. Г. Менкуш, аранж. М. Сточанської.....	220
III. Додаток	236
Відгуки преси.....	256
Слово вдячності.....	259
Бібліографія.....	261

Навчально-методичне видання

Сточанська Мирослава Петрівна

*Земле, моя земле,
я люблю тебе*

(ансамбль бандуристів)

Навчально-репертуарний посібник

Редактор і коректор *Г. О. Дробот*
Верстка *М. Б. Філіповича*

Підп. до друку 12.03.2009. Формат 60×84¹/₈. Папір офс. Гарн. Таймс. Друк цифровий. Обсяг 30,69 ум. друк. арк., 30,4 обл.-вид. арк. Наклад 300 пр. Зам. 2166. Редакційно-видавничий відділ “Вежа” Волинського національного університету ім. Лесі Українки (43025, м. Луцьк, просп. Волі, 13). Друк – РВВ “Вежа” ВНУ ім. Лесі Українки (Луцьк, просп. Волі, 13). Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України ДК № 3156 від 04.04.2008 р.